A. 12.800.

Truudus võidab.

Romaan elust.

I anne.

Hind 20 senti.

Joh. R. Heidmets'a trükk, Põltsamaal, 1933.

A. 12. 800.

TRUUDUS VÕIDAB.

ROMAAN ELUST.

KIRJUTANUD M. MARK.

ENSV R. Kirjandusmuuseum
Ef. 13.837
RAAMATUKOGU

PÕLTSAMAAL 1933.

Joh. R. Heidmets'a trükk, Põltsamaal, 1933.

Lugejaile.

Käesolev romaan oma tegelastega algab Eestis. Kujutab lugejale siiski lõunamaa elu ja ilu. Esildab ka looduse suurt võimsust. Romaan on dramatiline, lugejale tulevad ette ägedad kahevõitlused ja kättetasumised. Kahe sõbra lastest saab seaduslik abielupaar. Noorik aga armub oma endisesse armastajasse ja nad põgenevad Itaaliasse. Reisu võimalust andis neile õnnelik võiduloos. Itaalias armus ilus Eesti naine tsirkuse artistisse ja põgenes oma armsama juurest.

Ta armsam tüdines selle juhuse tõttu Itaalia elust ja reisis ühe Helveetsia mõisnikuga, keda ta kord uppumissurmast oli päästnud Helveetsiasse. Sääl kohtas ta oma endise armsamaga, kes ühe kaupmehe proua teenijana Helveetsiasse oli reisinud. Elutüdimuses heitis neiu end Neinschateli järve, kust teda päästis ta endine armastaja.

Lugege järgmisi ilmuvaid andeid. Iga anne läheb järjests põnevamaks.

Eesti Rahva Muuseum
1933:2309

Autor.

ENSV TA Fr. R. Kreutzvaldi nim.
Kirjandusmuuseumi
ARHIIVRAAMATUKOGU
103
400946

I

Augustikuu päike paistis palavalt ja valmistas iga päevaga rohkem ja rohkem juba valkjaks löönud rukkipõldusid. Linnud siristasid oma lõbusat viit ja mesilased sumisesid lilletel.

„Metsatalu" õueväravas, rukkivälja ääres rääkisid kaks hallipäist vanataati ja silmitsesid juba peatselt valmivat rukkipõldu.

Eemalt viljaväljade tagant paistis tugev lehtpuu mets mis nagu müür talu põlde ümbritses, ja millest vististe „Metsatalugi" oli oma nime saanud.

Metsaserval oli suur loomakari söömas, kes ägedalt endi kallalt söödikuid eemale tõrjusid, kuna eemalt suured heinakuhjad vaatlejaile silma puutusid.

Metsa tagang oli näha kerget pilvitust mis vaatlejate südameid rahulolemisega täitis. Oli ju põud küllalt kaua kestnud.

Esimene neist pruuni habeme kontsuga keskmist kasvu, kaunis tugeva lõua ja ninaga, selle taluperemees Rein Mihkelson, hüüdnimega Metsa Rein.

Teine aga valge pika habeme ja kasvu poolest pikk vanahärra, tema noorepõlve sõber Madis Kaval, hüüdnimega Mäe Madis.

Rein patsutab oma sõbrale õlapääle ja ütleb: „Vaata Madis, mis sa õige arvad, eks mul ole ilus koht, vaata kus rukkipõld, ei ole siin ainustki kõhna pead, kõik pikad ja jämedad nagu seasabad, ja aia eest olen ka kõigiti hoolitsenud. vaata kuis õunapuud on murdu õunu täis, nõnda samuti ka marjapõõsad, vaata ringi, kas näed siin midagi laita"?

Madis vaatab esiti rukkipõldu siis rohuaeda, silitab oma habet ja lausub: „Tõsi jah. Noh ega see ka ime

pole, sest mul tuleb veel praegu meelde kuidas sina oma hoolsuse ja korralikkuse eest kroonuteenistuses ülemate käest kiitust teenisid". Kõhatab ja räägib edasi: „Egas minugi kohal suurt viga ei ole, aga ta asub ju väga mägisel maal ja ka põllud on kive täis, mis sa säält suuremat tahta oskadki. Poeg käis ka siiamaale koolis, no oli aga ka kaunis osav õppija, Lasksin paar talvet kihelkonna koolis käia, edasi ei mõtelnudki koolitata aga poiss tahab veel edasi õppida, et siis oleks kroonuteenistuses kergem ja hõlpsam teenida".—

Madis kellel suure jutustamisega väga palav on hakanud jätab oma jutu pooleli, pühib otsalt higi ja räägib edasi: „No on aga pagana palav ilm, tee tolmas nagu kütis, rahvast oli turul ka nõnda palju, ega siis ka ükski asi hinda maksa, kui nõnda palju kokku veetakse. Kas teil oleks ka külma vett käepärast see tolm ajab nõnda jänutama"?

Metsa Rein kes siiamaale ainult kuulas sai nüüd ka oma suud lahti teha ja ütles: „Mul on ka paremat märga kui vesi, miks meie siis vett joome tegin teist siin tütre sünnipäevaks, sai ikka ära vähendada ka, aga kuulukse ikka veel vaadi põhjapeal tubliste loksuma". Hüüab oma tütart. „Anni tule siia", mine too keldrist meile siia toobiga õlut".

Anni kes nähtavasti aias marju korjas tuli ka kohe ja peagi oli ta vahutava õllekannuga vanameeste juures.

Mäe Madis vaatas noort tütarlast suure huviga naeratas ja ütles: „Vaata, vaata kus mul saab alles virk mini, kohe sõna pealt käsk täidetud".

„No miks siis ei pea virk olema kui inimestel on jänu, peab ju hädalistele appi ruttama". Naljatas Anni omalt poolt vastu.

Rein näitas käega oma sõbra peale ja ütles Annile. „See mees ongi see minu hea vanasõber kellest ma nii mitu korda olen sulle rääkinud, olime üheskoos teenistuses ja saime väga hästi läbi, ei olnud meil ühte halba sõna üksteisele öelda. Võib olla saame tulevikus sugulastekski eks meil ole ju ühel poeg ja teisel tütar".

Annil oli seda juttu pealt kuulates piinlik ja lippas minema jättes vanad mehed jällegi kahekesi.

„Kuule Madis, tõmba õige hobune õueväravast sisse, lase siia suure puu alla päeva varju, tal loomal on ju parmusid kallal kui puru, ma ise lähen toon reheralt sülega heinu ette". Ütles Rein ja ruttas ise rehe poole.

Madis ei olnud ka laisk pois, tõmbas hobuse õue sidus tähendatud suure puu külge kinni, Rein tõi heinad ette ja asi oli jälle joones.

„Soo, nüüd võime jälle juttu edasi puhuda, tule läheme istume sinna pingi peale, seal puu varjus veidi mõnusam". Kutsus Rein oma külalist. Vanad mehed võtsivad endile mõnusad platsid, aga Mäe Madisel mõlkus meeles ikka Anni, ta ütles: „Rein, on sull aga üks pagana viks ja virk tütar, ei tea missuguse poisi sülle see linnuke peaks ka lendama". Ise aga mõtles, mul on ju ka poeg, ja ega ta mõni talu poiss ei olegi, võib olla ehk saab Adu selle asjaga hakkama, kui kodu lähen räägin kohe Adule, et Metsa Reinul niisugune tore tütar on, kui ta niisuguse toreda tüdruku kätte saab, võib tõepoolest õnnelik olla.

Rein oli selle vahepeal tubaka kotist varda võtnud ja õngitses sellega oma piipu ise sealjuures manades: „No küll on piibu pergel, lõõrid teisel kinni ummistanud anna kas minu pärast korstnapühkija kätte, kui mitte ise ei taha kribiks hakkata". Varsti on aga rein oma tööga valmis, topib oma piibu täis, pakkub ka sõbrale, see tõrgub esiti vatsu võtmast, paneb siiski ka oma piibu täis, Rein lööb tulerauaga taela tüki põlema, paneb ka taelatüki Madise piibu peale ja peagi tossavad mõlemil piibud täies hoos. „Mul läheb kui viina vabriku korsten". Ütleb Rein.

Madis nihutab ennast Reinule lähemale, võtab taskust karjajaagu pudeli välja ja ütleb: „Räägid viinavabriku korstnast, no maitseme, midamoodu see kraam ka mekib mis selle suure korstna all on valmistatud.

Viisin vasika turule sain oma kuus rubla kätte, no võtsin siis ka oma poole toopi ära, — ei tea kuidas teda paganat lahti saada.

Rein tõmbas taskunoa mil'el ka igaks juhuks korgivinn küljes oli, ulatas selle Madisele, sõnades: „kannan seda alati taskus siis on tarviduse korral võtta."

Madis puuris pudeli pealt korgi ära ja pakkus Reinule. „No-noh kelle käes selle suus". Ütles Rein ja Madis oli ka esimene kes oma suu kibedaks tegi, nõnda võtsivad mehed paar korda ja jutulõng hakkas veel libedamini hargnema kui enne. Madis kiitis aga ikka ja ikka jälle Annit. Rein tunneb headmeelt, et teisel tema tütar silma torkanud, sõdib ikka vastu: „Noh, mis ilu temal ikka suurt rohkem kui teistel, noor inime ikka ilus. Ja ega minul ka enam teisi lapsi ole kõik mis siin on jääb temale. Vanem tütar on mul juba mehel je temal on kõik juba käes. Väimehel on ka kaunis kena koht ise aga on ta nõnda kidsi, et ei raatsi pudelit viinagi osta". Madis pani seda kõik kõrva taha, mis aga Metsa Rein oma tütrest ehk tema kaasavarast rääkis.

Anni kes ära nägi, et meeste jutt nõnda ruttu lõppeda ei tahtnud, ja et pudel ka juba seltsiliseks oli tekkinud ruttas kambri, valmistas lihtsa toidu ja kutsus isa ühes oma sõbraga toitu võtma.

Toidu lauda istudes tuletati esimesena jällegi pudelit meelde, pakuti ka Annile, Anni võttis küll pudeli vastu pani selle suu juurde aga ei teinud mitte suudki märjaks. Madisele kes muidugi niisugust asja hoolega jälgis ei jäänud see muidugi silmade vahele. „Noh-noh tehke ikka suu ka kibedaks". Sundis ta Annit. Anni tänas, et tema jnba küilalt võtnud ja ulatas oma käest pudeli oma isale.

Rein rüüpas lonksu ja ütles Madisele: „Nüüd see vii kodu oma teise poolele, ega temagi suu seinapragu ole, eks tema ole selle vasika jootmisega kõigerohkem vaeva näinud."

Oma vana sõpra ja Annit tänades lahkus nüüd Mäe Madis.

Metsa Rein saatis oma külalise väravast välja, pani värava kinni. Mäe Madis kergitas veel korra kübarat ja läks.

Päike oli juba loojas kui Mäe Madis koju jõudis. Perenaine kes muidugi teda ammugi ootas, tuli vanamehele väravas vastu, tegi selle lahti ja laskis sisse sõita. Mehe äraoleku üle vähe pahane olles küsis ta tusase häälega, „Kus sa täna nõnda kaua olid, alati tulid ikka ju lõunaks koju"?

„Kannata, kannata nüüd vähe, las ma võtan ikka hobuse enne lahti, eks ma siis seleta.

Perenaine aitas Madisel hobuse lahti rakendata, viis hobuse kopli sööma ja ruttas suure kiirusega koju.

Madis võttis taskust oma pooliku pudeli ja andis eidele ise sealjuures lausudes: „Tõin ka sulle tilga rohtu, eks sina ole ka mõnedgi sammud selle vasika pärast astunud".

Eit võtab pudeli vastu, paneb ka korraks suu juurde ja annab siis vanamehele tagasi, vaatab sealjuures teraselt teisele otsa ja küsib: „Sina vist oled päris palju täna trimpanud"?

„Jah! Sai teist oma jagu. Linnas võtsime vasika ostjaga head liigud. Koju tulles oli ka, see pudel mis siin praegu on. Pidin ikka tervelt koju tooma, teepeal läksin oma vana sõbra Metsa Reinu poole sisse. Oli parajasti tee ääres oma rukki põldu vaatamas.

Noh! Kui sa kord juba selle mehega jutu peale saad, ega siis enam nõnda hõlpsasti lahti ka ei pääse. Hakkasime veel oma kroonu elu rääkima kuidas siis rõõmsad olime ja kuidas nüüd ühtelugu vanadus päevpäevalt läheneb.

Oh, meel läheb kohe kurvaks kui mõtled, et iga tund sind surma poole viib"!

Ah sind ka oma surmaga ja kurva meelega, igakord kui vähe viinaauru peas on, läheb sinu meel kurvaks. Mine parem kohe magama siis kaovad sinu kurvad mõtted kõik iseenesest".

„Tõsi, tõsi. Madis kobis ennast riidest lahti, läks voodi ja peagi norskas nõnda et tare põrus.

Kui Madis järgmisel hommikul ärkas, tundis tema tugevat peavalu ja ütles eidele: „Kuule mul pea valutab

nõnda et silmad tahavad pea tuust välja tulla, kas ei jäänud õhtul sinna pudeli põhja tilkake pea paranduseks"?

„Seda ei olnudki sul koju tuua, see tilk mis seal põhjas oli, sellegi lõpetasid enne magamaminekut ära.

„Näed seda vanainimese olekut, ei kannata tühja kuigi palju. Ei maksa teist räbalat enam teinekord võttagi". „Nii räägid sa alati kui pea valutab, läheb aga peavalu mööda, kõik peavalud ja vaevad meelest läinud. Miina nõnda oli perenaise nimi, — Toob söögi lauale. Noh tule joo hästi kanget kohvi ilma suhkruta, see on nõndasama hea kui viingi pea paranduseks.

Madis võtab seina äärest pingi, veab selle raginal laua juurde, joob kohe kaks kruusi täit kohvi ära, vaatab korra liha taltreku peale ja küsib: „Kas sul silku on? Liha seda ei taha mitte nähagi, silk see on ikka töömehe toit".

Miina toob silgu taldreku lauale. „Säh söö nõnda palju kui süda kutsub".

„Kus Adu on"? küsis vanamees järsku.

„Küllap laskis jalga. Ütles eit veel kui uksest välja läks, et läheb ära, mis temagi veel püüdvat kui isal aega magada küll on".

„No-noh! Kui palju minagi seda aega ära olen raisanud, sa tead ju isegi kui harva mina väljas käin No, kus ta siis õige läks?

„Lina leotamise auku läks puhastama. Näed ju ise, rukki lõikuse aeg on ju käes, sellejärele tuleb lina kiskumine ja ega tänavu nende tööde vahet suurt ei tulegi".

Noh see Adu on ju päris tubli poiss, mõistab juba isegi korda pidada, kui ta tuppa tuleb küll ma siis räägin. temale". — Madis ei saanud veel ütelda mida ta räägib, kui Adu juba astuski uksest sisse.

„Mis kella aeg on? Küsis Adu, — näe juba veerand üheksa peal, Mul on küll üks pagana tark kõht, ära tundis millal keskhommik käes on".

„Seda näha on. No tule aga söö nüüd kõht täis".

Adu pani mütsi akna kõrvale varna otsa, istub lauda vaatab isale otsa ja räägib: „Meie taat pummeldas eile vasika vist puha maha, ega muidu nõnda kaua ära ei olnud".

No karda sina minu eest. Kas ma mõni poisinoik olen, kes rahast ei oska lugu pidada. Kus seda nii hõlpsasti saada on, sa tead isegi kui raske teda kätte saada on. Vaata aga ette kuidas sina ise hakkama saad, et sa oma sõpradega jooma ei kuku. Noortel inimestel tuleb seda vahest kogemata ette. Eks ma tea seda omast käest ära. Ja juhtub nüüdki. Ega see ammu ei olnudki, alles eile pidi joomaks minema. Sõitsin linnast kodu poole. Tee ääres juhtusime vana metsa Reinuga kokku. Kas sina Adu tunned seda metsa Reinu"?

„Kus mina teda tunnen. Ja kui tede näinudki olen kas mina teda nõnda tähele olen pannud".

Oota! Las ma nüüd räägin, sellel lool on omajagu tähtsust ka. Rein on nüüd küll vana mees, aga tal on ju pagana ilus tütar. Vanamees kutsus mind oma poole sisse, näitas ja rääkis oma majapidamisest".

„Kas ta tütart ka näitas"? Küsis Adu.

Ei ta just teda nüüd näitama hakkanud, aga eks ma vaatanud teda ise seda rohkem. Minu mõtte järele on ta kaunis virk ja tubli tütarlaps. Teist temasugust olgu ikka otsida.

Vanamehe juttu kuulates hakkasid Adu silmad särama. Ta küsis isalt. „Kas tead mis ta nimi on"?

„Noh kas siis nimiveel teadmata jäi. Anni on ta nimi. Kui vanamees käskis teda minule õlut tuua, siis hüüdis teda nimepidi".

„Siis ma teda veidikene tunnengi. Olen teda paar korda näinudki, üks kord tantsul ja teine kord metsas kiige all. Ega teda laita küll ei saa".

„Ja vanamees lubas kõik temale, sest temal enam kellegile midagi anda pole, teistel lastel on juba käes, mis neil saada oli. No ega sellel tüdrukul austajatest puudu ei või olla. Katsu aga sina poiss tragi olla".

„Ära sina isa nüüd minu eest karda, küllap mina hakkama saan".

II

Metsa Rein istus toas ja mõtles; Olen ise juba vana mees ja ega's eitki nooremaks lähe. Mõtles ja mõlgutas mõtteid. Järsku hüüdis ta: „Kuule Anni! Mine kutsu ema siia, tahaksin temaga üks väike plaan pidada. Ise mine põllule ja riisu sarade ümbert puhtaks. Ma tulen ja tõstan ise pärast otsa".

Kui eit tuppa tuli hakkas Rein kohe oma jutuga peale. „Kuuled, mina hakkasin täna ühte suurt plaani hauduma".

„Ei tea mis plaan see siis õige oli?"

„Ma pidasin kohe plaani Anni tuleviku üle. Mis sa arvad, kas ei peaks hakkama Anni pulmade peale mõtlema? Kolm aastad on juba tema leeriskäimisest mööda. Siis oli ta kaheksateistkümne aastane". —

„Anni sai juba juuli kuu sees 21 aastad täis" vastas Leena.

„No-jah, sellepärast ongi tarvis tema mehelemineku peale mõtelda. Mina arvasin, et kas ei peaks tema kaasavara peale mõtlema hakkama. Läheks lasta tema jaoks riidekapigi teha. Ei tea missuguse töö see tisler siin mõisas peaks tegema. Kas sina oled kuulnud või näinud tema tööst midagi"?

„Mis mina naisterahvas nüüd niisugustest asjatest tean. Ja pealegi on neid siin kolm".

„Ega mina siis neid kahte ei räägi mina räägin seda vana Kraubergi poega. Noh tead selle vana igavese väljavahi poega Joosepit".

Joosep mõisa endise väljavahi poeg. Vana Krauberg teenis mõisas kaua aega ja selle eest oli härra temale annud tüki maad ning materjali maja ehitamiseks. Vana väljavaht suri aga enne ära ja poeg päris selle omale. Nüüd oli tal ka juba maja peale ehitatud ja Joosepil oli nüüd oma päriskodu. Tema tegi tisleri tööd kodus ja käis ka väljas tegemas.

„Ah so, nüüd ma tean küll. Ükskord käisime Anniga Jõe lehtmel. Salme näitas meile oma uut kappi ja kummutit. Ja ütles, et need olla Joosepi tehtud. Need olid küll ilusad".

Noh mis sa arvad, kui toome selle mehe siia. Laudu meil ju on".

„See on nüüd küll rohkem sinu asi, minul sellevastu küll midagi pole. Eks vast söögiga nüüd natukene rohkem tüli ole, aga eks Anni aita ka. Ju kuidagi ikka hakkama saab.

„No-jah. Ma lähen nüüd väljale ja viskan need riised seal sara peale. Annil ehk juba ammugi riisutud.

Kus sina nõnda kauaks jäid? Küsis Anni kui vana Rein väljale jõudis.

„Eh. Ei saanud arugi kuidas see aeg läks. Pidasime emaga aru et lasta sinule ka niisugust kapdi teha nagu Jõelehtme Salmel on. Kas need meeldisivad kah sinule"?

„Need olivad küll ilusad, poleeritud ja särasid nii mis lust näha.

„Noh hea küll pühapäeval lähen kutsun Joosepi siia. . . , Ehk ma võin täna õhtulgi korra mõisa juures ära käija. Teeme siin valmis". Töö lõpul pani vana Rein piibu tossama ja ütles: „Ma lähen õige siit kohe mõisa juurde, mis ma sinna kodu veel kõmbin, ega mull mõned valla jalad ole".

Isa jutt tegi Annile päris rõõmu. Ta lippas kergel sammul koju poole. Süda hakkas kiiremini tuksuma ja tahtmatult tulid laulu sõnad üle tema huulte. „Jõua ju kaugelta".

Kui Anni koju jõudis, oli ema juba talli juures ja lüpsis lehmi. Anni haaras lüpsi pange ja lendas kui lind emale appi. —

Kui nende loomade talitus valmis sai, jõudis ka Rein vahepal koju. Ta teatas oma mõisas käigu tagajärjed ära. Tisleriga oli neil kaup tehtud. Tuleku aeg oli neil esmaspäeva peale kindlaks määratud ja nõnda läksid kõik rahuliku südamega magama. Iseäranis kerge ja rõõmus oli aga Anni süda.

Hommikul säädis Anni kõik toad korrale, nagu ikka siis kui võõras sisse elama asub. Palju seal küll sääda ei olnud sest seal majas ei olnud kunagi korra puudust märgata.

Pühapäeva pealelõunat rakendas Metsataat noore kõrvi vankri ette, pani vihmakuue selga, ise sealjuures sõnades. „Näe hakkab pilvitama, oleks ikka hommiku kohe ära läinud. Nüüd jää veel viimaks vihma kätte".

Ilm oli ka nõnda lämmatav palav, et iga silmapilk võis oodata äikest.

„Egas see mõis „Lätimaa" taga ole, et sa nõnda väga kardad". Noomis perenaine.

Metsa peremees tõi rehealt pilliroovarrega piitsa, viskas selle vankrisse, ronis ise ka, pani piibu otsa tule ja sõit läks Lehtsalu poole.

Kui Metsa peremees tisleri juurde sisse astus, lõpetas tisler parajasti ühe laua värvimist. See oli ka viimane töö enne ärasõitu.

„Tere jõudu". Ütles Metsa peremees, kui sisse astus. „Jõudu vaja". Vastas Joosep, ja pakkus Metsa peremehele istet. Metsa peremees, istet mitte vastu võttes, toetas käe tooli seljataguse peale, ja vaatas teraselt üht värskelt värvitud kappi, ise sealjuures sõnades: „Küll tehakse aga nüüd kõik asjad ilusalt ja puhtalt välja. Kes vanasti niisugust mööblit talu tubades nägi. Löödi lauad kokku, tõmmati vahest veidi värnitsaga üle ja oligi kõik korras".

Jah, nüüd ei mõista igaühele tahtmise järgi tehagi" vastab Joosep

„Kas see läheb mõne talumehele, või sakstele? Mina oma aruga arvan küll, et ega talumees omale ikka niisugust jõua muretseda".

„Ei lähe ka talusse, läheb siia sama mõisa härrale".

„No-jah! Seda ma arvasin. — No ei tea, kas jõudsite oma töö nüüd valmis? Mina tulin nüüd sellepärast, et kraami ära viia. Ja ehk tulete ka kohe kaasa"?

„Ei. — Kraami võib küll nüüd õhtul ära viia, aga ma ise tulen hommikul järele. Kui teil vankrit tarvis ei ole, võivad tööriistad nõnda kauaks peale jääda, kui ma ise sinna tulen, eks siis tõstame maha".

Metsa peremees pani tööriistad vankri peale, istus ise vankri servale, ja sõnas ülespoole vaadates: „Ei tea kas jõuan enne vihma veel koju, aga eks ma katsu kaunis ruttu sõita. Tee on päris hea. — Nägemiseni siis".

Rein andis hobusele piitsa, rabas aga kohe ruttu ohjadest tagasi tõmmata, sest et hobune oli isegi üle liiga erk.

Koju jõudes tõmmas Rein vankri kõige koormaga kuuri alla. Anni kes isale vastu oli ruttanud aitas hobuse lahti rakendada, sest vihma hakkas juba tibama. Isa läks kohe tuppa. Anni viis aga hobuse talli ja andis heinad ette...

Esmaspäeva hommikul hakkati tisler-meistert juba varakult ootama. Keskhommikuks küpsetas perenaine panniga liha, lõi tublisti mune peale, kuna Anni kohvipaja juures ametis oli. Helevalged linad pandi lauapeale, noad kahvlid pandi käepärast. Nõnda oli kõik meistrimehe vastuvõtuks valmis.

„Pea nüüd meeles" ütles ema, „et sina Anni, võtad toidu, tegemise ja lauakatmise oma peale, nõnda kaua kui meister siin on".

„Mina oma vana värisevate kätega ei saa ikka selle asjaga nõnda hästi hakkama".

„Noh, sa kardad teda just kui mõnda härrat. Ega's see asi ikka nõnda hull olegi. Näe, vahest jahil käies sõid mõisa härradki talumatsi laua pealt. Ei tea kus ta nõnda kauaks peaks jäämagi kell on juba kümme".

„Ema läheb akna juurde ja vaatab välja. „Näe — juba tulebki, ei tea kus see koera näru peaks olema, kargab viimaks häkki kallale".

„Koer magab reheall" vastab Anni.

„Näeb õige noorevõitu mees olevat" räägib ema, ikka veel akna kõrvalt piiludes.

„Noor ikka" kordab Anni. Saab aga vaevalt lause lõpetata, kui uksele koputatakse. „Sisse"! hüüab Anni.

Joosep astub sisse, teretab hommikust. Annit teretates vaatab Joosep hästi teraselt temale otsa. Seda sama teeb ka Anni omalt poolt. Pagana julge plika. Mõtleb Joosep iseeneses. No niisugune peab ka inimene olema.

Anni pakub võõrale istet mille Jooseb tänades vastu võtab.

Anni hakkab kohe võõrale lauda katma. Oma tööga valmis saades, palub võõra sööma. Joosep tänab, nagu ikka pruugiks et ta enne söönud, aga läheb siiski lauda öeldes: „Eks söök lähe ikka söögi peale".

Metsa peremees, kes ise oli läinud heinamaale kuhjasid vaatama, tuli parajasti uksest sisse. „Tere hommikust, jätku leivale" ütles ta sisse astudes. Kas meistrimees juba ammu siin, jäin vist kauaks"?

„Ei. Mina ise jäin kauaks oma siia tulekuga".

„No, ega see ka nõnda imeks panna olegi, esmaspäeva hommik ja nooremehe asi kulub ära puhkamiseks. Peremees istub ka ise lauda ja hakkab sööma.

Söömist lõpetates tõuseb Joosep lauast ja ütleb: „aitäh, kõhutäis on juba käes, nüüd läheme vaatame kuidas selle tööga hakkama saab". Nad lähevad peremehega kahekesi kuuri juurde.

„Kuidas arvate, kas siin saab ka selle tööga hakkama"?

„No miks ei" vastab Joosep. „Siin veel parem kui toas, sest seal on liiga soe"!

Anni oli ka siin kõik korda seadnud ja puhtaks teinud.

Varsti olivad mehed kõik tööristad maha laadinud ja „kruupingi" kohale seadinud. Rein ja Anni olid ju lauad hommikul vara valmis toonud. Ja nüüd võis töö algada.

„Ei tea mida mina nüüd enne tegema hakkan, kas kummutit, või kapit"?

„See on nüüd teie oma asi, lauad on siin saagu neist mis tahes" vastas peremees. Mina nüüd enam teie tööd ei sega. Käisin hommikul kuhjasid vaatamas. Ühel oli pea viltu vajunud, lähen nüüd tüdrukuga seda parandama". Rein läks toa juurde tagasi, ja kutsus Annit kuhje parandama Ema kes seda kuulis hakkas vastu tõrelema. „Kus tema nüüd saab aega minna siin tuleb jälle lõuna söök valmistata Mina vanainime ei saa ikka selle asjaga hakkama".

„Nó, mine tea kui kaua meil seal aega läheb". Vastab isa.

„Minge siis pealegi. Ma keedan ise supi valmis. — Aga katsuge ikka et te söögi ajaks kodu saate."

Heinamaale jõudes ronis Anni kohe kuhja otsa, . .

Kui kuhi valmis sai, ja Anni kuhja otsast maha tuli, ütles isa„: Mine sina nüüd emale appi küll ma ise siin töö ära lõpetan".

Anni jõudis parajal ajal koju. Emal oli supp juba valmis keedetud. Laud kaetud. Kutsus Anni Joosepi sööma. „Palun kohe lauda istuda", palus ta kui Joosep tuppa tuli. „Näete, aeg ju isegi hiline. Talu kohas ju nõnda palju tegemist, ei sa igakord õigel ajal".

„Ei ole viga", vastab Joosep, „alles paari tunni eest sõime".

„Ega see ei tähenda. Lõuna peaks ikka õigel ajal olema". Anni vaatas veel, kas kõik on laual mis tarvis, ja kui ta kõik leidis korras olevat ütles: „Olge head ulatage aga ise mis tarvis. Ma pean emale appi minema".

Enne kui ta toast välja sai, astus isa juba uksest sisse.

„Tulge, aga tulge peremees ise ka lõunale" ütles Joosep. Anni tõi isa jaoks ka taldreku lauale ja läks siis oma töö juurde.

Kui Joosep söömise lõpetas, sundis peremees teda veel sööma. „Sööge, aga sööge, ega siis nõnda ruttu veel söömist lõpetata"? „Tänan, tänan".

„No-jah andke aga peremehe leivale armu, ega peremees seda ära laida". Naljatas peremees omalt poolt vastu.

„No ärge kartke armuandmist. Küll teinekord vitsutan nõnda et teil vesi silmist tilgub".

Vana Rein lõpetas ka söömise. Tisler võttis taskust paberossi karbi, pakkus peremehele ja võttis ka omale ühe, mõlemad panid tule otsa. Suitsetamise ajal suurt juttu ei aeta, mehed tõmbavad rahulikult oma paberossid lõpuni.

Viimaks tõuseb tisler toolilt üles ja ütleb: „Nüüd tarvis jälle töö juurde minna, hommikul jäi isegi hilja pääle". Võtab mütsi ja läheb töö juurde.

Teisipäeva hommikul on juba varakult kuuri juures kerve kopsimist ja sae vingumist kuulda. — Ei või ju ka hiljaks jääda, mõtleb tisler, viimaks mõtlevad, et ma olengi üks suurem „vedelvorst" siin maakera peal.

Nüüd töötas tisler suure hoolega. Sööma käis teda palumas alati Anni, seal juures öeldes tihti peale mõned naljasõnad, milledega ka tisler võlgu ei jäänud.

Ühel õhtul istus Anni aias pingi peal. Tisler kes Annit juba oli hakkanud silmas pidama, nägi et ta aeda läks. Ootas kuni pererahvas voodi läksid. Läks ust enese järel tasa kinni pannes välja, sealt aeda ja vaatas poolsalaja kuidas neiu pingi seljatoe najale toetas.

Anni oli aga nõnda mõtetes, et ta enne ei kuulnud, kui noormees juba üsna tema jurde oli jõudnud. „Jõudu! jõudu! mõtlejale. Ei tea kas tohiks ka küsida, kui kaugel need mõtted teil ka viibivad"? Anni võttis nõnda sama naljatates teise tervituse vastu, ei annud aga nooremehe küsimisele vastust.

Noormees nähes et vastust ei tule küsis edasi;

„Kas tohiks vahest ehk ka toetata"?

„Miks ei, kui soovite."

Õhtu oli täiesti ilus ja soe. Täiskuu tõusis metsa tagant nähtavale ja et Annil midagi paremat polnud millest juttu alustada sijs algas tema peale kuust. „Kui ilus on see kuu," ütles ta. „Ta paistab kui määratu suur tulekera".

„Nii ta on", vastas noormees. „Pimedal ööl oled kui kotis, aga kuuvalgel tunned ennast kui unistuste riigis olevat. Kus võid unisdada ja oma unistusi isegi teistele avaldata". Anni ei vastanud selle peale midagi. Sellepärast küsis noormees edasi: „Mis teie arvate Anni, kas teie ei tunne ka niisukusel kuuvalgel midagi, ... noh ütleme igatsust südames"? Nende sõnade juures võttis noormees Anni käe, ja et seda ei keelatud, pigistas ta seda õrnalt.

Anni tundis värinat rinnust läbi käivat ja üht õrna tunnet selle nooremehe vastu ärkavat.

Ta tundis et need nooremehe sõnad mõjusivad temale just nõnda, nagu nooremehele, tema oma juttu järele kuuvalge öö.

Joosep pani oma käe tema piha ümber, vaatas temale palavalt silma. Neiu ei põiklenud tema pilgu eest kõrvale vaid vaatas temale otsekohe vastu.

Neiu silmasära oli nõnda nõiduv, et noormees ta oma ligemale tõmbas ja üfles, tema omagi arvates liiga järsku, „Armas Anni lubage et suudlen teid"? Selle

juures tõmbas ta Anni kõvasti oma rinnale ja suudles teda kaua ja palavalt! —

Esimesest joovastusest ärkates, rääkis noormees edasi: „Anni! Armas! Jääme sõpradeks ütleme siit maalt üksteisele sina, kas lubad Anni?“ Anni ei vastanud.

„Miks sa vaikid Anni?“ —

Anni vaikis edasi.

„Kas kardad sina mind, või ei taha sa üldse, et siin istun?“

„Tahan! Joosep! tahan!“

„Sa kallis tüdruk! Ütle kas armastad mind?“

„Jah! Jah! Ma armastan sind, sina kallis poiss! Ta surus ennast kõvasti Joosepi rinnale.

Nõnda istusid Joosep ja Anni üksteise ligidal, nõnda et nad kuulsivad üksteise südame löökisid.

Kuu tõusis vahe peal ikka kõrgemale ja vaatas üle metsalatvade noori inimesi, kes viibisid armu ilmas. — — — — —

Häkisti kuulevad suurt müdinat ja lõõtsutamist. Enne, aga kui kumbki teiselt midagi küsida sai jooksis neist mööda jänes ja tema järel koer.

Anni tundis endi koera ära ja hüüdis; „Vaht! Vaht! Kus sa jooksed, tule siia! Koer tuligi natukese aja pärast suure jooksuga tagasi.

„On aga teil . . . — anna andeks Anni. Sul tahtsin ütelda, üks sõnakas „Vaht.““

„Peab olema“ vastas anni.

„Kas sina oled teda nõnda õpetanud?“

„Jah! Kui ta veel noor oli, niisama ka mina. Siis käisime kahekesi ühes karjas.“

Anni kellel juba hirm hakkas, et aeg väga hiliseks läheb. Tõusis püsti ja tahtis äraminema hakkata. Kuid Joosep tõmbas tema ümbert kinni ja ütles: „Armas Anni, kas meie võiksime veel kunagi kohata?“

Anni kellel juba lootus kaduma hakkas, et Joosep teda enam kohtamisele ei kutsugi. Tundis sellest suurt rõõmu.

„Jah meie võime,“ vastas tema.

„Aga millal siis ja kus kohal"?

„Homme õhtul küll ei saa, aga olgu laupäeval." Joosep, kes tahtis sel õhtul koju minna vastas: „Mina mõtlesin laupäeva õhtul koju minna".

„Ega sellest viga ole. Sina jäta minek vähe hiljemaks siis mina tulen ka kaasa".

„Jäägu nõnda. Ja nüüd, hääd nägemist! kallis Anni!"

„Hääd ööd! Joosep".

Nõnda lõppes nende armastajate esimine koosviibimine.

Hommikul kui päike juba aknast naeratates sisse vaatas tõusid ka Joosep ja Anni üles. Töö, läks järgmistel päevadel õige suure hooga. Ja laupäeva õhtuks oli Joosepil kummut valmis.

Kui Anni õhtul läks Joosepit sööma kutsuma, särasid tema silmad rõõmust. Oli ju ka kahekordne rõõm. Ilus kummut oli valmis ja ammu oodatud kohtamise aeg jõudis kätte. —

Vana Rein tuli ka parajaste hobustega väljalt, pani hobused vankri külge kinni ja läks ka sinna, et järel vaadata, kui kaugel tööjärg meistril ka on.

Nähes, et kummut juba valmis imestas ta: „Noh! kummut juba valmis",

„Ega's see nõnda ruttu olegi, nädal juba täis ka kui tegema hakkasin".

Vana Rein vaatas veel kummutid ümberringi ja kiitis „Näha ikka, et kuulsa meistri töö. — Igapidi korralik"!

„Ega siis muidu ka ühegi tööga leiba saa, kui korralikult ei tee."

„Hää küll, lähme ära õhtule", ütleb vana Rein. „Täna laupäeva õhtu, ega siis nõnda pimedani ei maksa töötada."

Sell ajal mil mehed juttu vestsid, oli Anni kibedasti oma töö kallal ametis. Ema oli sead juba ära söötnud ja ei olnudki enam muud kui lehma lüpsmine. Viimaseid kahte lehma hakkas ema lüpsma ja Anni läks sööki lauale panema. Laud kaetud, istus täna

õhtul kõik pere korraga lauda. Harilikult sõivad ikka ema ja Anni peale teisi.

Ema oli omale ka puhtamad riided selga pannud ja valgepõlle ette.

Söömise ajal küsis vana Rein: „ei tea kui palju mul nüüd juba võlgu kaelas on"?

„Ah! mis nüüd sellest, eks me siis arvesta kui palju on, kui töö valmis saab".

Ega Rein seda ka sellepärast ei küsinudki, et võlga ära tasuda, ennem oli veel hirm, et viimaks küsib laupäeva õhtuks raha. Ja seda oli just nüüd Reinul hoopis vähe. Tuleval nädalal lootis ta saada. Ta pidi nimelt ühe lehma laadale viima ja siga oli ka juba ära kaubeldud. Ta küsis aga niisama, moodu pärast.

Et Rein nüüd sellepärast päris paljas poiss oli seda just ütelda ei võinud. Raha temal oli, aga Rein oli mees kes viimse kui penni viis intresside peale. Mis ta mul siin kodus ära teenib oli tema sõna ja põhimõte.

Kui söömine lõpetatud aeti veel mõni sõna juttu. Anni muidugi seal juures ei olnud, sest temal oli kiire riiete vahetamne käsil Kui temal juba kõik korras oli tuli ka tema uuesti söögi tuppa tagasi.

Joosep nähes, et Anni juba mineku valmis, lõpetas ka ruttu oma jutu, jättis pererahvaga „nägemist" ja läks välja —

Kui Joosep ukse oma järel kinni pani, küsis Anni: „kas mina võin väheks ajaks kiige alla minna, sest Jõelehtme salme lubas ka sinna tulla".

Vanematelt luba saades, jooksis ta ruttu Joosepile järele.

Järel jõudes võttis ta kohe Joosepi käealt kinni ja küsis nalja toonil: „kus sa siis nõnda kiirelt tõttad, kas tahtsid mind maha jätta, või oli sinul meie rääkimine tänaõhtusest kohtamisest, meelest läinud"?

Joosepil ei näitanud aga kuigi iõbus tuju temale nalja vastu teha olevat. Ta näis millegi üle väga mõttes olevat. Ja Anni silm ei petnud,

Joosep mõtles oma endise pruudi, oma teenija

Miraida pea'e. Ta teadis, et Miraida teda kodus ootab, ka teadis ta seda, et ta o i lubanud teda armasdata kuni surmani, — aga mis nüüd! Anni tuleb mind saatma ja kui nüüd juhtub, et Miraida vastu tuleb! —

Anni nihutas ennast temale ligema'e ja vaatas temale naeratates otsa. Aga Joosepi nägu jäi tõsiseks. —

„Miks sa nõnda kurva näoga oled, kas oled millegi või kellegi peale pahane?

Joosep püüdis enda näoilmet rõõmsamaks muuta, mis küll sugugi korda ei läinud ja küsis vastu: „Kas ma näen välja siis väga kuri?"

Ei näe kuri, aga paistab, et oled kurvem, või tõsisem kui alati."

„Kurvastata pole mul küll millegi üle, ainult mõtlesin oma 'öö peale vähe. 'Pidin nimelt homme mõisa härrale tema kapi üle andma. — Mõtlesin, et ei tea kuidas ta selle tööga ka rahul on!

„Sul Joosep on ükskõik, olgu töö paruni-härra või talumatsi jägu" ütles Anni.

„Eks ta pea nii olema," vastas Joosep, „muidu ei tule omaga välja, kui kõik läbi ei tee. „Kuidas isaga hakkama said," küsis Joosep Annilt.

„Ei olnud suurt vigagi, lubas küll välja, aga väheks ajaks. Aga siiski paar tundi võin ikkagi ära viita. Ma rääkisin isale, et Jõelehtme Salmega tahan kokku saada, ta lubas metsa kiige juure tulla" vastas Anni.

Nii juttu ajades jõudsid Metsa Anni ja tisleri Joosep Grauberg, tüki maad mööda metsaäärt edasi. Nad kuulsid juba eemalt rääkimist ja naeru. Ligemale jõudes võttis noormees taskust kell'a vaatas ja ütles: „Kell saab pool kümme." Ehk see kella vaatamine kõige tarvilikum ei olnudki. Aga se'les suhtes sai ta Annist natuke eemaldada. Ta teadis ju, et kui nad käsi-käes Anniga teiste hulka oleks sammunud, siis kõik neid oleks tähele pannud, võibolla on mõisast ka mõned nooremad kiige juure tulnud, ja kes teab ehk on Miraldagi teistega ühes välja tulnud. Üksi ta muidugi tulema ei hakanud, mõtles Joosep eneses.

Anni keelle süda nooremehe kõrval, õnnelikult tuksuda võis. Ei teadnud seda aimatagi, et Joosep eneses kaksik võitlust pidas. Anniga oli ta nagu muidu ajaviiteks, enne naljatama hakkanud, ja õhtul aias istunud, aga mis sa teed, kui veab ja veab, nagu makneedi raud. mis suurelt kaugelt asju enese külge tõmbab. Olgu mis on täna õhtul ei pea Miralda midagi märku saama. Anni vaatab Joosepi näkku, aimab ja mõtleb, miks Joosep täna nii iseäralik välja näeb. Joosep võtab taskust rätiku, pühib nägu ja ütleb: „Soe hakkab". Nii nad jõudsid kohale.

Mitmed nooremad olid kiige juure kokku tulnud. See oli aga ilus koht looduse poolest Metsa ääres, kus kasvasid puud. Kiige ümbrus oli tasane nagu toa põrand ja noormeeste poolt häsfi korras hoitud. Puude all olid pingid ja toolid. Ja peaasi oli see, et Lehtsalu mõisa härra, üks kiiduväärt mees oli, kes alamatel elada laskis. Tihti peale oli ta mööda minnes noorte inimeste nalja päält vaatanud. Ta oli keskealine meeldiva väljanägemisega mees. Tema abikasa oli surnud, oma igavust lahutades jalutas tihti metsas, ühes oma truu koeraga. Käes kandis parun niisugust keppi mille peal istuda võis. Nii istus Lehtsalu härra tihti kiige juures, kus küla nooremad lõbutsesid. Parun ei olnud kunagi õhtuti seal,ega ka sell õhtul, kui Joosep Krauberg metsa Anniga seltsis kiige juure, jõudsid. Joosep laskis kohe silmad ringi käia, et Miraldat näha, aga õnneks ei olnud teda seal. Kiige juures oli ka toatüdruk Linda, kelle käest Joosep kuulis, et Miraldale külaline tulnud.

Nüüd hingas Joosep kohe kergemalt. Nüüd võis Joosep mõned ringid Anniga tantsida. Anni oli ka oma sõprannat Jõelehtme Salmet silmanud, kes temale vastu tuli, ja teda eemal oleva puu alla pingi peale istuma kutsus, kus üks viisakas noormees istus. Kui Salme ja Anni tema ligidale jõudsid, tõusis noormees püsti ja Salme esidles oma tutavat noormeest oma sõprannale, üteldes: „Minu tuttav Heinrich Raudsepp, ja minu sõpranna Anni Mihkelson". Siis palus noormees neiud istuma. Anni silmitses Heinrichi õige teravalt, ta oleks

Salmelt seletust soovinud, kes see haruldane noormees on Aga noormees võttis juttu, ja rääkis kõigist: inimestest, loodusest, lilledest ja võis ka igas asjas seletust anda.

Anni oleks peaaegu Salme vastu kadetaks läinud kui ta mitte õigel ajal Joosepit ei oleks näinud. Anni ütles: „Salme ja Heinrich lähme kiigele lähemale ja sõitma ka", sellega olid kõik nõus. Anni tahtis Joosepiga kokku saada, ja saigi. Poisid pidasid nõu ja Joosep sobitaski teised nooremad ka kiigele, et mõni ring läbi õhu liikuda. Sellega olid kõik nõus. Iga noormees tõstis oma tuttava neiu istelaua peale, ja istus ise kõrvale. Ka Joosep Anniga, Heinrich Salmega tegid kirjut rida. Nüüd sõnas Joosep: „Aga pikkamööda et neiud purju ei jää". „Mis sa kurat ennast nõnda õrnatundeliseks teed", kuuldi poiste hulgast räägitavad. „Anname hoogu", ja mõned tugevad poisid lõid kiige käima, et õhk vuhises. Nüüd tulid esimesed maha ja teised läksid peale. Nüüd asusid Joosep ja Heinrich kiiget ümber ajama. „Teeme neile ka hää sõidu", sõnas Joosep. „Lööge aga aur sisse", hõikas Krati Juku kiige pealt. „Võtke enne ohjad, kui hobust sunnite, sõnas Joosep.

Kiik käis täies hoos. Keegi karjatas ja lendas tükk maad edasi kännu otsa. Nüüd kadus kõigil kiikumise tuju. Kõik hüppasid kiigelt maha ja jooksid vaatama kas kukkuja ka palju haiket sai. „Ei ole suurt viga", ütles Jõelehtme Salme, kes kukkujale kõige enne appi ruttas, „ainult nina jookseb verd", mõned tõid mütsiga allikalt vett, nägu pesti puhtaks ja poiss toibus varsti. Poisid kes kiiget ümber ajasid pahandasid isekeskis, „ise kässib auru juure anda, aga ise ei kannata välja". Nüüd algas tants, Henrich Raudsepp mängis pilli.

Joosep Anniga olid esimesed tansu platsil, iga noormees võttis oma neiu tantsima. Ega Jõelehtme Salmed vahtida lastud, keegi võeras, olles seltskonnale

tundmata noormees palus Salmet tantsima. Kui tants lõppes viis võõras noormes Salme koha pääle ja istus ise kõrvale. Nüüd esildas ta ennast Salmele ja ütles: „Et tema nimi on Arthur Mändmets. Iga normees viis oma neiu oma koha peale. Ka Joosep Anniga istusid pingile. Kui Krati Juku oma plikaga istet võttis, vaatas Juku harjunud viisi järele kohe kella. Kell saab ju üksteist-kümmend.

Joosep kes Anniga lõbusas jutu vahetamises oli, pani siiski tähele, et kellaaeg ju nii kaugel on. Ega kedagi aeg läheb omamoodi edasi peaks tõega minekut tegema. Anni palus, et Joosep teda Salme juure saadaks, mida see ka tegi. Nüüd Jättis joosep Salmega, Anni ja Heinrichiga hääd aega, kergitas mütsi ja läks. Teised tantsisid veel mõned tantsud, mida seltskond soovis.

Nüüd pidid Anni ja Salme teistega leppima. Arthur Mändmets palus kohe Anni tantsima. Salme tantsis mõisatoa Lindaga. Kratti Jukul oli ükskõik keda kätte sai. See kord oli tal mõisa karjase tütar Miili. See oli ka kena neiu, keskmise kasvuga, ilusad mustad juuksed, mida Miili alati ühes patsis kandis. Miili oli alati nähtavasti Johannes Kratti silmas pidanud. Ja kes seda teab mis tütarlapse süda sees ütles, kui Johannes ilusale Metsa Annile läheneda püüdis.

Heinrich lõpetas mängu. Arthur Mändmets tänas hästi tubli mängu eest, lubas teine kord hääd liigud teha kui kokku juhtuvad. Nüüd lahkusid kõik tantsu platsilt, üksteisele häädööd soovides. Siis soovisid noored mehed ennast saatjaks neiudele kellega nad pikemat tutvust tahtsid sobitada.

Heinrich läks Salmega, Arthur pakkus ennast Annile saatjaks lootis neilt ka öömaja saada. Krati Johannes läks Miiliga, ka teised nooremad läksid koju.

Joosep oli ammugi enne koju jõudnud kui teised veel tantsu platsilt lahkusid. Nagu toatütruk Linda rääkinud, et Miraldal üks külaline on, nõnda ka oli Miralda tädi oli Petrograadist, õetütart vaatama tulnud. Arvatavasti oli Miralda tädile omast elust ja vahekorrast, Joosepiga kirjutanud. Tädi tahtis, ise ka oma silmaga, Miralda kavaleri näha. Selleks sõitiski tädi Miraldale külla. Tädi oli enne sinna jõudnud kui Joosepit veel kodus ei olnud. Nüüd oli Miralda kõik tädile jutustanud mis tal südames peitus. Ka seda, et Joosep teda armastata lubanud. Ja teda iialgi unustada ega maha ei jäta. „Siis võib see noormees tubli küll olla kui ta oma sõna peab. Aga siiski ei või sa Miraldake mitte uskuda, sest poistel on see moodiks ikka nii rääkida, aga vähe on neid kes oma sõna peavad, mõned on mitu aastat ühes elanud, siis näeb aga mõnda teist keda paremaks arvab ja hakkab sellega sõprustama. Sellepärast ei maksa neid uskuda." Miralda kuulatab ukse peal ja ütleb tasasel häälel: „Tädi! Joosep tulebki". Tulija astus kergel sammul Miralda ette, kes ukse pääl seisis.

Ta oligi teda juba ootanud. Joosep võttis Miralda käe, mida ootaja talle teretamiseks andis, ja surus kerge suudluse Miralda palavaile huulile. Nüüd läksid nad ühes tuppa. Miralda esitas Joosepile tädit. See oli aga lahe jutukas naisterahvas, linna rahvuses harjunud. Tädil oli ka Joosepi jaoks pudel veini ja teine pudel kangemat viina ligi toodud. Joosep oligi muidu rohkem iseenda pidine, aga kui Miralda pudeli ja klaasi lauale tõi, muutus Joosepi meeleolu rõõmsamaks.

Nüüd räägiti kõigist juhtumistest. Miralda tädi ootas, et Joosep kosja juttu tema õetütrega ette võtaks, aga võta näpust, poiss ei teinud sellest väljagi. Aeg läks aga juba tublisti edasi, seinakell lõi kaks ja iga üks oli küllalt väsinud, Tädi oli juba teist ööd üleval, niisama oli ka Joosep päeva otsa töötanud, õhtul veel kiige juures teiste naljast osavõtnud. Ka Miralda oli oma ette perenaine olles tublisti väsinud ning sellepärast soovisid kõik puhata. Miralda koristas laua ära ja siis läksivadki magama. . .

Truudus võidab.

Romaan elust.

II anne.

Hind 20 senti.

Joh. R. Heldmets'a trükk, Põltsamaal, 1935. a.

Hommikul ärgates oli naisterahwastel seesama mõte ja lootus Joosepist, mis õhtulgi, mis aga lootuseks jäigi. Päewal wõttis tädi kõige rohkem juttu iga asja kohta, ja Miralda pani tähele, et Joosep tihti mõttesse jäi.

Pühapäew läks mööda. Esmaspäewa hommikul läks Joosep jälle oma tööle. Ilma palju jututa jättis ta Miralda tädiga niisama ka Miraldaga head terwist ja sammus jälle Metsale, kus Anni teda igatsusega pidi ootama. Miralda ja tema tädi olid jälle kahekesi. Waatasid kurwalt teine-teise otsa. Tädi pani Miralda olekut tähele ja nägi, et tema õe tütre silmast pisar palgele weeres. Ta püüdis Miraldat tröösida, mis aga asjata näis olema, sest Joosep oli Miralda südame wõitnud. Nüüd jäi tädile õe tütre selgem tulewik teadmata.

Teisipäewa hommikul sõitis tädi jälle Petrogradi tagasi Miralda oli nüüd üksi. Tädi oli läinud. Oleks temagi liigemal, saaks wahest mõned sõnad rääkida mõtles Miralda. Üks iseäraline tunne Joosepi pärast wõewas tema hinge. Ta mõtles üksi olles, miks Joosep tema wastu ükskõikseks muutub ja jõudis wiimaks otsusele, oma sõbranna Lindaga selle üle rääkida. Tema oli ka laupäewa õhtul metsas kõige juures olnud, ehk oli ka Joosepist midagi iseäralikku märganud.

Õhtul otsustas Miralda Lindaga kohata. See päew oli aga Miraldale pikk, ei jõudnud õhtut oodata. Ta püüdis oma töödega päewa lühemaks teha, et igawusepiina töödega ära ajada. Wiimaks jõudis õhtu. Linda oli ka omast tööst waba. Nüüd läks Miralda ja kutsus sõbranna oma tuppa. Linda oli ka kohe walmis tulema. Tal oligi Miraldale uudiseid rääkida. „Kas tead Miralda," ütles Linda, „Jõelehtme Salmel on tore kawaler, peaaegu lööb mõisa poisid kõik üle." Kas tead ka, kui kaugelt ta pärit on?" küsis Miralda. „Olewat kuskilt Talinna maalt ühe puusepa poeg. Isa olema surnud, ema üksi elama. Kooliharidust on tal ka oma jagu. See paistab ta olekust. Ja kui korralikult ta ennast ülewal peab. Iga ühe wastu on ta wiisakas ja wastutulelik. Isa olnud jõukas mees selle tõttu, et wiina ei olla wõtnud, parem tahtnud poega koolitada. Heinrich Rautsepp on ta nimi. Heinrichil tulid pisarad silmi, kui ta oma isast rääkis.

„Isa oli neljakümne-kaheksa aastane, kui suri ja mina olin siis kaheksateistkümne aastane. Sest on juba wiis aastat möödas ja praegu olen kahekümne-kolme aastane". Niiwiisi rääkis Heinrich omast elust. Kui meie karjatse Miiliga läksime, kutsus Salme meid oma juurde istuma pingile, kus nad Heinrichiga istusid. Siis kuulsin Salme kawaleri seisukorda ja nägin oma silmaga, et ta üks tõeliku olekuga noormees on". Jutustas Linda.

„Salmele on ka korralikku kawaleri tarwis," wastas Miralda, „ta ise on ka igapidi korralik ja südame poolest on ta ka — ma usun — hea tüdruk. Seda panin tähele kui ükskord ühes laadal käisime. Laadal mängis üks pime wanamees wiiulit. Teised läksid tähelepanematult mööda, aga Salme jäi seisatama. Tal tulid pisarad silmi. Siis ta wõttis taskust ühe rubla ja andis pimedale. Minul ei olnud küll seekord rohkem kui kümme kopikat sandile anda".

„Siis oli teil ju mõlemil kaastunnet waese inimese wastu ja nii peaks ka iga inime kaasa tundma, kui raske on elada pimedal ja kõigil, kel terwis puudub," wastas Linda.

„Aga kuidas lugu meie Joosepiga laupäewa õhtul oli, Kas temal ka mõni tuttaw plika käepärast oli„? küsis Miralda.

„Kas Joosep siis ise ei rääkinud," küsis Linda.

„Noh, ega ta nii rumal ole, et ta kodu midagi räägib, mis külas wõi kuskil mujal juhtub," wastas Miralda ja sundides Lindat rääkima õeldes: „Mis sa sest siis nii hoiad, räägi, kellaga ta nii rohkem rääkis".

„Ega laupäewa õhtul wõõraid kiige juures ei olnudki. Jõelehtme Salme ja metsa Anni. Wõõrastest oli üks Helmi nimeline. Söödi Tõnu tütar, sellel oli omal kawaler kaasas," wastas Linda.

„Kas Metsa Annil ka mõnd tuttawat oli"?

„Ei wõõraid ei olnud seal ühtegi, Joosepiga nad ühes tulid. Noh, sellega ta ikka kõige rohkem kurameeris. Anni on ju ilus tüdruk ja juttu on temal ka laialt".

Kahjuks jah! Mõtles Miralda ja ütles: „Eks Joosep wõi Anniga küll trehwata, ta ju rikas ja ilus tüdruk Ja mis seal weel soowida jääb".

„Ei minu küll seda usu, et Joosep selle asja pääle nii tõsiselt mõtleb. Et Anni ilus ja rikas on, see on ju tõsi, aga minu meelest on Anni natukene liiga kergats. Ah, hea küll mis see minu asi on, räägi veel viimaks liiga palju. Parem hakkan koju minema, jään viimaks ukse taha". Miralda saatis Lindat ukseni ja jättis temaga „hääd ööd".

Kui Miralda ukse kinni pani ja üksi tuppa jäi, istus ta akna alla. Tuled põlesid veel igas toas. Kurvalt vaatas ta aknast välja. Kuu mis enne pilve all oli, tuli nüüd sealt välja. Kuu valgel paistis iga puu ja põõsas temale kui tuleks Joosep. Tal tuli meelde oma lapsepõli, kus ta veel noor oli ja mängides vaest haiget saj. Kuidas ta siis ema juurde jooksis, kuidas ema temal siis pead silitas ja ütles: „Ära nuta armas laps, küll kõik paraneb varsti". Aga nüüd puhkab ema juba ammu hauas, ja kui nüüd keegi haiget teeb, pole kellegile kurta ega kaebata.

Tal tuli mõttesse, kui istuks Joosep tema kõrval, nagu nad tihti olid istunud. Miralda, vaatas ringi. Kus on nüüd Joosep! Kas istub tema nüüd Metsa Anni kõrval! Ei, mõtles Miralda, nõnda kergemeelne ei või tema Joosep olla, et ta oma sõna murrab ja teda unustab! Miralda vaatab jällegi aknast välja. Ta näeb kuidas puudelt lehed langevad, ja temale tuli meelde salm:

Tuul puude ladvus kurvalt,
Kui kaebaks, sahiseb.
Üks koltund lehekene,
Ju kaselt libiseb.

Ja hiilgav udu katab
Kõik orud, karjamaad,
Mul mure hinges matab,
Kõik rõõmu helinad!

Miralda tõusеb püsti ja vaatab üles kuu poole. See vaatab temale vastu, vaikselt ja tõõstivalt, kui kallaks ta vaikist rahu kurva neiu südamesse. Ta näeb kuidas pilve tükikne kuu alt läbi ruttab, kui üksik rändlind, kes teistest mõnesuguse takistuse pärast maha jäänud, ja nüüd igatsedes teistele järele lendab.

Nõnda mõteldes läks Miralda oma tuppa, et oma walutawale südamele magades rahu leida . . .

Kui Joosep Metsale jõudis, näitas kell juba kaheksandat tundi. Perenaistel oli juba keskhommiku-sõök walmis. Joosep ei läinudki toa juurde waid hakkas kohe oma tööga peale.

Anni läks temale sinna järele, teda sööma kutsuma. Kui ta kuuri wärawaate wahel Joosepi töötamist pealt oli waatanud, andis ta jõudu töömehele, Joosep, kes tema tulekut tähelegi ei olnud pannud, kohkus, nii et ta ei saanud kohe jõudu wastugi wõtta. Wahtis tükk aega Annile otsa ja lausus alles siis . . . Tere jõudu waja. „Palun nüüd meistrihärrat keskhommikule" kutsus Anni Joosepit naljatates.

„Alles ikka tulin töö juurde. Ei julge hästi tullagi" ütles Joosep wastu „Noh, ei ole wiga ega meje pererahwas nõnda kurjad olegi, et neid nõnda wäga kartma peab."

„Egas minagi ka nõnda arg ei ole, kui näin. Kuidas siis ka sinul see pühapäewane päew ja õhtu mööda läksid?"

„Hakkame nüüd sööma minema, küll ma siis räägin." Nad läksid kuurist wälja. Minnes küsis Joosep uuesti kuidas Anni pühapäewa mööda saatnud?

„Mis tal oli läks ikka nagu harilikult" wastas Anni, ja juba olidki nad ukse all.

Kui Joosep kambri läks ja lauda istus, nägi ta, et ka üks wõõras noormees sööma kutsuti. Noormees oli kena wälimusega ja pidas ennast kaunis wabalt ja koduselt ülal.

Joosepi nägu muutus seda nähes tõsiseks. Ta mõtles iseeneses: Ei tea kes see mees peaks olema, kas ta on mõni sugulane wõi on ta mõni mees kes ka Annile silmi tahab teha. Küll ma peale sööki Anni käest järele küsin.

Söögiajal ei räägitud palju. Tehti kõik nii waikselt kui wähegi sai. Ja Joosepil jäigi teadmata kes see wõõras oli.

Peale sööki läks wõõras minema. Anni saatis teda wärawani, ajasiwad seal weel tükk aega juttu. Siis alles läks noormees kiirel sammul edasi.

Kui Anni külalist saatmast tagasi tuli, ei läinudki ta tuppa, waid tuli kohe Joosepi juurde. Ja Joosep just seda ootaski.

„Kui kaugelt wõõras sul oli?“ küsis ta enne kui Anni midagi sai ütelda.

„Oli üks kaugelt sugulane. Ta on nimelt üks agent, missuguse kohapeal seda ma ei tea.“ Ise aga mõtles: Kui nüüd Joosep teaks, et see poiss teda õhtul koju saatis, ja weel öö otsa tema woodiserwal istus ja teda üle külmwas kõiksugu magusate armusõnadega. See jäi aga Joosepi eest saladuseks.

Õhtul oli Anni jällegi niisama rõõmus ja jutukas, kui ennegi. Ja nõnda nädal läbi. Õhtuti istusid nad aias pingi peal, seal kus sellel õhtulgi, kui nad esimest korda tutawaks saiwad. Joosepil oli Metsa Reinu juures täiesti meeldiw elu. Wana Rein oli ise naljamees, ja Anni oli ka lahke ja lõbus.

Anni olek meeldis iseäranis Joosepile, sest ta oli alati lõbus ja lustilik, peale selle oli Annil weel wäga meeldiw hääl.

Ühel õhtul küsis Joosep Annilt: „kas on sul weel meeles Anni, kus meie weel enne pidime minema, kui töö walmis saab? Tööga läheb weel waewalt paar päewa.

„No, kas tahad ikka weel seda suurt kiwi näha“? küsis Anni.

„Miks siis mitte; Wägagi!“

„Lähme homme õhtul, siis on neljapäewa õhtu ka, nagu wähe peenem õhtu“. . .

Neljapäewa õhtul tegi Anni kõik talituse warakult walmis, et takistust ei tuleks. Ka isale oli ta ütelnud, kuhu ta tahab Joosepiga minna.

Nüüd läksid noored kahekesi, käsi-käes ilusat loodust waadeldes, mööda kitsast teerada metsa serwal, kuni wiimaks tee jõe poole käänas. Ikka sinna poole, kus see ilus suur kiwi paistis. Määratud kohale jõudes silmitses noormees suurt looduse imet, Annil oli ta juba enne nähtud.

Joosep waatas tükk aega, wõttis wiimaks Anni käest kinni ja ütles: „Kuule Anni läheme istume sinna, säält paistab kuidas lained üksteise järele tasase sulinaga

edasi weerewad." Ja Joosep wõttis ilusa naisterahwa, kes tema ees seisis, sülle, surus ta tugewasti oma rinna wastu ja suudles teda kaua ja südamlikult. Annil olid juuksed lahti ja tasane tuul mängis nendega nii, et nad nõnda samuti kuuwalgel wirwendasid, kui jõe lainedki.

Kui Joosep Annit jälle suudles tuli temale häkiste meelde Miralda. Ja see meelde tulemine rikkus tema tuju, nõnda, et ta tahtis kohe koju minna, tasa ja targu juhtis ta juttu sinna poole, kuni wiimaks ütles: „Sul hakkab külm, Annikene! hakkame koju tagasi minema."

Nõnda läksid nad jälle kahekesi üksteise käest kinni hoides tuldud teed.

Tee peal oli Joosepil tundmus nagu käiks tema kõrwal Miralda. Nagu räägiks Miralda temaga: Joosep, ma armastan sind! Joosep, ma ei jäta sind kunagi maha, ka siis kui sa suudled Annit!

Kui nad koju jõudsid olid teised rahwas kõik juba magamas.

Joosep palus Annilt luba teda oma tuppa saata, et seal weel mõni sõna juttu ajada. Anni oli sellega ka nõus.

Nad rääkisid üksteisega kaua. Alles hommiku eel läks Joosep oma tuppa. . .

Reede lõunaks oli tisleritööl lõpp. Kapi oli walmis. Ja wana Rein tasus ka töö kohe ära. Ka liigu pudel ei puudunud Rein oli selle salaja uude kappi pannud, kui Joosep kapit üle anda tahtis ja kapi ukse lahti tõmbas wahtis temale sealt wiinapudel wastu.

„No, waata, aga waata niisugust meistrit on harwa leida, kes kapi teeb ja kohe liigu pudelgi sees:" naljatas wana Rein. „Wõtame aga siis tuplid liigud, eks kapi siis ikka kauem wastu pea."

Pudelit seal lahti ei wõetud, waid mindi kohe kambri, kus ka juba lõunasöök ootas.

Kui sööma lauda oli istutud, wõttis tisler pudelil korgi pealt ära, igaüks, peale Anni wõttis söögi alla hea lonksu ja nõnda käis pudel paar ringi.

Rein, kes pudelit kõige kauem suupeal oli hoidnud, kiitis aga ühte soodu tublit töömeest. Muidugi mõista, et ta Anni ja tisleri wahekorrast aru sai.

„Noh, niisugust meistrit ei ole naljalt leida, kes nõnda korraliku töö teeb kui sina.“ Ütles ta.

„Ära enneaegu weel kiida. Wõõp alles pääle panemata, wõib olla, et läheb weel puha käest nurja.“

„Ah, ja.“ Ütles wana Rein, „pidin selle asja peaaegu ära unustama. „Kui palju, ja missugust wärwi pean tooma?“

Joosep seletas Reinule kõik ära, kuidas wärwe walida ja kuisugused tuua.

Söömine lõpetatud, läks Rein kohe wälja, pani hobuse wankri ette seadis tööriistad peale, ja oligi minekuks walmis.

Joosep jättis pererahwaga head jällenägemist ja läks ka wälja.

Kui mehed juba wankril istusid, jooksis ka Anni wälja, tegi neile õuewärawa lahti ja sõit algas.

Joosep lehwitas Annile taskurätiga ja Anni wastas sellele käega wastu liigutades. Nõnda lahkus Joosep Krauberg Metsa talust.

Aga Joosepi lahkudes, lahkus ka Anni hea tuju. Wiimaks aga tröösti ennast sellega, et ta Joosepit ikka kusagil juhtub nägema ja kui mitte enne siis, — Joosep tuleb ju weel tagasi.

Kui Rein mõisast tagasi jõudis, hakkas ta kohe kartuli wagusid lahti ajama.

Ema ja Anni tuliwad ka kohe wäljale. Ema, kelle süda nüüd — just wastuoksa Anni südamele, hulga kergemaks oli läinud, et wõõras ära läks, ütles: „Sai päris hirmu tunda enne, kui tisler siia tuli, et ei tea kuidas selle söötmise ja talitamisega hakkama saab, aga ei olnud wäga wigagi.

„Ei minul küll hirmu ei olnud.“ Wastas Anni.

„Oli mis-tand oli, aga nüüd on see läbi. Nüüd on sul kapi ja kummut walmis, kui wärwitud ka weel saab, siis on süda rahu. Ilmad olid sell ajal kaunis ilusad, nõnda, et Metsa pere oma kartuli wõtmisega olid warsti lõpul, see oli ka wiimane hädalisem töö, mis takistas peremehe linna sõitu.

Nüüd, aga kus töö tehtud, pani Rein ühel päewal hobuse wankri ette ja sõitis linna, et kapi wärwid ära tuua. Oli ju seal muidki asju õiendata, aga see wärwimine

oli ikka kõige tähtsam, sest ilmad hakkasid juba ühtepuhku niiskemaks minema. Tisler, aga oli ütelnud, et parem oleks kui saaks ilusa ajaga wärwitud, kuiwaks rutem ära.

„Ei tea kas nüüd minna õige mõisa juurde maatama, kas Joosepil aega on. Siis saaks selle töö kaelast ära?“ Küsis Rein oma teiselt poolelt.

„Jäta täna weel minemata, siin on weel niisuguseid toimetusi, mis peaks enne ära tegema, kui seda tööd käsile wõtta. Ja pidid weel lambagi ära tapma, ega seda liha enam wäga palju ei olegi. Ja wõõraga läheb seda ikka rahkem.“ Nõnda jäi seekord mõisa minemata.

Sellajal kui Joosep Metsa talus töötas ja Anni peale silma wiskas, töötas Miralda hoolega Joosepi töö kallal. Kartulid olid temal juba peaaegu kõik üles wõetud, kui Joosep koju tuli. Miralda tegi seda tööd, kui oma tööd. Nüüd, aga märkas ta, et Joosep ei olnud tema wastu enam endine. Ta oli palju jahedam kui enne, juba teretamise juures märkas ta seda. Ka õhtuti ei tulnud Joosep enam kunagi tema woodi juurde, nagu ta seda ennemalt tihti oli teinud. Kui ta midagi üldse rääkis, siis rääkis ta alati nagu peremees, endine lahkus oli tema wastu täiesti kadunud.

„Ühel õhtul käis toatüdruk Linda teda waatamas ja kui Miralda teda ära saatma läks, küsis Linda Miraldalt. „Kas see on tõsi, et Joosep omale uue tüdruku wõtab?“

„Ei mina seda küll tea. Keda ta siis pidi wõtma?“

Olewat üks wanem naisterahwas, wist sugulane,“ Miralda sai seda kuuldes wäga kurwaks aga ta püüdis ennast nõnda näidata, nagu ei tähendaks see temale midagi ja ütles: „Wõib olla, ma korra lubasin ära minna!“ Miralda seda muidugi waletas.

Teisel hommikul oli temal esimene küsimus Joosepile. „Ma kuulsin eile õhtul, et sina omale uue talitaja lubanud wõtta, — on see tõsi?“

Joosep kellele see küsimus tuli ootamata, ei mõistnud nõnda ruttu kuidagi kõrwale põigata, ta wastas otsekohaselt, „Jah, see on tõsi!“

Miralda kohkus väga. Ta nägu kahvatas. Waevalt suutis ta end jalul hoida. Ta läks sõna lausumata toast välja. Välja jõudes istus ta akna alla pingi peale ja nuttis. Ta istus väga kaua väljas, aga Joosep ei läinud talle järele. Kui miralda juba ära väsis istumast läks ta tuppa, et heita magama. Aga und ei tulnud. Ta mõtles. See on armastus! Kas võis Joosep tõesti teda nõnda külmalt enesest ära tõugata! Aga, olgu, ma lähen! —

Ka Joosep ei saanud sel ööl silma kinni. Ta sai väga hästi aru Miralda valust. Tal oli omalgi valus. Mis võin ma teha, kui ma armastan Annit rohkem! Mõtles ta.

Teisel hommikul pani Miralda omale paremad riided selga, ja läks ilma Joosepiga sõna rääkimata, omale uut teenistuskohta otsima. Ja tal ei olnud mitte halb õnn. Ta oli nimelt kuulnud, et ühest küla poest, umbes viis versta Lehtsalu mõisast, oli teenija ära läinud. Ta läks kohe sinna ja saigi kaubaga hakkama.

Nüüd oli Joosep Miraldast vaba. Ta võis nüüd takistamatult oma Anni peale mõelda. Tädi oli temal nüüd söögi keetjaks ja pesu pesijaks.

Joosep unustas Miralda peagi ära. Ta ootas pikisilmi, et temale Metsalt järel tuldaks.

Miralda, aga elab nüüd oma uue koha peal. Süda oli aga siiski veel Joosepi juures. Ta kirjutas ka tädile oma kurvastusest. Õhtutel oli ta alati poole ööni ülewal ja mõtles, mõtles alati oma Joosepi peale! Tal tulid meelde ühed laulu sõnad:

Mu tuba on tühi, ja kurblik mu meel.
Ja süda nii üksinda valus!
Õõ, tasane, ligineb pilvede teel.
Õhk jahe, kui sügisel salus!
Kõik mõtted ma saatsin ju ühte teed,
Kus laulavad lained ja mängivad veed!
Sääl laulavad lained ja mängivad veed!
Ja sätendab meri ja päike.
Sääl säravad, soojuse valguse teed
Nagu armsate, silmade läige.
Mis waigistab mõtteid, ja kergitab meelt,
Ja liigutab rõõmule waikjwat keelt
Sääl kaugel on minu armsam!

Kõik mõtted ma saadan ju ühte teed,
Kõik mõtted kauguste randa!
Ei rauge sääl lained, ei wäsi ka weed,
Ei armu sa siiski nad kanda.
Mu tuba on tühi ja kurblik mu meel
Öö, tasane, ligineb pilwede teel.
Ei kunagi tule mu armas.

Metsa Rein oli kõik ettewalmistused lõpule wiinud. Nüüd wõis sõit algada Joosepi järele. Kui ta Joosepi juurde jõudis, sidus ta hobuse aia külge kinni ja läks sisse. Joosep kes parajasti üht kirwewart raius ei pannud tähelegi, et uksest tulija wõõras oli, ja ei waatanud, oma töö juurest üleski.

„Tere, ja jõudu," teretas Rein.

Nüüd tundis ka Joosep ilma, et aega oleks saanudki näha kes tulija oli, ta häälest ära. Ta wõttis terwise wastu ja hüüdis „tädi too siia wõõrale istet!"

Tädi tõi tooli. Rein istus ja waatas wõõrast naisterahwast hoolega.

Kui tädi teise tuppa tagasi läks, küsis ta: „Teil oli siin enne üks noor naisterahwas, kus see on siis nüüd jäänud?"

„Ära läks." Wastas Joosep.

„See, nähti õige korralik tüdruk olewat, kes siin enne oli. Kui kaugele ta siis läks?"

„Läks siia samma, poe juurde."

Et need wastused nõnda lühikesed ja asjalikud olid, ei küsinud Rein enam edasi, waid tegi kohe juttu oma asjast. Ta küsis „tulin jälle teile järele, ei tea kas saate kohe tulla wõi on mõnda tähtsamat ees?"

Joosep, kes seda järeltulekut ammugi oli ootanud, wastas ruttu, „Miks ei, kohe, ikka kohe."

„Kas selle tõõga ka täna kohe hakkama saab?" Küsis Rein.

„Miks ei, kohe kui aga sinna saame."

Ja nõnda läkski sõit Metsa talu poole.

Anni kes, kodus Joosepit suure igatsusega ootas, wahtis ühtelugu aknast õuewärawa poole. Omal aga walutas süda sees, ei tea kas Joosep tuleb täna wõi ei tule.

Äkki nägi ta neid mõlemaid isaga tulemat. Nägu muutus tal kohe rõõmsamaks. Ta jooksis neile õuemärawasse wastu.

Joosep teretas Annit ja waatas sealjuures armastawalt Annile otsa. Et Anni just teisiti tegi seda just ütelda ei sa. Tema silmist paistis weel palawam pilk Joosepile wastu.

Kui Joosep lõuna ära pidas, märwis tema kapi ühel korral üle. Anni, kes uudishimuga ja muidugi mõista weel mõnel muul põhjusel, oli ühtelugu Joosepi juures.

Joosepil waewas, aga süda ikka weel sellepärast, et ta ei teadnud kes see noormees oli, kes sellel hommikul Metsal oli ja kellele Anni rätikuga järel lehwitas.

Ta tegi omale nõnda ükskõikse näo, kui wähe sai ja küsis: „Kes see noorhärra oli, kes siin teil õõmajal wiibis?"

Anni põikles otsekohesest wastusest küll kõrwale, aga wastas wiimaks: „See oli üks isa poolt sugulastest."

Joosep ei hakkanud ka rohkem selle üle järel pärima kes ta oli, ise mõtles. Oli kes ta oli! —

Töö lõpetanud, korjas Joosep oma märwi potid kokku. Läks toa juurde ja tahtis koju minna.

Wana Rein, aga palus teda endale appi masina tõõ juurde. Ta pidi teisel päewal wilja peksma hakkama.

Joosep oli sellega muidugi hea meelega nõus! Ja nõnda jäi ta teiseks päewaks weel sinna.

Hommikul warakult hakkas tõõ peale. Masina juures oli ka palju teisi nooremaid, kes ühtelugu kui wahepeal mahti saiwad, hullasiwad. Nende hulgast, aga kõigerohkem Joosep ja Anni.

Õhtuks oli wiljapeks aegsasti läbi. Õhtul aitas Joosep weel terakotid ka aita wiia.

Nüüd oli kapi ka juba ühepäewa wahepeal kuiwada saanud. Nõnda, et Joosep ka nüüd koju ei läinud, sest nüüd wõis tema ka kapi teisel korral üle märwida.

Kolmandal päewal lõpetas Joosep oma tõõ lõpulikult ära ja wõis nüüd Metsalt lahkuda.

Joosep tõõtas oma kodus nüüd päris hoolega. Kui aega sai käis ka tihti Annit waatamas. Kodus tõõjuures tuli temale ka tihti Miralda meelde, tema kuju seisis tal ühtelugu silmade ees. Aga ta tahtis sellest kõigest lahti saada. Tahtis teda tingimata unustada.

Aga see kuju kippus ikka tagasi Joosepi hingesse.

Sellega olid nüüd Metsa Reinul sügisesed tööd esialgu korras. Pooleli oli ainult künd — aga ka selle mõtles Rein lähemal ajal lõpetada, et siis talwe wastu walmistama hakata.

Möödus weel mõni päew ja juba hakkaski külmataat meie poole kõndima. Esiteks ikka waikselt ja natukene wõis hommikuti wäikest külmetust märgata aga juba pärast poole läks külm märksa kõwemaks. Nädala pärast hakkas juba kerget lund maha pudenema, mis selget tunnistust andis, et tali enam kaugel ei olnud.

Metsa Rein kõndis nüüd igal hommikul aegsasti õue ja waatas tähtsa näoga ringi nagu tahaks ta selgusele jõuda kas ikka tali tõega tuleb.

Juba wõis näha teda regesid korraldamas ja parandamas, kuna wankreid talwekorterisse paigutati. Ka oli Metsa peremees ennast talwe wastu juba küttepuudega ettewalmistama hakanud. Selleks oli ta Lehtsalu mõisast tüki metsa ostnud ja kawatses seda nüüd, kui aga aeg lubab lähemal ajal lõikama asuda, et aga tööd ennem walmis saaks. Oli ju wana Metsa Rein hoolas töömees ja tahtis oma töödega teistest ikka ette jõuda.

„Eks saab näha kunas need Warbla küla mehed siis siia metsa tulewad, nad olid ka siit ühe tüki metsa ostnud," tähendas Rein ühel õhtul oma sulasele.

„Kaugelt mehed, ega nad nii pea jõua," arwas sulane „ootawad ehk paremaid aegu!" —

— — —

Mäe Madis walmistas täna hoolega äramineku wastu. Pandi tööriistad ja leiwakotid walmis. Taheti ju järgmisel hommikul aegsasti puumetsa sõita, et kütust lõikama hakata, ega paremat aega tule sõnas Madis oma Aadule katsu aga, et homme warakult sõiduwalmis oled, siis läheme teele. —

Järgmisel hommikul oli Mäe peremehel aegsasti hobune rakendud, ning tarvismînewad asjad kõik rees.

Enne kodust wäljaminekut rääkis Madis Aadule. „Ega meie selle kauge maa tagant iga õhtu koju hakka käima. Läheme wa Metsa Reinu poole öömajale.“ Kui aga sinna wõetakse.“ Arwab Aadu. „Pole kartust, Rein on ise tubli mees, kas ta siis mulle öömaja keelab.“ Aadu riietus ennast ka nõnda hästi kui metsa töö seda lubas. Ise aga mõtles. Metsal on ju ka kena Anni, ei tea ehk saab kuidagi hakkama!

Juba kaunis warakult olid nad Metsa talu õues. Koer hakkas haukuma. Sellepeale läheb Rein wälja, keelab koera wagusi ja astub wõõrastele wastu.

„Tere hommikut!“ Hüüab Mäe Madis. Nüüd tunnewad wanad mehed juba üksteist ära ja Aadu astub ka ligemale. Teretab ja esitleb end. „Noh eks tulge kambri sooja, näed ilm on külm, et katsu aga ahju peale.“

„Minul hakkas päris wilu, selle sõiduga,“ ütles Aadu.

Nõnda astusid kõik kolmekesi kambri. Rein tõi toolid ahju ette ja ütles: „Panin just ahju küdema. Tulge istuge siia, saab kohe soem.“ Mehed soendasid käsa ja Madis tegi juttu ka öömaja asjust.

„Ei tea“ ütles ta „tulime siia teile tülinaks, kas teie meile ka öömaja peaks lubama?“

Rein oli sellega ise täitsa nõus. Läks aga siiski weel teise kambri, et seal ka perenaise otsust kuulda, kes weel teises kambris teki all oli. Perenaise käest jaatawat wastust saades, läks ta kööki tagasi. Wahepeal oli ka Anni oma lehma lüpsi lõpetanud ja tuli ka wäljast sisse.

Wõõrad teretasid ka Annit ja Aadu kes muidugi Annit ka wähe tundis kutsus teda ahju ette sooja Anni astus küll ligemale aga wastas. „Ega minul nõnda kauget maad seljataga ei ole, et mul külm on.“

Madis ja Rein rääkisid kumbki oma talu saaduste üle, kui palju keegi neist wilja sai jne. Aadu ja Anni aga naljatasiwad isekeskis.

Päike oli kaunis kõrgele tõusnud ja paistis juba aknast sisse, kui noored inimesed rääkisid. Päikese paistel oli Anni sama ilus kui hommikune taevas. Maksku mis maksab, aga selle tüdruku pan ma saama! Mõtles Aadu. Viimaks lõpetas jutu, üteldes: „Hobune on meil aga külma käes." Rein käskis hobuse rehealla tõmmata.

Aadu ja Anni läksid välja. Anni tegi rehe värawad lahti ja noormees ajas hobuse sisse. Võtis rakkest lahti, pani tekid peale, et loomal soe oleks. Ise katsus aga oma jutuga peretütre silmis hästi väljapaista. Isa tuli ka toast välja ja siis mindi tõõsse.

Õhtuks tegid mehed kaks sülda puid valmis. Nõnda läks töö kuni kesknädalani. Kesknädala õhtul sõitis Aadu koju, et toitu kodust järele tuua. Hea meelega oleks Aadu küll isa koju saatnud, aga et ilm kaunis külm oli ei tahtnud ta isat saata.

Laupäewa õhtuks oli meestel kaksteistkümmend sülda puid valmis. Teise nädala nad tõõtasid weel siis olid puud lõigatud.

Kõik selle kahenädala õhtud olid Aadu ja Anni sügawas jutuajamises. Aadu oli ka oma otsuse peaaegu läbi wiinud. Ta sai sellest ara, et Anni temaga wäga lahkelt ja wastutulelikult rääkis. Ühel päewal rääkis Aadu oma isale, et Anni temale wäga meeldib, ja kui kaupa saaks siis tema ka kohe on valmis pulmade peale mõtlema. „Minul on see ammugi südame soowiks olnud" wastas isa. „Katsu aga sina Anniga hakkama saada küll mina wana Reinuga asjad joonde ajan. Ma räägin weel täna õhtul selle asja temaga läbi." Mõeldud tehtud. — Kui mehed wiimast õhtut Metsa talus wiibisid. Rääkis Madis Reinuga, aga Aadu jälle Anniga, Anni teas.

Kui Anni oma tuppa läks, läks ka Aadu temale järele Kahekesi teas olles mõtles Aadu oma kindlat plaani ja südame saladust Annile välja puistata.

Kui ta Anni järel tuppa astus wõttis ta Annil ümbert kinni ja surus teda tugewasti oma rinnale öeldes: „Armas Anni mul oleks sulle palju ütelda, kas ma julgen seda." Anni kes juba aru sai, kust poolt tuul puhub, hoidis hinge kinni ja ootas põnewusega kas ta ommeti ütleb seda wälja, mis ta ammugi oli ootanud! — Aadu kõhkles wähe aega — siis, aga kü-

sis ta otsekoheselt: „Anni! Kas armastad sa mind, — kas tahad tulla minu eluseltsiliseks?!“

„Ei. Nõnda mõtlemata ei wõi mina seda asja otsustata, usun aga siiski, et sind armastan. Päris wastuse järele tule aga hiljem!“

„Olgu nõnda! Aga kui teinekord küsin siis loodan, et ma sinult wastuse saan niisuguse, kui ma seda ootan.“

„Näeme!“ wastas Anni. Seekord nad kaugemale ei jõudnud.

Mäe Madis ka ei olnud Reinuga kaugemale jõudnud. Rein omalt poolt oli küll nõus, aga et tal tütrega ennem sellest asjast juttu ei ole olnud, siis tahtis ta ka enne tütrega selle üle rääkida

Ei neid asju päris lõpule ei saanud wiia, see oli muidugi loomulik. Aga natukene piinlik oli kõigil, nõnda, et jutt, kui nad kõik ühes koos oliwad enam hästi ei siginenud. Ja Mäe mehed sõitsid kodu poole teele.

Kui wõõrad läinud, hakkas kohe Rein Anni käest küsima: „Noh! Kui kaugel siis teie asjad Aaduga on. Kas sa tahaks Aadule minna, wõi ei?“

Anni ei wastanud kohe. Wiimaks andis ta isale sama otsuse missuguse ta enne Aadule oli annud.

Üksi olles mõtles Anni. Küll on hull see asi. Aadu on kena poiss ja meeldib ka. Aga! Joosep! — Ma armastan ju teda! — Nüüd ei ole ta ju mitu nädalat meil käinud! Wõib olla, et ta ei tulegi ja Joosep ei ole ka mulle ootamise kohta midagi ütelnud, ma ei tea isegi mis ma tegema pean. „Aga mis sa isa arwad, kui Joosep mind tahaks?“ —

Isa soow oli aga, et tütar Mäe Aadule läheks. Aadul on hobunegi ette panna. Joosep aga elab oma kättetööst. Üteldakse ju, et põllumees on põline rikas, aga ametmees ajuti rikas. — Laupäewa õhtul tuli ka Joosep Annit waatama, temale ei rääkinud Anni sellest midagi, et Aadu talle kosja lubas tulla, waid oli Joosepi wastu endiselt lahke.

Kolm nädalat enne jõulupühi ühel neljapäewa õhtul sõitis Mäe Madis oma poja Aaduga ja weel keegi wõõras meeskaasas Metsa Annile kosja. Anni ei tahtnud esiteks Aadu wiina wastu wõtta ja ütles isale, et ta Joosepit rohkem armastawat.

Aga isa sooω oli kindel, et Anni Aadule peaks mehele minema. Nüüd pidi ka Anni järele andma, kuna Aadu tõotas Annit südamest armastada ja tema elu igatmoodi ilusaks muuta. Nüüd astus Aadu Anni juurde kes üksi istus, pani oma käe õrnalt neiu piha ümber ja ütles. „Kallis Anni, ma armastan sind südamest, kas lubad ka mind ωastu armastada?" Anni jäi esiteks mõtlema, kui aga Aadu oma sõnu ωeel kordas ei suutnud neiu enam nooremehe palωetele ωastu panna ja lubas igaωesti tema amaks saada.

Nüüd oli Aadu meel hea ja nüüd ωõis ta Annit omaks nimetada. Aadu tõi omad ωiinad ωälja ja ütles, et joogem nüüd minu pruudi, Anni terωiseks. Nüüd taheti ka pulmapäeω kindlaks määrata. Otsustasid siis ühisel nõul pulmapäeωa keskmise püha peale. Nüüd oli siis Metsa Anni Mäe Aadu pruut.

Anni kosjajutt ulatas ka Joosepi kõrωu ja tegi nooremehe südamele palju tusko. Ta otsustas Aadule kätte tasuda kes temalt armastatud neiu oli julgenud ära ωõtta Kuulda saades, et aga Rein Aadut rohkem endale ωäimeheks tahab kui teda, jäi ta süda rahulisemaks. . .

Keskmisel jõulupühal oligi Mäe Aadu ja Metsa Anni pulmad. Metsa peremees tegi oma ωiimasele tütrele rohked pulmad, õlut ja ωiina oli palju.

Pulmad peeti uhked ja suured nagu neid terωes kihelkonnas ennemalt ei olnud nähtud.

Nüüd oli siis Aadu lootus täide läinud, nüüd oli ta oma ammu igatsetud Anni ükskord kätte saanud.

Wana Rein oli ka ωäimehega ωäga rahul ei olnud õjal ωäimehele, ega ωäimehel õiale midagi ütelda. Üksi Annit nähti tihtipeale mõttes seisωat ja oma suurte mustjate silmadega kaugele igaωikku ωahtiωat. Kes ωõis siis teise inimese südant läbi näha, kas ei olnud ta oma mehega rahul, ωõi piinasid teda ωeel Joosepi armsad sõnad, mis noormees nii paljudel suωeõhtutel talle kõrωu sosistanud.

— — —

Ütlematta ilus juunikuu hommik, päike ωaatab kuumalt ülewalt alla. Mets seisis kui roheline müür, kuna lilled oma iluga ümbrust kaunistasid ja endi ma-

gusa lähnaga ümbrust joowastasid. Kaks noort naisterahwast seisid teel ja ajasid isekeskis head juttu. Wälimuselt näha olid nad weel kaunis noored ja ilusad, kuna nende ilusat kehaplaani ja jumekust wõis päris haruldaseks pidada. Üks neist naisterahwastest oli Jõelehtme Salme, kuna teine, tema sõpranna oli Metsa Anni. Muuseas küsis ka Salme Annilt kuidas elu ka nüüd läheb ja kuidas ta oma mehe Aaduga rahul on.

Anni kes paljut ei tahtnud sellest kõneleda, andis aga siiski märku, et ta just siiski päris rahul ei olnud.

„Eks ta nüüd läheb kah," ta ikka mu laulatatud mees ega säält kuhugi pääse, aga süda ei anna mul siiski hästi rahu.

Joosep kes parajasti oma töö juures oli märkas ka teel jutustawaid naisterahwaid. Ta pani töö kõrwale, waatas kaua jutustawate naisterahwaste poole nagu oleks tal nendega midagi tegemist olnud. Siis tuli sügaw ohkamine nooremehe rinnust nagu oleks tal midagi kurba sündmust meelde tulnud. Siis asus ta jälle endise agarusega oma töö juurde. Nüüd jätsid jutustajad üksteisega jumalaga ja pöörasid iga üks oma poole.

Metsa Anni kel poodi asja oli olnud tõttas oma tarbeid muretsema kuna Jõelehtme Salme sammud koju poole säädis. Anni kodust ära olekul oli neile külaliseks tulnud üks endine Anni tuttaw noormees, Arthur Mändmets. Ta jutustas seal pererahwale oma ametitegewusest ja tööst ning kõigest kuidas tal käsi senini käinud. Anni tuppa astudes teretas külaline Annit wiisakalt ja püüdis ka temaga juttu teha, et aga Annil kodune talitus aatas jättis ta külalise teiste hoolde ja läks uksest wälja.

Nüüd tuli ka Aadu ise sisse. Ta nägi wälja tusase näoga nagu oleks ta haige olewat, kuna riided olid lohakalt selgas ja ära kortsunud. Joosep, kes ka töö oli täna waremalt lõpetanud, oli ju täna laupäewa õhtu; seadis sammud Metsa talusse. Õuel kohtas ta Annit kes seal õhtust talitust hakkas tegema, olles mõne sõna juttu ära ajanud astus ta tuppa. Toas leidis ta pilk kohe külalise üles, kellele ta põlastawaid pilke saatis, milest näha oli, et see külaline talle ei meeldinud. Joosepi põlastaw waade ei näinud aga

teda sugugi heidutawat, waid ta waatas igaühele awameelselt otsa. Jutt läks kord-korralt elawamaks, kuna Joosep wiimaks toolilt tõusis ja ütles, et waja waadata saab ehk kusagilt pea parandust, terwis nagu paha weidi peale eilse pummeldamise, kuluks ikka natuke ära. Külalisel näis nagu igawaks minewat, ta tõusis toolilt üles ja heitis pilgu aknast wälja.

Anni, kes oma tööga lõpule oli jõudnud tuli ka tuppa, toas ringi waatanud küsis ta, et kuhu Joosep on läinud? Kuulda saades, et Joosep natukeseks ära on läinud lõpetas Anni selle jutu. Weidi aja järele tuli ka Joosep tagasi öeldes, et kõik on korras ning pani wiinapudelid lauale. Nüüd läks pummeldamine täie hooga lahti. Anni kui perenaine muretses warsti ka suupärase sakuska lauale. Kui tuju juba küllalt kõrgele oli tõusnud taodi Aadu wana lõõtsapill wälja.

Mändmets kes ka pillimees oli, wõttis pilli enda kätte ja laskis lõbusad lood kuuldawale. Et ta hea mängija oli kiitis seltskond ta osawust ja rõõmustas ta andekuse üle. Pummeldamine kestis hommikuni, siis hakkasid külalised minema. Joosep tegi kõige enne minekut, kuna Mändmets püüdis weel aega wiita.

Noormees pidas plaani, et kuidas Anniga saaks mõni sõna neljasilma all kõneleda, aga wõta näpust, Aadu ei mõtlegi toast lahkuda, istub aga oma piibu kallal ja tõmbab seda, nii et tuba on suitsu otst-otsani täis. Lõpuks tegi siiski minekut läks wälja ja wiitis seal aega. Nüüd tuli ka Anni wälja ja küsis, et kas rattal midagi wiga on. Mändmets arwas, et nüüd saan ikka mõne sõna Anniga ehk rääkida. Sealt tuli aga juba ka Aadu pikkamisi üle ukseläwe wälja. Tusaselt pomises noormees enda ette „No kes tont teda jälle wälja ajas!“ Aga oota, küll ma kawalusega sust lahti saan.

Külaline tegi tegemist oma ratta kallal ja püüdis sedasi aega wiita. Aadu seadis wiimaks sammud õuewärawa poole ja ütles, et tarwis minna hobuseid waatama. Sellejärele läks noormees tuppa ja leidis Anni toast üles. „Anni sa oled nii hea, millal wõiksin ma sind jälle waatama tulla,“ Anni wastas kurwalt, et eks sa püüa ikka tulla mind jälle

waatama, kuna tal pisarad silmi kipuwad. „Ära nüüd nõnda kurwasta trööstib noormees, ning tõmbab Anni oma rinnale ja surub palawa suudluse ta huultele. Nüüd jää aga jumalaga, aeg on juba minna.

Aadu tuli ka juba tagasi kuid wõõras pääsis enne toast wälja. „Noh kas hakkate juba minema," küsis Aadu. Jah mis ikka teha, wastas teine, tänas lahke wastuwõtu eest jättis jumalaga ja sõitis kiirelt ära.

Nüüd wõtab Aadu suure haamri selga ja läheb põllule kiwe lõhkuma. „Tühja ka," sõnab ta ega ma tööd karda olgu ees kiwid wõi kännud kõik teen maatasa.

Kül on aga igaw sarnane elu, arutas Anni kes nüüd üksi õuele seisma oli jäänud, ei ole sul ühtegi inimest kellega sa juttugi wõiksid westa. Ta läks sireli põõsa juurde ja hakkas sealt endale õnne otsima. Äkki kuuleb ta, et keegi sõidab ja juba tulebki põõsa tagant rattamees nähtawale. „Ah sina Joosep oled," sõnab Anni tulijat silmates tuled ikka ka meie poole.

„Kas oled üksi kodu"? küsis Joosep ja kas see linna sell on ära läinud?

„Kas Arthur wõi küsis Anni omakorda.

„Tema jah kes siis ikka muu".

„Ta läks juba ammugi ära" seletas Anni. Eks lähme tuppa sõnab ta ning läheb ise ees. Hea küll, mul ongi sulle midagi ütelda. Taas istub Joosep käskimatta toolile ja tõmbab Anni põlwedele ja ütleb ise. „Ütle mulle Anni miks see Arthur nii tihti siin käib ja miks ta pilk nii iseäraliselt sinu peal wiibib".

Anni laseb pea Joosepi rinnale ja ütleb "Mis seal pole midagi iseäralist pilku ta on ju meie Aaduga tuttaw ja muud ei midagi. Ta ikka rahatega mees ja toob Aadule igakord meeleparanduse rohtu. Joosep surub Anni oma rinnale ja ütleb: „Anni, armsam waata mulle silma siis jääb mu süda rahule. Anni suudleb noortmeest ja sõnab. „Tõest sa oled mul ikka weel endiselt kallis", kui ma sul silma waatan ununewad minu mured ja ma igatsen ainult sind.

Kui ju küllalt kallistud sõnab Anni ärewalt aknast wälja waadates, tea ehk wana Aadu tuleb kodu ega teda usku ole, „Tõsi jah, sõnab Joosep ega teda usku ole, kallistab weel annit ja läheb ära.

Nädala esimesel päewal asus Joosep jälle oma igapäewase töö juurde, kuna tal töötagawara alati ees seisis. Tema töötoas wõis näha igasuguseid puutöid, nagu: uste-, akende- ja igasuguseid mööblitöid. Peale puutööde tundis ka Joosep rauatöid. Ümbruskonnas oli ta tuntud hea masinistina ja külamehed pidid tihtipeale omawahelisel kõnelusel tunnistama, et kui juba tema masina peal on pole masinariket karta. Sellest tuli ka, et noormees raha puudust ei tunnud waid, et ta rahapung ikka alaliselt korralikult täidetud oli. Siis ei wõidud ka paljuks panna kui ta wahest Metsa Aaduga seltsis mõned wäikesed pummeldused pidas. Pealegi on Joosep wäga noobel noormees. Ta käib karralikult riides, ega jäta midagi rahkem soowida. Teda wõis wälimuselt rahkem linna-, kui maameheks pidada. Ehk küll Anni juba ammugi Metsa Aadu abikaasa on, ega peaks tal ümbruskonna noormeestega enam midagi tegemist olema nähtakse Joosepit tihtipeale Metsatalus wõõrusel. Külarahwa suhu on isegi jutt tekkinud, et Joosep käima ikka endiselt weel Annit külastamas.

„Ega seda tisleri Joosepit usku ole," seletawad külanaised. Niikaua käib kuni wiimaks Anni Aadu käest ära on meelitanud. „Ei ole ka Anni kohta midagi öelda," arutawad nad endamisi, ehk ta küll ka juba on talw läbi mehelgi olnud ja juba oma paarkümmend wiis aastat seljataga, on ikkagi endiselt elurõõmus ja lustilik. Oma kehaehituse poolest on ta teistest naisterahwastest paljugi kenam. Näojoontes on noorus weel täiesti alal hoidunud, kuna silmad armsaid ja lõbusaid pilke wälja heidawad. Oma sätendawate silmadega wõis ta noortemeeste peale sügawat mõju awaldada. Ta mustjad paksud lokid rippusid laialt üle ta õlgade alla, mis ta näoplaaniga hästi kokku sobisid.

Ta kujutas mõnd luulelist näkineidu, wõi mõnd Kreeka muinaskangelase tütart, keda wali isa laskis kindlusesse kinni panna, et meesterahwad tema ilust wõlutud ei saaks. —

Nii on ka lugu Metsa Annigo. Ka tema pidi oma mehe juures elama, tahes ehk tahtmata mõistlikku ja magusat elu. Ka tema oli oma mehe tallu nüüd elama asunud nagu wangi.

Joosep istub oma töötoas akna all pingil ja mõlgutab mõtteid Tihti peale jäid ta mõtted Anni peale peatuma ta tundis otsekui kadedust sellest, et tal nii palju austajaid on. Sel ajal tuligi juba Anni teed mööda kõndides, Joosepi akna kohta saades heidab ta pilgu aknast sisse kus nende pilgud kohtasid. Kui Anni oli möödunud oli Joosepil tunne nagu oleks tal nüüd jälle kergem ja rahulisem olla, kuna ta töö tahtmine tagasi näis tulevat.

Selle naisterahwa waade oli nagu kewadine päike, mis äratab lilled ja puud warakewadel talweuinakust. Jah, Anni on ikka kena olewus küll mõtleb Joosep aga see linna wander kes seal tikub käima mulle kül ei meeldi. Anni silmist ei wõi kül midagi sellesarnast lugeda, aga kes wõib neid naisterahwaid kül uskuda. Joosep heitis kirwe kõrwale, tõmbas mütsi peast ja hakkas juukseid käega silitama. „Pagan teab kust ma kuulsin, et Mändmets pole tahtnud minema hakata seekord kui me seal pummeldasime, teinud ikka tegemist ja püüdnud aega wiita." Et aga Aadu pole oma teistpoolt üksi jätnud ei ole ta ka midagi kõnelda saanud. Aga oli kuidas ta nüüd oli Anni on ikka mulle hea ja õiglane olnud, mis ma sest ikka niipalju harutan parem juba töö juurde asuda. Pean ju oma rublad uuesti tagasi teenima mis mul pummeldamisega läbi on läinud. Kes teab kuidas weel elu läheb ja mis Annistki wõib saada. Saan ehk weel Anniga paremasse ühendusse astuda. Pea mure on aga selle wana Aaduga, mis pagan pean ma siis temaga peale hakkama. Nüüd on Joosepi tuju jälle hea. Kirwes wuhiseb endiselt läbi õhu kuna laastud nii sama kui kajakad mere kohal, üle pea lendawad.

Töö sai töö järele Joosepi käes walmis. Kõik olid suurema hoole ja korra järele tehtud, ilusti wärwitud ja lakkeeritud nagu wabriku töö kunagi. Nüüd oli siis Joosepi meel jälle sedakorda rahul, aga kui kauaks, warsti oli Mändmets jälle wälja ilmunud. Mõnda talusse tõi ta pilte ära, teisest kohast wõttis jälle uusi tellimisi wastu ja nii ta ajas oma ametiasju. Seal äris oli ju tööd laialt kus meie tuttaw Mändmets töötas. Ta oli nagu sündinud selle töömeheks.

Igasse majja kuhu ta sisse astus wõeti ikka mõni õmblusmasin ta käest wastu, ekk lasti päewapilte suurendada. Joosep mõtles, et näis kas Mändmets ka Annit jälle waatama läheb. Joosep läks wälja ja waatab, et Mändmets longibki juba Metsa poole „No mine aga peale", mõtles Joosep, küll ma sinust ilma wägikaika wedamattagi wõitu saan. Tarwis õige Aadule märku anda, et waata asi on ikka nii, et see linnamees wõtab sul naise warsti käest ära.

Joosep tegi weikese ringsõidu, et saaks ehk kusakilt seda elutilgakest kaasawõtta. Wiiwukese aja pärast kõndis Joosep juba Metsa poole Aadut waatama.

Wana Aadu istus üsna tusase näoga laua ääres ega näinud tal head tuju jutuks olewat.

Nähes Joosepi paksu taskut sõnab ta „No sul on wist seda elutilgakestki taskus", mul ongi tuju täna üsna halb, kas tead ütles ta Rohtson on ka täna meil teeme aias üks ilusam pummeldamine, temal ka täna niisugune paha tuju. Paneme rahad kokku ja asi ongi korras. Mina olen kohe nõus, seletas Joosep mis seal ikka muretseda. Rüübati pudelist ja aeti juttu isekeskis. „Kas teate ka Grauberg ja Rohtson, ega mul just laita elu ka praegu ei ole, koht on juttis ja joones ning elu läheb mul kaunis hästi"! Koht oli enne ka ikka joones kui ma ta äiä käest sain, noh ma olen teda nüüd ka korraldanud ja harinud ja nüüd annab ta mul hääd saaki. Näe siin wa Jaani-Mäe wanamees sai oma surest kohast wähem wilja kui mina."

„Eks põld nõuab ju hoolt. Kuidas sina põllule, — nõnda on ka põld sinule"! „Tõsi jah," aitasid teised kaaslased järele, muidugi hoolt ikka tarwis.—

Nüüd wiis Aadu oma sõbrad rohtaeda, et wärskes kewadõhus kaaswiibimist edasi jätkata. Siin istuti nüüd pehmele rohule maha ja jätkati juttu edasi. Aadu näitas ka oma sõpradele oma ilusat rohtaeda, mis oli suurema hoole järele korda seatud. Lille peendrad olid ilusti üles tehtud, ning weikeste pulgakeste ja lupjatud kiwidega ümberpiiratud. Kõnniteed ilusti korda seatud ja peenikese liiwaga üle riputatud. Kõikjal wõis peremehe korraldawat kätt silmata. Wahepeal oli Joosep pudeli wälja wõtnud ja laskis seda seltskonnas ringi käia.

Kui kõik olid märjukest küllalt proowinud, pandi see keskpaika murule maha, kuna tehti nalja ja puhuti juttu suurema agarusega edasi. Äkitselt ajas Aadu end teiste ringist üles ja hakkas teraselt ühele kohale waatama. Rohtson, kes muidugi ikka naljamees, oli Aadu tegewust juba märganud, ning sõnas Aadule naljatoonil. „Kuule Aadu mida sa seal näed, kas topid niiti nõelale taha wõi mis ametid sa seal pead"? „Tule aga kohe tagasi ja pea oma napsukorda meeles"! Aadu kes nagu uimastusest ärkab, sõnab, et mis seal nüüd niiti wõi nõela rääkida, tule waata parem kuidas minu Anni suure hoole ja agarusega töötab. Enne teisi oli aga Joosep Annit juba silmanud. Kärmelt tõusis ta üles ning hüüdis: „Kuulge proua Kawal, jätke nüüd töö ka wahel kõrwale ja tulge meie seltsi juttu ajama"! Anni kes Joosepi hüüdu oli kuulnud jättis töö seisma ning tuli kergel sammul ning naeratawal näol meesterahwaste poole.

Annil oli ka jutuandi, ning oma lõbusat meelt ei olnud ta ka weel sugugi kaotanud. Meesterahwaste juures sattus ta jälle jutuhoogu, ning naeris lõkendawalt ja tegi teistele oma lõbuga nalja. Joosep oli wahepeal pudeli wõtnud ning pakkus seda ka Annile ise sõnades: „No proua eks tehke ka meile seda meelehead ja rüübake meie pudelist"! Anni kes esiteks ikka päüdis wastu tõrkuda wõttis wiimaks pakutawa pudeli wastu, ning laskis wiisakuse pärast märjukest alla.

Waheajal oli pidulis'e tuju kõigekõrgema tipuni jõudnud. Napsutamise ja naljatamisega ei pandud tähelegi kuidas aeg möödus, ning päike oma kuldawate kiirtega metsa latwu ilustama hakkas. Õhk hakkas juba jahenema ning eemal heinamaa peale tekkis hall uduwiir, mis kattis nagu siidi kate haljendawat metsa ja pidulisi oma hõlma mässis. Warsti hakkasidki mehed külma üle kaebama, ehki nooriku soe silmawaade meeste peal wiibis.

Aadu ajas end püsti ning sõnas: „Äh küll on aga külm, lähme parem tuppa"! „Minge, minge tuppa peale, sõnas Anni ma lähen ka natukene ära, tarwis õige loomad koju ajada. Kuidas õeldud nõnda tehtud. Kogu seltskond tõusis ja läks ühiselt naljatades ning naerdes tuppa, kus jätkati kooswiibimist. Keegi Aadu tuttaw, Johannes Kratt tuli ka oma wana sõpra waatama.

Ta oli Lehtsalu mõisa kandimehe poeg, kes oma kohta oli ka weike naljamees. Temalgi oli sõbra jaoks pudel märjukest kaasa wõetud, mis ta nüüd lauale pani.

Anni kes tuppa astus silmas ka uut juurdetuljat.

Külaline püüdis juttu ikka rohkem Anniga wõtta ning küsis, et kuidas ka pidutuju on, ning kas ka tema jaoks ruumi jatkub. Anni kes ei näinud uuest juurdetulijast suurt hooliwat, wiipas käega tooli poole ning sõnas

„Eks istuge kui aega on"!

Ise tõttas aga kiirel sammul kööki ning hakkas külalistele õhtust walmistama. Warsti ilmus ta juba tuppa, taldrek keedetud mune täis ning weel mõningaid parimaid suupisteid kaasas.

Selle aja sees kui Anni köögis toimetas ilmus üks külaline weel juurde, see oli proua Rohtson, kes muidugi oma abikaasa äraolekut tuli waatama. Joosep tõusis üles ning pakkus wõõrale wiisakalt istet. Proua Rohtson tänas lahke pakkumise eest, kuid sõnas ka kohe järgi, et ega siin olegi aega midagi istuda, aeg juba koju minekuks.

„Tulin ka niisama kodust wälja, et waatan kas näen oma teistpoolt kuskilt tulema. Polnud teist aga kusagil näha, mõtlesin, et kuhu ta mujale jäi kui siia!" „Kaua ta siin siis teisa tülitab kui koju ei tule." „Temal ju niisugune mood, et kus juhtub seda wa „kibetal" olema ega tema siis sealt enam tulema ei saa." Oma teisepoole poole pöörates sõnab ta „Albert me peame ju minema ka hakkama, on ju hommen tarwis heinamaale minna!"

Aadu kes proua sõnu oli tähele pannud, hakkas nüüd seletama omalt poolt, et pole ikka asi nii hull proua Rohtson. „Meil ju aega küll, ega siis Jumal meile kiiret pole loonud, eks me jõua ka"! Aadu jutu peale jäi proua lõpuks rahule ning ei kippunud enam nii koju. Aadu oli wahepeal jälle Rohtsoni juurde läinud ning ajas oma wiinast pehmeks läinud keelega elawalt juttu.

„Tead mis Albert, täna teeme päris nalja"!

„Mis me siis õige teeme wa sõber, küsis Rohtson sõbra juttu tagant aidates"!

„Wahetame õige naised ära, mis siis ikka muud, saame ju uue kauba juures jälle liiku"!

A. 12. 800.

Truudus võidab.

Romaan elust.

III anne.

Hind 20 senti.

Joh. R. Heidmets'a trükk, Põltsamaal, 1935. a.

ENSV R. Kirjandusmuuseumi RAAMATUKOGU
Ef 13.837
103
400946

Eesti Rahva Muuseumi Raamatukogu
1935: 1555

„Jah, aga wana sõber, on siis naised ka meie kaubaga nõus, naised tahawad ju ise eneste waljtsejad olla!“

„Mis neil ka nüüd olla, seletas Aadu edasi kuna ta nägu wiinast ju üsna punaseks oli muutunud. Kui mina ütlen kül ta sjis ka nõus on!“

Tõsi jah aitasid teised omaltpoolt tagant; wahetage aga ära eks meie saame jälle liiku!

Wahepeal wõeti jälle pudelitest tuju, ning hoolitseti selle eest, et hea pidutuju ei wäheneks.

Joosep pidas Aadut silmas ning mõtles, et on teine ikka päris nalja mees. See on aga, hea et see Mändmets siit ära on auranud. Tea mis niisugune nüüd täitsa meeste hulgas peaks ka wahtima. Saame me ilma temata ju sama hästi ja pareminigi wälja. Aadu pakkus weel toite ja wiinasid ringi. Teised wõtsid igaüks oma jao, kuna Joosep püüdis tagasi hoidlik olla. Nii kestis weel naljatamine ja naer edasi kuna wiimaks proua Rohtson istmelt tõusis ja sõnas oma mehele.

„Kuule Albert, nüüd hakkame küll minema, aeg on juba nii kaugel!“ Mehel ei näinud ka selle wastu midagi olewat, sest ka tema oli päewasest pummeldamisest juba üsna wäsinud. —

Peale abielupaari Rohtsonite lahkumist hakkas ka Joosep Grauberk minema, kuna Krati Juku weel Aaduga midagi jäi rääkima. Olid ju nemad ka kõige sagedamini pudelit tõstnud ja sellest see nüüd tuligi, et Juku märkas, et ta jalad ei tahtnud enam sõna kuulda.

— — —

Metsa talust koju poole kõndides keerlesid Joosepil igasugused mõtted peas ringi. Kaua pidi siis sarnane asi edasi kestma, kas siis tõesti midagi enam ette wõtta ei saa? Kas peab tõesti tema armastatua Anni selle tuima ja ükskõikse inimesega surmani koos elama?

Jah tõsi, Anni oli tulles kül märku annud, et ta enda eluga just päriselt rahul ei olnud. Kuidas saaks aga Annit kätte, ja mis peaks ettewõtma? Kas katsuks kuhugi kaugemale armastatud naisega ära põgeneda, wõi midagi sellesarnast.

Nõnda mõteldes oli ta märkamatult koju jõudnud. Ta palgelt paistis kurbus ja mure nii selgelt wälja, et ta wana tädi isegi seda tähele pani.

„Aga Joosep sa oled täna hoopis kurwa ja tõsise näoga, oled sa midagi paha kuulnud wõi pole su terwisega kõik korras?" „Pole suuremat midagi," sõnas Joosep, kes nähtawasti ei tahtnud palju kõnelda, kuna ta laualt toitu hakkas wõtma.

Peale sõõgi tõi tädi lehed lauale ja sõnas et ehk tahad ka wärskeid lehti lugeda, Joosep kes suur jutu armastaja oli luges poolikul olewa jutu kõigepealt läbi, kuna pärast hakkas kuulutuisi lugema. Juhuslikult peatus ta silm loterii loosi numbrite peal. „Loosimine siis juba läbi," sõnas ta ning hakkas waatama numbreid teraemalt järele. Oli ju temalgi wõiduloosipilet wõetud. Äkki jäi ta suuril silmil tuttawat numbrit silmitsema mis tal silma oli puutunud. „Wõib see wõimalik olla wõi ei näe ma hästi," pomises noormees oma ette. Kiirelt otsis ta taskust oma pileti wälja ning seadis lehes olewa pileti numbriga kõrwu. Jah eksitust ei wõinud enam olla. Tõesti imelik ma saan wiimati rikkaks, ma saan miljonäriks wõib see siis wõimalik olla. Joosepi ärewus aina kaswas, nii et wana tädigi pliidi juures seda tähele oli pannud. „Mis sa scalt lehest nüüd leidsid siis Joosep poeg, kas mõned tähtsad uudised wõi midagi muud?"

Joosep kes ei teadnud mis kohe wastata teise küsimusele hakkas ju üsna kahetsema et ta enese nii ruttu oma wälimusega ära oli annud, kuid püüdis siiski midagi wastata.

„Pole siin suuremat midagi, mul wist üks weike tühine wõit loosipiletiga tulnud, teab kas tasub toomise kulusidgi ära." Sellega jäi jutt rahule, kuid rahule ei jäänud aga mitte Joosepi waim. Ikka ja jälle pöördusid ta mõtted tagasi miljoni peale mis enam mitte kaugel ei pidanud olema.

Homme päew tuleb seda asja järele pärida, täna on aga juba hilja, pole enam muud midagi kui woodisse puhkama. Woodisse heites ei tulnud aga uni. Mõtted rändasid peas ringi ega annud noormehe waimule rahu.

Miralda kuju tekkis ikka ja jälle ta waimusilma ette. Oli ta ju tubli ja mõistlik inimene ja igapidi korralik, oleks ehk wõinud teist edasi pidada. Aga mis seal enam nii palju harutada, nüüd on ta juba korra ära ja tagasi ma teda enam ka ei wõta.

Anni oleks juba teine asi olewat. On ta ju piltilus naisterahwas ning teda wõiks juba armastada. Olgugi, et ta juba teise mehe naine on, minu peale waatab ta alati armsa pilguga, kuna ta oma Aadust suurt ei näi hooliwat. Nõnda mõteldes oli ta wiimaks hommiku eel alles magama uinunud. Keskhommiku paiku äratasid heledad päikesekiired ta unest üles. Peale einet otsustas ta Annile ka kirjas sellest teatada. Warsti oli ta mõte paberil, ning juba samal õhtul oli kiri Annil käes.

Kirja lugedes paistis rõõmulõige nooriku silmist. Wõi siis nii on lood Joosep on siis nüüd wiljonär, seda ei oleks wõinud ma kül mõtelda. Nüüd tundis ta südamest kahetsust, et ta Aadule nii ruttu oli ära läinud. Jah eks olnud see mu wanemate õnnis tahtmine muud ei midagi. Mis olen aga nüüd sest ära saanud rohkem kui mitte midagi Oli ta enne mis ta oli, nüüd aga peale selle haiguse mis ta põdes on ta päris wiletsaks jäänud. Oli tal ju alati sõna suus mis ta mulle ette kordas, et põllumees olla ikka põline rikas. Kus on aga ta rikkus? suuremat rikkust pole tal midagi kui ikkagi talupojal on. Joosep on ju nüüd temast palju ning mitu korda rikkam mees. Peaks aga Joosep nüüdki mulle sellest märku andma, et ta armastus minu wastu jahtunud pole, ma oleks temaga nõus kas wõi ilma otsa põgenema.

Peagi jõudis oodatud aeg kätte kus Joosep Annile teatas, et tahab talle millestki tähtsast rääkida. Joosep rääkis oma suurest õnnest Annile ning küsis lõpuks Annile otsa waadates:

„Oled sa küllalt õnnelik nüüd oma abielus ning kas tunned end rahul olema?“

Noorel naisel ei näinud aga see küsimus suurt meeldiwat. Paluwalt waatas ta Joosepile silma ning sõnas: „Aga Joosep, kuidas tuled sa sarnase küsimuse peale. Tead sa ju ise kül mu õnnelikkusest.“

„Kuhu ta aga täna siis jäänud on,“ sõnas wiimaks Joosep, kes Aadu ära olekut oli märganud.

„Ei olegi teist kodus, läks juba hommikul wara ära, ta läks linna siga wiima. Näe isa on wana mees, ei taha pikka sõitu ette wõtta.“

„Wasta mulle Anni, on sul weel kedagi teist südames olnud?“ Sellega püüdis Joosep selgusele jõuda kuidas on Annil suhted Mändmetsaga.

„Jäta niisugused küsimused, palus Anni tead kui walusad nad mul kuulda on. Tead sa ju kül, et ma üksnes sind olen südames kannud.“

„Hea kül jätame siis selle jutu, aga tead ma tahaksin ühe, wõib olla kaunis raske küsimuse peale sinult kohe otsekoheselt wastust saada.“

„Awalda aga armas Joosep mis sul mulle ütelda on ega ära püüa minu eest midagi warjata.

Noormees waatas uuriwal pilgul naisterahwale silma. Kas maksab awaldada talle oma soowi wõi mitte. Neist silmadest paistis aga sõlendaw armastus Joosepile wastu nii sama nagu ennegi

„Wasta mulle tõsiselt, oled sa nõus minuga kaasa tulema kui ma kuhugi kaugele reisiks?“

„Kuhu kohta ja kui kauaks?“ oli Anni wastus.

„Ma praegust ei tea sulle just ütelda kui kauaks, aga wõib olla ka eluks ajaks. Oled sa walmis minuga põgenema, ära siit kuhugi kaugele kus meid enam keegi ei saa tülitama ja kus me wõime oma armastust rõõmuga maitsta?“

„Jah ma olen,“ oli Anni lühike wastus kuna wari talle palgesse tõusis kuna ta taalilt üles oli kargenud.

Joosep tõmbas ilusa naise kaendlasse ja surus kuumad suudlused ta huultele, mis nagu ei tahtnudki lõppeda.

Kui on sull tõsine soow minuga kaasa tulla, minuga ühes õnne ja õnnetuisi jagada, siis pane ennast teatud päewaks reisuwalmis.

Nagu sa tead on mull nüüd wõimalust siit kuhugi kaugele sõita ja sind kaasa wõtta. Sinuta ei saa ma enam elada ega taha ka, kui pole sind, ärgu olgu ka siis midagi.

Nõnda mõõdusid weel mõned päewad oma harilikku rada edasi. Siis pidi Metsa talu noorperemees weskile minema. Oli tarwis jahwatada endale ja ka loomadele wilja, mis juba otsakorral oli. Et weskile kaunike tükk maad oli siis ei leotnud Aadu enne õõd tagasi jõuda. — Seda aega oskas nüüd Anni oma põgenemiseks ära kasutada. Joosepi poolt olid kõik tarwilised asjad korda seatud nii, et asjata takistusi ei wõinud enam ette tulla.

Nii jõudis kätte see ammu oodatud suurpäew. Joosep oli kogu päewa wäga ärritatud ja rahutu. Kes teab mis tuleb weel ja kuidas kõik wõib minna, aga Joosep Grauberg polnud mitte argpüks mis ta kord ette wõtnud, wiis ka läbi. Ta pakkis aegsasti omal mõned asjakesed kohwrisse walmis, pani endale uued riided selga ning oli reisuwalmis. Enne äraminekut andis oma tädile weel hea summa raha ning ütles, et ta läheb ära ja niipea tagasi ei tule. Wanake oli esiteks üsna jahmunud, kui ta aga kuulis Joosepi rahustawaid sõnu jäi ta wiimaks rahule.

„Sa oled mulle ikka ema eest olnud ma olen sulle tänulik. Nüüd tuleb mul aga mõningate asjatalituste pärast natukeseks ära minna nii siis ära sellepärast kurwasta!“ Nüüd jättis Noormees wanakesega head aega ja sammus uksest wälja. Tema kannul astus ka wanainime järgi, kelle süda ei tahtnud järele anda salajasest piinast mis teda waewas. Kuhu tahtis ta ometi minna, oli ta olnud ju päew läbi nii ärewas meeleolus.

„Tule aga jälle warsti tagasi,“ sõnas ta kaduwale nooremehele järgi kes õhtuhämarusse peagi oli kadunud.—

Anni kel olid oma pakid juba walmis pandud ootas ärewalt pimetiku saabumist.—

Minutid näisid talle igawikuna, ei tahtnud ega tahtnud tulla see ammu oodatud õhtu.— Anni ei olnud oma põgenemisest ainuma sõnagagi märku annud. Ja kellele oleks tahtinudki ta seda awaldada, Aadu oli ära, kuna isa eest hoidis ta suurema hirmuga oma saladust. Ema puhkas tal juba mõne kuu mullapõues. Wõib olla oligi see parem, sest nüüd ei näinud ta silmad enam, et tema kallis tütar, keda ta nii hoidnud ja hellitanud, oma isamaja ja oma mehe ja wanemad maha jätab ning wõõra mehega kaugele ilma põgeneb.—

Peagi jõudis Joosep kokkuräägitud paika, ärewalt waatas ta pimedas ringi põõsastikus polnud kedagi näha. Ta pani oma sumadani maha, jäi ärewalt ootama. Anni ei lasknud ka end kaua oodata sest peagi ilmus ta pimedal teerajal nähtawale. Joosep tõttas tulijale kiirelt wastu, ning tõmbas ta oma rinnale.—

„Kas kaua mind ootasid, küsis wiimaks Anni sosinal nagu kardaks ta midagi.“

„Ei mu kallis,“ sõnas Joosep, waewalt jõdsin ma kohale. Nüüd jätkasid mõlemad noored armastajad endi teekonda läbi pimediku Lehtse jaama poole. Jaamast wiis neid sõit peagi Tallinna kust nad sadamasse sõitsid ja laewale asusid mis järgmisel hommikul teele pidi asuma ning enamjagu huwireisijaile kuulus.

Järgmisel hommikul äratas laewaselijaid tugew auruwile mis tähendas, et laew hakkab ära sõitma.

Tugewad masinad hakkasid tööle ning laew läks liikwele. Sadama sillalt lehwitasid omaksed reisijaile rätikuid järele ja soowisid neile head merereisi.—

Joosepil ja Annil polnud aga ühtki saatjat kaldal, neile ei lehwitanud keegi rätte järele ega soowinud head teereisi. Wõib olla, on nende teereis isegi õnnelik, wõib olla, on ta ka õige okkaline, kes seda teab.

Et hommik ilus oli siis seisid enamjagu reisijaid laewa lael, kuna meri oli peegelselge. Joosep toetas Anniga reelingule ning waatas mõttes kaugenewat linna.

Laew tegi wõimsalt omale teed läbi lainete, kaasa wiies endaga rõõmsaid reisijaid.—

Et Joosep ja Anni mõlemad olid mere sõidus harjumata pidid nad peagi tunnistama, et see ühetasane õõtsumine neile terwise peale hakkas. Süda oli halb, okse tikkus peale kuna sõõgiisu täiesti ära oli. Sarnase haigusega oli aga laewawelsker juba harjunud. Nähes noorerahwa haiget nägu muretses ta neile mingit wedelat rohtu pudelis mis ta mõlemile merehaigele sisse andis ja siis puhkama seowitas minna. Teise päewa õhtupoolikuks oli ka terwis juba parem ning mõlemad merehaiged wõisid juba laewalaele ilmuda wärsket õhku hingama.

Kiirelt kattis laew miili miili järele, kuna wiimaks kaua oodatud rand silmapiirile kerkis.

Kohale jõudes olid reisijad õnnelikud, et reis hästi korda läinud. Uhke Neapoli sadamasilla ees laskis ookeani hiiglane oma reisijad maale. Nüüd leidsid reisijad end selle kuulsa imeilusa linna ees, kus kõik näis otsekui paradiisis olewat. Eemalt paistis kuulus Wesuuw mis oma awawusest tugewat suitsu ja aurupilwi õhku saatis. Ehk küll reisijad olid laewaltki juba seda loodusemängu näinud, pandi seda ikka weel suure huwiga tähele.

Joosep ja Anni kes polnud sarnasest ilust ennemalt midagi kuulnud, seisid kui keeletud ja imestasid selle linna toredust.

„Tõesti paradiis mu kallis, sõnas Joosep Annile silmi waadates, tõesti kõik see näib kui unenäos olewat kus me praegu wiibime. Kül saab meil siin waatlemist ja imestamist olema!“

Nüüd lasksid reisijad endid suwilasse wiia. Tore luksuslik tõldauto wiis nad läbi tänawate rägastiku ja peatas lõpuks uhke suwila ees. Siia seadsid nüüd Joosep ja Anni endid koduselt sisse, et siin luulelises linnas oma õnnest rõõmu maitsta.

Järgmisel päewal asusid meie reisijad seda ilu uuesti waatama. Käidi läbi kõigepealt kuulsamad kohad ja ilusamad paigad mis linnas ja selle läheduses asusid.—

Pärast sõideti linnast wälja, et selle ilusat ümbrust waadelda ja seda magusat lilleõhnaga segatud õhku hingata. Igalpool kus reisijate silm puutus olid lilled ja igasugused ilupuud.

Peaks inimeses ka sarnane õie aeg kestma, tähendas

keegi hallipeaga vanahärra kes ka paari seltsilise saatel oli ilusat ümbrust vaatlemas!"

„Jah miks ei võiks olla kui inimene ise seda tahab ja püüab."

Joosep silmitses luulelist vanahärrat lähemalt. Ta oli korralikult riietut ja kandis kerget suvimantlit käevarrel. Nägu oli vanapoolne kuid siiski paistsid sealt kaks lahket sinist silma välja.

Ta võib üks hea südamega inimene olla mõtles Joosep endamisi sest vanahärra tegevviis talle väga meeldis.

Alles kui päike juba oma kiirtega puude latvu hakkas kuldama, seadsid reisijad sammud jälle suvilate poole tagasi.

Ühel hommikul valmistasid reisijad endid kuulsa Wesuvi vaatama minekuks ette. Ka meie Joosep ja Anni tahtsid sellest osa võtta, sest neidki oli Wesuvi uhke auru- ja suitsusammas vaimustanud.

Nii asusid siis huvireisijad ühiselt teele. Naisterahvad olid endid palava ilma tõttu enamus õhukestesse valgetesse kleitidesse riietanud. Ka Anni oli endale valge kallihinnalise kleidi selga pannud ja sammus Joosepi kõrval kuulsa Wesuvi poole.—

Oleks nüüd Aadu oma endist naorikut näinud, kes siin luulelises maakohas, uhkelt riietatult kõndis. Tõesti ta ei oleks teda ära tunnud, ta ei oleks oma silmi uskunud.—

Tasasel sammul lähevad inimesed edasi, igaüks omavahel juttu puhudes. Juba eemalt paistab suur suitsu- ja aurupilv vaatajatele silma. Võimsalt tungib maapõuest suitsu ja palavat auru taevа poole. Ülevalt langeb enamjagu aurust uuesti vihma näol alla, nii et vaatajaile näib see nagu vihma sadu.

Tee ääred olid looduse poolt kõik ilusate lillede ja taimedega ilustatud. Siin võis silmata piiniaid, kaktuseid ja palju teisi igasuguseid taimi, millele nimesid ei teadnud vaatajad ando.

Tihti tuleb Annil Joosepilt seletust küsida sest siin on ju nii palju näha, et silm vaatlemisega kipub väsima Anni pani ka tähele, et ta kaaslane sügavasse mõttesse oli vajunud.

„Milleks sa nii mõttes oled kalllis," sõnas Anni kui ta pilk Joosepi näo peal peatus.

„Pole midagi, ära muretse tuwikene, ma muidu mõtlen nende endiste õnnetute aegade peale mis meie pidime mööda saatma!"

Et juba kauemat aega oldi siin wiibitud, oli Anni endale mõned tuttawad leidnud. Oli siin ju lõbusaid ja jutukaid härrasi ja preilisi küllaldaselt, kuna mõnedega oldi juba laewal tuttawaks saadud. Ilusa looduse sees ja rõõmsate kaasreisijate keskel ei tulnud endisele Metsa Annile ta kodupõlw meeldegi. Ja milleks leda ikka meelde tuletada, oli siin ju igasugust ilu ja toredust silmata, ja sellega oma meeli lahutada.

Naisterahwastel meeldis rohkem wäljas wärsket õhku nautida, kuna meesterahwastel enamjagu klubides käimine meeldis.

Tihti peale käis ka meie Joosep klubis, kus ta mõnusalt weinipudelite taga istus ja oma kaaslastega juttu puhus.

Lõpuks wõeti ka ette reis kuulsale Lombardia madalikule. Ilm oli aruldaselt ilus ja päiksepaistne kui reisijad linnast wälja sõitsid, et jällegi uut looduse ilu silmitseda. Siin oli otsekui taewalik kewad ärkanud. Ei puudunud ka siin ilu mis ei oleks waatajate tähelpanu äratanud. Siin puutusid silma uhked, lokkawad wiljapõllud, mis sooja lõunamaa tuule käes õõtsusid. Peaasi aga mis silma puutus, oli nende kunstlik niisutamine, sest terwed wäljad olid wäikeseid kaanale täis, mis mitmesse harudesse jagunesid.

Keegi härra, kes nähtawasti ka sellest kohast midagi seletust teadis anda, palus sõna ja hakkas ladusalt kõnelema.

„Arwatawasti on ka siin meie hulgas mõningad reisijad kes on põhja Euroopast pärit, wõibolla on siin mõni isegi sest wäiksest Eestist pärit nagu ma isegi. Seal on kliima palju külmem kui siin, seal suwi on õige lühike ja külm põhjatuul wõidab warsti ilusa kewade ilu. Siin ilusal Itaalia pinnal on aga juba kliima märksa soem kui seal. Siin on kõrged mäed ahelikus ümber, mis kaitsewad maad külma põhja- ja kirdetuulte eest.

Talw on meil siin umbes sama pikk kui põhja Euroopas sügis. Sademeid on natukene rohkem kui harilikult, on:ka õhk natukene wiludam. Selle wastu on aga suwi märksa kuiwem, siis pole siin nädalate wiisi ühtki pilwetükki taewas näha, waid kõikjal kus silm ulatab on sügaw sinine taewas. Selle wastu on aga siinsed põllupidajad abinõu leidnud. Nagu me näeme isegi, neid kanaale mis põldude wahel oset leiawad, on hoolsad käed walmistanud milledest siis põua ajal wett põldudele lastakse. Wihma sadab siin harwa, kuid selle wastu wäga rängasti, siis woolawad wahutawad ojad kanaalidesse, kuna sealt nad inimeste kätelàbi põldudele juhitakse.

Nagu näeme kaswawad siin peaasjalikult küprused, mooruspuud ja wiinapuud. Kõne lõpetas ta sõnadega, öeldes, kui kord põhjamaale tagasi läheme püüame ka endi põldudele siit eeskuju wõtta ja nendega eesmärgile jõuda."

Kõik metsad, maad ja mererannikud käidi ja waadeldi läbi. Ka istuti õhtuti õlipuude salus uhkete piinjade warjul. Kõik ilusamad orud, lagendikud ja aasad said seltskonna tähelpanu osalisteks.

Iseäranis meeldis Annil toretal Lombardi› madalikul kõndimas käia. Ikka ja uuesti jälle kutsus ta Joosepit seda ilusat kohta waatama. Ei tõrkunud ka Joosep kunagi oma Annile wastu, waid järgnes igale poole, kuhu aga see ilus naine teda kutsus.

Selle ilusa naise pärast oli noormees jätnud maha oma kodumaa, oma wana elatanud tädi keda ta omal ema eest pidas ja hea südamega Miralda keda ta oli kord nii sooja't armastanud. Kõik need oli ta nüüd maha jätnud, ja kaugele wõõrsile siia elama asunud.

Paar korda oli Anni ilma Joosepita wäljas käinud. Ta ei tahtnud tülitada teist, kes ka wahel teiste härradega seltsis tahtis wiibida. Anni sammus oma kahe sõbranna seltsis teed mööda edasi kui teine seltsiline tagasi jooksis ja kellegi noormehega, orwatawasti oma tulewase eluseltsilisega tagasi tuli. Peagi jõudis wäike seltskond tuntud kohale, kus nii mitmetki õhtud ennem oldi käidud. Seal kõrgete õlipuude salus olid kaljusse raiutud istumiskohad, kus käisid wäljamaalased ja ka pärismaalased õhtuti istumas.

Siin oli ka tõesti üliwäga tore ümbrus, mis otsekui wägise inimesi enda külge tõmbas. Uhked õlipuud kummardasid endi suurte okstega allapoole nagu tahaks nad kõike kes nende all istusid oma hõlma wõtta. Ilusad lilled, mis kaswawad peenardel ja murul külituna andsid sellele ümbrusele weel ilusama ja luulelisema mõju.

Anni oma sõbrannaga istus ühe istme peale, kuna teine preili oma kawaleriga teisel istmel aset wõtsid. Nimetatud armastajapaar oli pärit Soomest, keegi kaupmehe poeg ja tema pruut kellegi majori tütar, kes ka olid tulnud Itaalia ilusat loodust waatama.

Teine preili oli aga selle suwila peremehe tütar, kus Joosep ja Anni olid endile korteri wõtnud.

Anni oli oma mõistliku jutu ja laheda olekuga selle preili usalduse wõitnud. Tihti peale käisid nad seltsis jalutamas ja juttu ajamas. Ka nüüd olid nad elawas jutlemises, ehk Anni küll kõige paremini mõnedest sõnadest aru ei saanud ja mõned sõnad walesti wälja hääldas aga siiski saadi omawahel korda. Nüüd mõistis Anni kui hädasti oleks tal wõõrkeelt tarwis läinud, oleks pidanud ikka oma wanemate õpetuste ja manitsuste järele tegema ja korralikumalt õppima, kuid mis see enam aitas nüüd oli kahetsus liik hilja. Elawas jutlemises kuulsid nad äkki kedagi lähenewat, ning peagi seisid kaks korralikult riietatud noormeest nende ees. Noormehed teretasid saksakeeles, ja küsisid wiisakalt luba kas preilid lubawad neid oma pingile jalgu puhkama. Teine noormeestest oli nagu jutust näha Milwi tuttaw, kuna teine ta sõber pidi olema. Mõlemad nooredmehed olid Itaalia päikese all kaswanud hästi jumekad ja meeldiwa näoga. ilusate silmade ja tumedate juustega. Anni sõbranna oli ka oma tutwat juba esildanud, see oli kellegi majaperemehe poeg Rognard Groiter. Teine oli keegi näitleja Shrenard Schulnberg.

Noorhärrade sinna ilmumisel tõusid Soome huwireisijad üles ja sammusid eemale püüdes nagu märku anda, et teistel oleks wõimalust rohkem wabamalt juttu westa.

Milwi tuttaw hakkas elawalt jutlema ja naljatama ilusa suwila peremehe tütrega, kuna teine tema sõber

Anniga juttu wõttis. Noor itaallane silmitses Annit oma mustade silmadega, ning oli nagu näha tema ilust waimustatud. Kuumawerelise itaallase pilk oli ka Annile meeldiw kuna jutt ja naljatused kestsid õhtuni.

Nüüd märkas ka Anni, et õhtu on ju hiline ning, et tema Joosep wõib teda oodata. Nagu unest ärgates tõusis ta püsti ja sõnas oma sõbrannale, et aeg on õhtule minemiseks. Milwi oli ka sellega meeleldi nõus, ja nii tõusid kõik ühiselt üles ja hakkasid tuldud teed linna poole tagasi sammuma. Linna lähedale jõudes püüdis Anni märku anda, et ta noormeeste saatmisest enam ei hooli, sest nüüd wõiwat nad isegi juba minna.

Lahkumisel püüdis Anni saatja teda wägisi suudelda ning muid kallistusi talle osaks anda, millest aga Anni püüdis tõrukdes kõrwale põigata.

Teel kõndides arwustas Anni endamisi oma saatjat. Üsna mõistlik ja armastuswäärne noormees. Ta sõnad kumawad praegu weel mul kõrwus. Missugune mõjuw ja sügaw waade, jah Joosep ei ole küll tema wastane.

— — —

Wahepeal olid ka klubis olewad härrased naljatusest ja mängust tüdind ning hakkasid koju minema. Ka Joosepil oli isu täis ja ta lahkus, et minna koju. Teel kohtas ta Annit ja ta sõbrannat kes ühiselt koju poole kõndisid. Joosep ühines ka nendega, wõttis Annil käealt kinni ning nüüd jätkati ühist teekonda suwila poole.

Joosepil oli täna õhtul mängus õnne olnud ja nüüd oli ta tuju sellepärast üpris hea. Ta ütles Annile, et soowib weel teinekordgi minna klubisse, sest sealsed mängud meeldiwad talle wäga. Annil oli ka see üsna meelejärgi, ta käis siis harilikult oma sõbranna seltsis jalutamas ning siis ei tundnud ta Joosepi järele just igawust. Ta tahtis ka selle itaalia nooremehega weel kokku puutuda, sest selle nooremehe kõnewiis oli teda wäga waimustanud.

Kord jälle ühel ilusal õhtul kutsus Erene oma sõbrannat välja jalutama, et ilusat õhtut väljas silmitseda.

„Kui Joosep klubisse läheb tulen ma meeleldi kaasa!"

Joosep oligi täna õhtul väga äreval. Päevane juhtumine oli teda väga ärritanud, lugu oli juhtunud nimelt järgmine. —

Joosepil meeldis tihtipeale kõndida mererannas. Nagu igakord nii ka nüüd oli merevees rohkesti suplejaid. Suplejate hulgas oli ka keegi vanahärra, kes Schweitsist pärit oli, nagu pärast selgus. Nimetatud vanahärra oli täna olnud üpris heas tujus. Ujudes oli ta sügavale kohale sattunud. Vanahärral oli aga jõud otsa lõpenud, sest ta polnud arvanudgi, et seal võib vesi nõnda sügav olla. Äkki vajus ta vee alla, ning oli uppumishädaohus. Joosep kes kaldalt sündmust pealt oli näinud, riietus end ruttu lahti, ja tõttas uppujale tugevate kätetõmmetega appi. Kui Joosep upumiskohale jõudis kerkis uppuja veel vee peale ja hüüdis korra appi. Joosep püüdis uppuja kinni ja tiris teda ujudes kalda poole. Ehk kül päästetöö raske oli jõudis Joosep upujaga õnnelikult kaldale. Kaldal tehti uppunule kunstlikku hingamist, ning õõruti ta kangestanud keha ja sellepeale lõi warsti ta silmad lahti. Nagu näha oli abi õigel ajal tulnud.

Peale selle toimetati vanahärra haigemajja, kus ta terwis õige kiirelt tagasi tuli. Haigemajast tuli vanahärra warsti wälja, lubades oma elupeastjale ta waewa tasuda.

Sel õhtul kui Anni oma sõbrannaga seltsis jälle jalutama pidi minema, ei olnud Joosepil head mängu tuju, waid ta tahtis end wabas looduses weidi lahutada. Ka Annil polnud selle wastu midagi kui kuulis, et Joosep soowib temaga õhtul jalutama tulla.

Annile tegid aga muret need itaalja noormehed kes pidid jälle, nagu kokku räägitud oli, nimetatud kohas Annit ootama. Tahtis aga ka Joosep nüüd sama kohapeale minna, oleks ta wõinud Annit kahtlustama hakata.

Selleks tõttas nüüd Anni Erene juurde ja kõneles temale oma hädast, ning palus teda, et ta läheks noortemeestele wastu ja räägiks neile selle seisukorra ära.

Õhtu saabudes läksidki Joosep ja Anni seltsis jalutama, kuna Erene oli enne ees ära läinud. Kui jalutajad jõudsid sinna, kus pidi Anni enne Itaalia noortehärradega kokku saama, polnud neid seal, waid Erene istus üksinda pingil ilma ühegi kaaslaseta. Kui Joosep ja Anni Erenele lähenesid, tõusis wiimane pingilt üles ja sammus neile wastu. Anni märkas kohe, et sõbrannal oli salalik nägu nagu oleks tal mõni saladus südamel. Nüüd istus seltskond pingile ja hakkasid ühiselt juttu puhuma ja naljatama. Joosep märkas aga, et Anni täna õhtul weidi tusane oli, ning küsis temalt osawõtlikult.

„Aga Annikene, mis kurbus on siis sinu hinges täna, awalda mulle kõik. Alati oled sa rõõmus ja lustilik olnud uii, et sa isegi minu kurbust oled lahutanud."

„Pole suuremat midagi wastas Anni, pea weidi walutab ja selle pärast on tuju ära!"

Joosep surus oma kallimat weel korraks wastu rindu, ning siis mindi waikides koju, et päewast wäsimust wõdis jälle wälja puhata.

Teisel hommikul kui Joosep oli linna läinud weikeseid sisseoste tegema tui Erene Annit külastama. Erene tõi Annile kirja mida üks Itaalia noormees talle eile oli Anni jaoks annud. Kirjas oli lühidalt öeldud, et ta soowiks Anniga weel kunagi kokku saada, sest temale olewat Anni juba sellest saadik meeldinud kui ta teda esimest korda nägi. Ka paluti Annit teatrisse ilmuda, kus üks ilusam operett mängimisele tuleb. Oleks uüüd nõnda olema, et kui Joosep jälle wahest klubisse läheb, arutas Anni endamisi, siis oleks mul kõigeparem aeg nendega kohata. Sellest ajast aga kui ta selle wanahärra ära oli päästnud ei näi ta suuremat klubist hoolitwat waid käib selle wanahärra pool aega wiitmas ja juttu puhumas, ehk istub kodus paigal.

Anni rääkis ka Joosepile, et õhtul olla teatris wäga huwitawad etikanded. „Kummast sa siis nüüd rohkem soowid osawõtta, kas teatrist wõi mängu klubist?"

Joosep küsis nagu weidi kiuste pärast just nagu aimates teise mõtteid, et kummast siis sina rohkem soowiksid osawõtta. Anni punastas weidi selle peale ja ütles, eks läheme siis ikka seltsis teatrisse, on ju palju lõbusam kui ka sina kaasa tuled.

Õhtu oli rahwast teater tungil täis, nii et tuli teed teha suure waewaga enne kui rahwamerest läbi pääses. Ettekanded olid ka wäga ilusad, nii et tasus ausalt tuleku ära. Peale ettekannete lõppu hakati ühiselt jälle koju poole kõndima. Koduteel arutati weel teatri juhtumistest ja toredast näidendist. Tehti ka muid wäikseid nalju, ning nõnda jõuti peagi koju.

Ilusas looduslises Itaali maastikus ei pandud tähelegi kuidas aeg möödus. Oli ju sellest möödas kaks kuud aega kui Joosep oma Anniga kodumaa maha jättis ja sealt ära põgenes. Paljud huwireisijad on juba Itaaliast tagasi rändanud, igaüks oma kodumaale, kuna Joosep ja Anni ikka siin edasi elutsewad. Nendele paistab siin elu wäga meeldiwat. Näib nagu ei tahakski noored armastajad enam looduslikult ilusalt maalt lahkuda. Mitmed ennenägematta juhtumised olid nüüd neil juba läbi elatud, mida ei oleks wõinud aimatagi, ja kes wõib seda teada mis wõib tulewik weel tuua.

Ühel päewal tuli Erene jälle Joosepit ja Annit külastama, olid nad ju endiselt weel heas wahekorras olnud ning käisid läbi nagu head naabrid kunagi. Muuseas teatas ta, et tema ja tema peigmehe Ragner Groiteriga tulewal laupäewal, see oleks kolmandal augustil pulmapäew saab olema ja palus ka neid lahkesti osawõtma tulla. Joosep oli oma Anniga üli õnnelik. Nüüd ei tulnud enam noortel armastajatel meeldegi endisest möödaläinud wiletsustest. Siiski wahest tuli ka nendel mõttesse endised ajad kodumaal. Tihtipeale leidis Joosep ennast mõttes kodumaal olema ja siis tundis ta nagu salajast igatsust oma wana sõprade ja tuttawate järele.

— — —

Sel ajal kui Joosep ja Anni end igat moodi kaugel kodumaast lõbustawad, heidame ka pilku kodumaale ta-

gasi ja waatame kuidas elatakse nüüd seal. Kuidas käib ka Anni seadusliku mehe käsi, ja kuidas elab tema wana isa.

Kõige pealt waatame kuidas elab wana Metsa Rein ja kuidas on ka tütre kadumine talle mõju awaldanud.

Esimestel päewadel peale tütre kadumist oli isa meel wägà kurb ja rõhutud. Oli ta ju tema ainuke tütar, ja nüüd oli ta nii häkiste kadunud. Wana Rein mõtles enne, et tütrega on midagi halba juhtunud, kuhu wõis ta siis muidu nii jäljetult kaduda. Peatselt selgus aga, et Anniga ühes oli ka Joosep Grauberg kadunud. Nüüd ei olnud enam kahtlust, tema tütar oli maha jätnud oma seadusliku mehe, oma wana isa ja kõik muu, ja wõõra mehega teadmatta kuhu põgenenud. Wana Rein, kelle peas enne waid paar halli juust oli leida, on nüüd selle mõne kuuga hõbe halliks muutunud. Tööks ei näi tal enam tahtmist olema, tihtipeale näikse teda murelikult ringi käimas ja ohkamas, nähtawalt on tütre meeletu põgenemine tema peale suurt mõju awaldanud ja wana mehelt elu tuju koguni ära wõtnud!

Ka Aadu on enda iseloomu palju muutnud. Ta on palju kurwem ja tigedam kui enne. Tihtipeale püüab ta ennast wiinaga lohutada. Kui ta wast juhtub kusagilt wäljastpoolt tulema on tal ikka pudel taskus.

„Mujalt ei leia ma enam kusagilt rahu ega lohutust, räägib ta oma tuttawatele, aga siis kui wiin mul kurku woolab ununewad ära minu mured!“ Ei jätnud ka wäimees oma äija kunagi sest kibedast elutilgast ilma. Sai ju ka tema aru mis isa süda nüüd tütre pärast tunneb.

Õhtul kui juba päewa tööst rahu on saadud istuwad wana Metsa Rein ja Aadu kambris laua ääres weel kaua ja arutawad käes olewatest sündmustest.

„Kas wõtaksid sa mu tütre weel endale naiseks tagasi?“ Niisugust küsimust on Rein juba ennemaltki oma wäimehele ette pannud.

„Kes teab nüüd sellest rääkida ja kas ta ka üldse tulebgi, teab mis siis juba wõib olla ja tulla aga eks ta ole ikka mu naine ja mulle ikka ka weelgi armas.“ Tööst meil just wäga halba ei ole, on meil ju Juuli hea töö inimene tema abiga saame ikka edasi. Loomade talituse juures on ta ka wäga mõistlik ja kärmas.

Jutt mis Aadu rääk's, pani wana Metsa peremehe mõtlema, ta hakkab juba Juulit kiitma kas ehk peitub selle taga midagi kes wõib seda teada.

Aga kui Anni enam tagasi ei tulegi, kui Aadu hakkab wiimati Juuliga kokku elama, mis siis teha wõi kellele pean ma siis oma koha jätma? Praeguses seisukorras ei wõi ma weel midagi ütlustada, eks näeme mis tulewik toob.

Õõ tund oli juba kättejõudnud, kui wana raske südamega ja mõteldes weel kaua, magama uinus.

— — —

Ka Joosepi tädi ootas ja waatas, millal tema wennapoeg koju ilmub. Nii mõnedki päewad on sellest juba möödunud kui ta kodunt lahkus. Ta käis ka tihti seal poes kus Miralda teenis. Ta lootis temalt midagi selgemalt teada saada, sest ta oli ka nende wahekorrast Joosepiga teada saanud.

Miralda ei teadnud aga sellest loost midagi rääkida. Muuseas kuulis Joosepi tädi Miraldalt, et tema perenaine olla haige ja kawatsewat Shweitsi minna terwist parandama.

„Kas mõtled ka ühes minna wõi," küsis ta Miraldalt.

„Teab nüüd seda, pole weel järele mõtelnud."

Miralda elas oma koha peal kui korralik teenija kunagi. Perenaine pidas oma teenijast ka lugu nagu oma lapsest ja kinkis Miraldale nii mitmedki head ja tarwilikud asjad.

Wahepeal oli ka paljugi uut juhtunud. Karjatse Miili oli Krati Johannesele mehele läinud, kuna Toa Linda oli meie tuttawa Mändmetsaga kihlatut, Jõelehtme Salmel olid küll pulmad weel pidamatta, kuid pulmadeks olid ettewalmistused iga päew täies hoos. Kaarel Hansmann, Jõelehtme seeaegne peremees oli juba ennemalt rääkinud, et oma koha annab terwes koosseisus wäimehe kätte. Nüüd pidi siis pulmadest peale Heinrich Jõelehtme enda kätte wõtma.

Nii oli ajaratas edasi weerdes, kodumaal mõningaid wäiksemaid muutusi toonud.

Meie tuttaw abielu paar Rohtsonid elasid ka enda mõitslikku abielu edasi. Koht peeti hoolega korras töö sai ilusti tehtud ja kõik läks hästi. Ja mis on siis ühel abikaasal teisele midagi ütelda kui on nad üks-teisega rahul. Peale muude oli Rohtsonite perekond alles hiljuti ühe uue ilmakodanikuga suurenenud, ja see aina suurendas abielu rahwa rõõmu.

Nii elati siis wahepeal kodumaal, mõnes majas õnnelikku ja teises jälle õnnetumat elu, kuidas kusagil juhtus. —

Nüüd läheme tagasi endi peategelaste Joosepi ja Anni juure ja waatame, kuidas nemad nüüd endi elupäewi edasi saadawad. —

Peagi jõudis Ragner Groiteri ja Milwi Erene Shwældmanni pulmapäew kätte. Wõõraid oli mõlemite pulmategijate poolt kokku kutsutud. Ka ei puudunud peigmehe hea sõber Shrenhard Shulberg pulma peolt. Kui Joosep oma Anniga pulma majja ilmusid, oli pidu juba peale hakkanud. Nüüd märkas ka härra Shulberg, et see ilus naisterahwas, kes talle meeldis, et tal ka üks meesterahwas kaasas oli. Kena naisterakwas, mõtles noormees eneses. Oleks aga tarwis teada kes see meesterahwas temaga kaasas on, kas mõni tuttaw wõi ehk koguni — tema abikaasa.

Peagi hakati toimetama pühalikku laulatustalitust. See sündis muidugi Milwi kodus tema isa majas. Selleks oli ilus awar saal selle kohaselt sisse sõetud. Laud oli pandud keskpaika tuba, mille peal põlesid kaks suurt küünalt, ning mõned lillekimbud olid asetatud. Õnnest õhetawa nägudega seisis noorpaar laua ees mille teisel pool küljel õpetaja seisis. Julgelt waatas pruut õpetajale silma, tema silmist paistis ausus ja woorus wastu.

Pruut oli riietatud lumiwalgesse laulatuskleiti ja seisis kaunilt ja saledalt laulatus laua ees. Ka peigmees oli märksa kenam teistest meesterahwastest, näis nagu oleks ta oma mõrsjaga täiesti rahul.

Waimulik pidas südantliigutawa kõne mis pruudile pisarad silmi tõi. Need olid nii selged kui hommikune kastetilk mis on seisma jäänud õrna roosilehtede wahele. — Wast küsime eneselt, mis peaks siis mõrsjal weel kurwas-

tada olema, kui ta seisab altari ees mehega keda südamest armastab. Oli ju tema peigmees mõistlik ja suuremeelne inimene kellest keegi ei teadnud midagi halba kõneleda. Õnnelikul pruudil aga tuli meelde tema armas ema, kes nüüd juba teist aastat hauas puhkab.

Kui õpetaja oma kõne oli lõpetanud, tõttasid pulmalised noorpaarile ühe-teise mõidu õnne soovima.

Nüüd mindi söögituppa, kus lauad olid juba kaetud. Kui küllalt oli söödud ja joodud ning pidutuju kõige kõrgema tipuni jõudnud ja õpetaja ära läinud läks tants lahti. Oli siin majas ju ruumisid küllaldaselt, kus pidurahwas mõisid endid lõbustada.

Pulmalised lõbustasid end iga moodi nii kuidas aga kellegil süda kutsus. Ühte awarasse tuppa oli piljardi laud seatud kus mitmed pidulised end lõbustada püüdsid. Ühe laua ääres oli isegi kaardimäng suures hoos. Ka Joosep oli kaardi mängijate hulgas, sest temale meeldis jälle niisugune ajawiide. Ka naisterahwasdest istusid mõned seal lähidal. Peaasjalikult aga mängijate seltsilised kellede hulgas istus ka Anni westeldes elawalt oma sõbrannadega. Shrenhard Shulberg istus ka teiste kaardimängijate hulgas ning püüdis aega teistega ühiselt mööda saata, tihti peale Annile pilke heites. Shrenhard ja weel keegi teine noormees mängu lõpetades otsustasid minna tantsima.

Shrenhard palus Ljoned tantsima kuna teine noormees Anni tantsima wiis. Tantsusaali jõudes wahetasid aga noormehed endi preilid ära, nagu oli kokku räägitud, ning siis läks tants lahti. Nüüd alles sai Shrenhard Anniga mõned sõnad rääkida. Ta waatas noorele naisterahwale unistawalt silmi, millele ka Anni wastas rõõmuga. Noormees surus naisterahwast tugewalt enda wastu, ning tundis Annit sama tegewat. Surudes weel kõwemini neiut oma wastu küsis: „Tahad sa mind ka natukenegi armastada, wasta mulle kallis."

Selle noormehe küsimuse üle oli Anni süda kuumust täis nagu oleks ta palawikus. Ta ei wastanud aga sellele küsimusele midagi waid waatas talle naeratades silmi ning sõnas, et te olete täna natukene rõõmsam kui õigus mis pidi tähendama muidugi seda, et Shrenhard purjus oli.

Peale tantsu palus noormees Annit jalutussaali, et weidi jahutada tantsust palawat ihu. „Aga kes on see noormees, sinuga kaasas? küsis ta nüüd Anni kätt oma pihus kõwasti pigistades.

„See on keegi minu tuttaw," tähendas ta nagu polekski see noormees tema elus kuigi tähtis.

„Armastad sa teda?" päris noormees edasi, ent Anni jättis seekord wastuse wõlgu.

„Lubad sa ka mind armastada Anni, tõota mulle seda."

„Ma tõotan," sõnas Anni end sohwa nurka surudes ja nooremehele unistawalt silmi waadates. Noormees tõmbas ta oma rinna wastu ja surus ühe kuuma suudluse ta suule.

Aeg oli juba hiline kui nad mängutuppa jõudsid kuna rahwas enamjagu minema hakkas ja noorpaarile õnne soowis.

Mehed kes aga kaardilauas istusid olid kõwasti wiinaauru mõju all ega mõtelnudki weel lahkuda.

Shrenhard õhutas mängu tagant ja pani suured summad wälja, kuid mängis meelega nii, et ta ise kaotas. Sellest sattusid teised suurde mänguhoogu millel näis nagu ei tahaks lõppu tullagi. Lõpu poole kaldus wõit Joosepi poole mis enne oli teiste käes olnud. Shrenhord oli ennost Joosepiga kokku mängima seadnud, et siis temaga paremini tutwuneda.

Keskõõ oli juba mõõdas kui lõpuks mängijad lahkuma hakkasid. Shrenhard awaldas Joosepile soowi tema korterit waatama tulla, et siis teaks ka teda wahest külastada. Joosep oli kaunis kõwasti purjus ega mõistnud sellest midagi arwata, waid oli rõõmus pealegi, et oli endale uue sõbra leidnud. Nii jatkati nüüd siis ühiselt kolmekeisi teed Joosepi korteri poole. Kohale jõudes jätkati joomingut uuesti edasi, sest Shrenhardil oli ka pudel weini selle tarwis kaasa wõetud. Kui Joosep juba üsna tugewasti wiinastanud oli wõttis Shrenhard taskuräti, tehes nagu nuuskaks nina ning lehwitas sellega kergesti Joosepi ligidal, millest wiimane aga midagi paha ei teadnud aimata, muidugi oli siin ka rohke wiinawõtmine oma mõju awaldanud ning Joosep uinus lauale magama.

Nüüd oli otsus Shrenhardi ja Anni käes. Shrenhard pani Annile ette, et nüüd oleks paras aeg siit lahkuda sest Joosep oli nüüd juba kahjutuks tehtud. Nõnda kui räägitud, nii ka tehtud. Joosep jäeti laua äärde magama, kes oli raske unerohu ja viina mõju all. „Aga üle mulle Anni kas sa ka armastad seda Joosepit, või mitte?" küsib nagu mingi salajane hääl Anni kõrvus. Kas niimoodi sa pead oma ausõna mis sa nii mitu korda talle oled wandunud. Annil ei tulnud aga enam midagi meelde Joosepist sest nüüd ümbritses teda Shrenhardi armastus.

Selle aja sees puhkas Joosep pulma- ja ka ühtlasi armuwäsimust mis ilusa Anni seltsis üle elatud. Kus on nüüd Anni armastus, kelle pärast sa kodumaalt kaugele rändasid, hoolimatta kõigest kuludest mis pikal teel on ära läinud. Küsib keegi hääl Joosepilt siis kui ta alles laual puhkas.

Joosep ei maganudki wäga kaua. Teisel hommikul o'i ta juba ülewal oma harilikul ajal. Ta ei saanud aru mis on temaga õieti juhtunud. Pea walutab nagu tahaks ta lõhkeda kuna südame pööritus peale kippus. See nagu polegi minu tuba kus mina olen, või ei tunne mina teda ise enam ära. Kus on aga minu Anni ma tahan teda näha saada, ning ta ajas end waewaga woodist üles. Tusaselt kõnnib ta Anni woodi juurde aga woodi on tühi. Näib nagu poleks siin üldse keegi maganud ööse1 sees. kuhu ta siis wõis kül jääda? Kas ma ehk olin nii purjus, et ta mind kartma hakkas ja ei tulnudki koju, wõib olla on kusagil sõbrannade pool. Aga mis ma sest ikka nõnda palju mõtlen, parem lähen woodisse tagasi oma pead parandama, ta ehk tuleb selle ajaga isegi kodu.

Kui ta jälle ärkas oli päew juba õhtupoole jõudnud. Pea oli kül wähe selgem ja parem oli olla, aga Anni puudus ikka. Ma peaksin teda kusagilt otsima, aga kust, wast on ehk ta weel pulma majas. Ta kõndis toas tusaselt ringi nagu mõnda paremat nõu otsides, aga ei midagi ei tulnud meelde. Wiimaks wõttis ta mütsi ja sammus toast wälja, et oma wana sõpra Gottfried Johann Allendorfi waatama minna.

See wanahärra pidas loosepist palju lugu. Nüüd lootis ka loosep temalt paremat nõu leida, sest wanahärra oli teda ju walmis igalpool awitama.

Kui loosep Allendorfi korterisse jõudis, oli wana Shweitslane kül kodus, kuid walmistas end jalutuskäigu wastu. Loosep surus südamlikult wanahärra kätt ning ütles, et tahab talle mõne sõna rääkida. Wanahärra mõistis loosepi tusasest näost, et midagi pahemat on juhtunud. Ta tõmbas külalise sohwa peale ja küsis, mis on temale nii suurt meeleärmu walmistanud. Loosep on oga täna hoopis kohmetu näoga ega anna küsijale nii pea mingit selget wastust. Ta teeb tegemist oma kaabu serwa kallal nagu otsiks ta sealt mingit head nõu. Allendorf waatab osawõtliku pilguga oma sõbrale otsa ja palub teda julgelt rääkida.

„Te teate ju härra Grauberg, et mina teile, kui oma elupeastjale palju tänu wõlgnen ja mida ma teile ka unustanud ei ole. Rääkige oga julgelt wälja mis on siis õieti juhtunud.“ Loosep kes nagu ennast oli kogunud ja julgust saanud wanahärra sõnadest, köhatas korra ja küsis.

„Ma tahaksin teilt paluda, kas teie panite Groiteri pulmas tähele mõnda iseäralist juhtumist.“

„Juhtumist, ja weel mõnda iseäralist juhtumist, mis juhtumised siis need peaksid kül olema,“ sõnas wanahärra arusaamatult.

„Wast ehk panite tähele sellest naisterahwast kellega ma seltsis pulma peol olin.“

„Te räägite seda naisterahwast ehk, kes teiega seltsis see kord merekaldal oli, sõnas wanahärra.

„See sama jah, sõnas loosep nagu wähe rõõmsamalt. „Kas teie ei pannud ise tähele, et ta tantsis ühe teatri näitlejaga, no oga eks rääkige ometi mis temaga siis on juhtunud?

„Teda pole kodus, pole terwel ööl olnud, sõnas loosep ärewalt. Mina ise rohkem ei mäleta kui ainult seda, et meie seltsis pulma peolt tulime härra Shulbergiga.

„Nojah wõibolla, kui ta selle näitlejaga seal tutwaks sai ja temaga seal mõned korrad tantsis, siis wõib see ka wäga wõimalik olla, et nad kahekeisi kuhugile kadusiwad."

„Aga mis mina ütlen sellest loosep, mina tunnen sind kui tublit meest, aga sinu sõbrannast ei tea ma suuremat midagi ütelda, kas sa ise pole tema iseloomu tundma õppinud?

„Ma ei ole ju temaga weel kuigi kaua koos elanud, waewalt neli kuud ja selle aja sees ei ole ma midagi iseäralist tähelepannud."

Neid sõnu oli noormees rääkinud rohkem pealiskaudselt kuid Allendorfi sõnad old talle siiski kaunis walusad kuulda olnud. Ta püüdis asjata oma ärewust warjata, kuid mis tal siiski korda ei läinud. Wana Shweitslane nägi siiski kuidas tema kauge põhjamaa sõber oma näojumet muutis. Noormehe nägu oli kahwatum kui muidu, ja wahete-wahel wõtsid seal mõned punased plekid põskedel aset.

Loosep rääkis wanahärrale, et pea on ikka endiselt wäga haige ja pole sugugi hea olla, peaks magama natukene weel, siis ehk läheb terwis paremaks ja tuleb selle kadumisloosse selgust. Seda öeldes tõusis ta üles soowis wanahärrale head ööd ja sammus oma korteri poole.

Kodus wiskas ta end woodi ja püüdis rahutut südant magamisega rahustada aga see ei läinud tal korda. Süda ei olnud mitte rahul, näis nagu rõhuks mõni ränk kiwi südame peal. Ka pole tuba nii kodune nagu ta alati on olnud, kõik on nii waikne nagu oleks ta mõni klooster wõi kabel. Ikka ja jälle kerkib talle Anni kuju silmade ette ja waatab oma naeratawate silmadega talle otsa.

Ta tõusis woodist üles ja hakkas asju silmitsema mis toas olid, et näha kas nad on kõik alles, wõi on ehk Anniga ühes ka mõned asjad kadunud. Seda sumadani pole aga kusagil näha, kus tal paremad riided ja kleidid sees oliwad, no kuhu ta siis mujale on jäänud kui äratwiidud.

„Eks ole nüüd kurat lahti ja ei mingit muud, asi näib ikka päris tõsine olewat. Tarwis järgi waadata ehk on ka minul mõned asjad kadunud."

Läbimaadates leiab otsija endal kõik asjad alles olema. „Isegi pudel veini on siin, seda pole ma ennemalt tähele pannudki, no sellega pean ma enda kurba meelt küll lohutama, küllab siis uneingel ise Anni asemel mull vastu naeratab"!

Ta valas veini klaasi, ja jõi mõned tugevad sõmud kanget veini. Talle näis nagu oleks see talle südamerohuks olema. Peale selle heitis ta warsti woodi, et päewa muredest ennast wälja puhata. Woodisse heites uinus ta peagi magama, sest wein ei jätnud ka oma mõju awaldamata.

Hommikul ärgates aga ei ilmunud oodatawat kusagilt wälja ehk teda küll oadati, Joosepi rahutus aina kaswas ta ei mõistnud midagi mõtelda, kuhu wõis tema Anni jääda. Päewal käib ta jälle oma wana sõbra Allendorfi juures kurba meelt lohutamas Wanahärra oskab oma lahedate sõnadega teda rahustada. Ta räägib enda elust mis ta on läbielanud ja püüab oma jutuga nooremehe kurba südant lohutada

„Ma tahan jutustada teile lugu, mis minu nooruseas juhtus ja mis ka pisut sarnane teie looga".

Keegi preilikene oli minule hea sõber ja meie käisime tihti kahekesi ilusatel suweõõdel wabas looduses jalutamas. Juhtumine oli ka kord pidul, kus leidsin oma tutawa preilikese pidu majas lukkus ukse tagant. Et mul endal ka selle toa tarwis wõti taskus oli, awasin käratult ukse ja astusin äkitselt sisse.

Nüüd nägin teda ühe wõõra härra seltsis sohwa peal käsi käes istumas. Mind nähes kohkusid mõlemad, kas minu äkilisest ilmumisest, wõi kartsid nad minult kättetasumist. „Sa ju tead, kui leiad enda armastatud neiu teisega kahekesti üksikus toas siis ei ole ka ime kui minu nägu wiha ja põlgtuse tundemärke awaldas. Pärast leidsin parema ja mõistlikuma endale kes enam teiste peale silma ei heitnud, waid minule truuks jäi. Temast sai ka minule hiljemalt mõistlik abikaasa, nüüd on ta aga juba surnud ammugi". Nii ütlen ka teile härra Grauberg, kui see naisterahwas on muutlik ja petlik nagu sügisöö, kel öeldakse üheksa poega olema, ega maksa siis sellepärast kurta.

A. 12. 800.

M. MARK.

Truudus võidab.

Romaan elust.

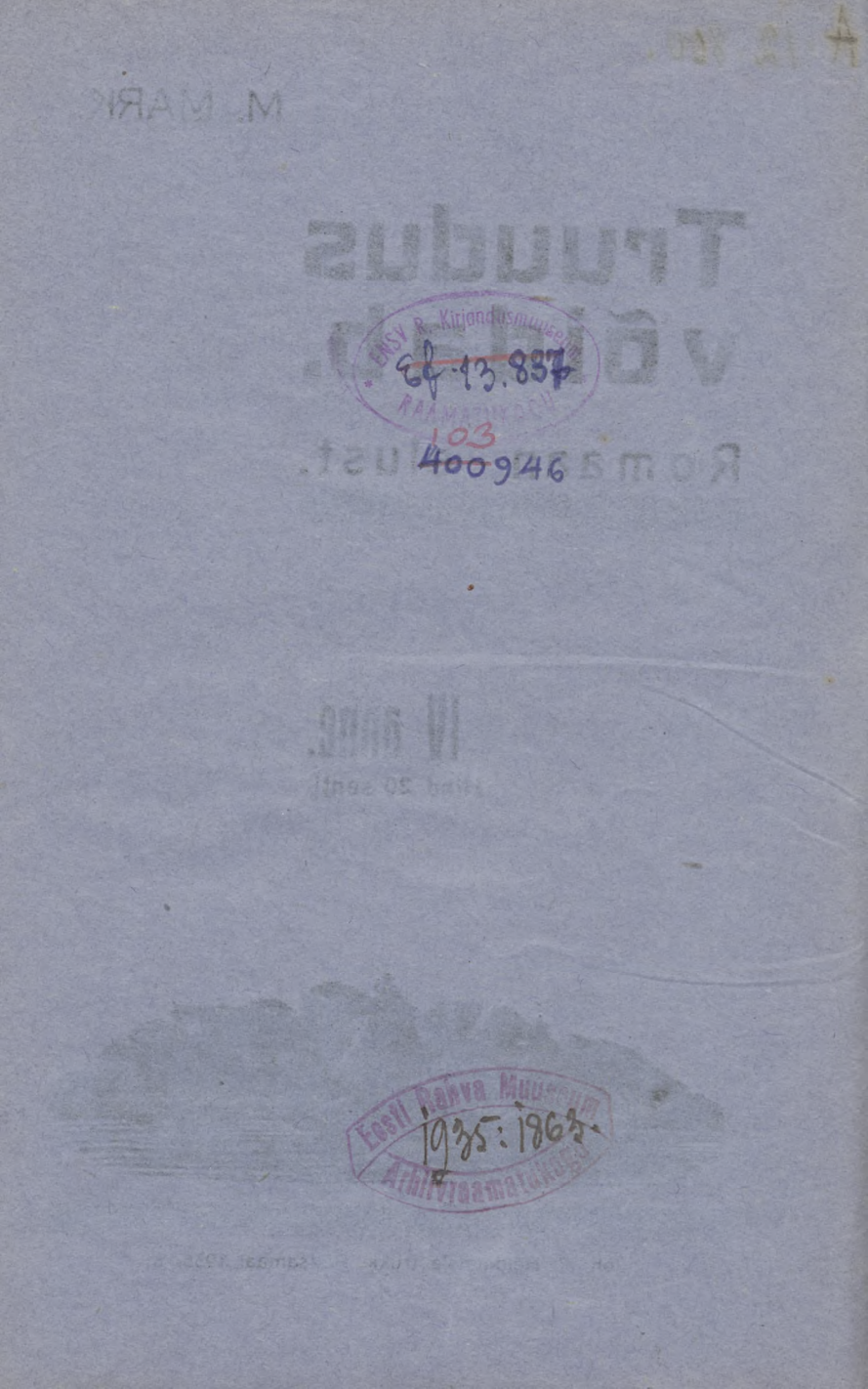
IV anne.

Hind 20 senti.

Joh. R. Heidmets'a trükk, Põltsamaal 1935. a.

ENSV R. Kirjandusmuuseum
Ef 13.837
103
400946

Eesti Rahva Muuseum
1935: 1865
Arhiivraamatukogu

Selle peale tõusis wanahärra lauast, tõi pudeli weini, walas klaasi täis ja käskis sõpra kaasa juua parema meeleolu saamiseks.

Kui klaasid tühjaks joodud pandi sigarid suhu ja hakati suure isuga suitsu ülesse puhuma. „Kuule Joosep, kui nüüd suits läheb kahte rõnga, leiad endale uue, parema kallima.“ Ka Joosepil polnud wanahärra naljatamise wastu midagi waid ta tõmbas tugewalt suitsu ja puhus suitsupilwi üles lakke. Nüüd tõusis ka suits kahes rõngas üles poole, mida ka wanahärra oli juba silmanud. „Noh asi on korras milleks nüüd enam kurwastada muud kui klaasid uuesti täis. Terwist Joosep, ning klaasid käisid kõlisedes kokku. Kas ikka weel kurwastad, naljatas wanahärra edasi, kellele wein oli juba weidi mõju awaldanud, kas ikka weel leinad Annit taga. Ka Joosep sattus paremasse tujju. Ta kiitis igat pidi wanahärra lahkust ja tema lahket wastutulelikust.

Kui juba küllalt juttu aetud ja naljatatud tahab Joosep minekut teha, aga härra Allendorf sunnib teda uuesti paigale, ning lubab talle weel midagi rääkida.

„Mina kawatsen lähemal ajal Shweitsi reisima hakata. Ka seal ei puudu looduslikult ilusaid kohti ning huwireisijate poolest ei jää ta sellest suwituskohast taha sugugi. Mull üksinda oleks igaw sõita ja siit ei taha ma teenijaid ka ligi wõtta, sest kodus on mul tublid ja korralikud teenijad isegi. Wast oleksite nõus minuga selisis reisima sest ma kawatsen reisu warsti ettewõtta.“

„Ma ei tea nii häkitselt weel selle peale kindlat wastust anda, sõnas Joosep, aga hommen loodan härra Allendorfile kindla otsuse tuua.“ Nende sõnadega lõpetas Joosep jutu ära tänas wanahärrat kõige lahkuse eest ja läks ära. Päike oli juba loojas kui Joosep tänawale astus. Kõnniteed olid rahwast tungil täis kes olid õhtusele jalutuskäigule tulnud. Ka Joosepil tuli tahtmine weidi jalutama minna. Ehk juhtub kuidagi juhuslikult Annit ja Shrenhardi kusagil nägema. Ta sammus pikkamööda sinna poole kus Anni oli alati jalutada armastanud. Joosepil tekkis plaan pähe, ehk juhtun siin midagi

nägema kui enda siia põõsastesse peidan. Nõnda mõteldes peidab ta end ühte tihedasse põsasse ära ja jääb waikselt ootama. Tüki aja ootamise järele kuuleb ta tasaseid samme liginewat. Joosep tõstab pea üles ja kuulatab terawamalt, tasaselt räägib mahe naisterahwa hääl milles Joosep oma endise Anni ääle ära tunneb. Joosep kuuleb waikuses nüüd ainult oma südame löömist, siis on juba sõnu selgemalt kuulda.

„Kallis Shrenhard, küll läheb aga see aeg sinu seltsis kiirelt mööda. Kas ka tõna lähed tsirkusesse etendust andma?“

„Jah mu kallis, sõnab meesterahwas tasaselt rääkides. Nüüd jõuawad mõlemad armastajad lagendiku peale ja sammuwad lähedal olewa pingi poole istuma. Joosep silmitseb nüüd Annit lähemalt. Tal on taewakarwa sinine siidikleit seljas, mis tema ilusaid kehaworme wälja paista laseb. Jah kena oled sa küll mõtleb Joosep endamisi, aga seda kenamad weel on su teod.

Joosep on taskust midagi rasket ja külma pihku wõtnud ja sammub hääletult istujate poole. Armastajad kes isekeskis õnnelikud olid ei pannud lähenejad tähelegi waid ajasid isekeskis juttu lilledest ja muust mis neile meelepärane oli.

Selle ajaga lähenes Joosep hinge kinni pidades istujatele, kes nüüd endiwahel midagi päris sosinal rääkisid. Äkitselt praksatas üks oks astuja jala all ning andis luuraja ära. Shrenhard kargas kui oleks ta waimu enda ees näinud äkitselt püsti, kuna Anni kiljatas kõwasti, kui ta enda ees nägi Joosepit laskewalmis sõjariist käes. Laskewalmis brauning käes astus Joosep Shrenhardile wastu. Wiimane oli põueoda kätte haaranud ja astus pealetungijale wastu. Kõlas hele pauk, ja kohe sellepeale teine ning wihane hääl sõnas. „Ma õpetan sind näitlejaks sa kelm!“ Näitleja lamas nüüd maas ja küljest nirises tal werd, kuna teine haaw jalas oli kust enam wähem werd jooksis Anni oli käed silmeette pannud ja palus Joosepit, et ta ei surmaks mitte ilmsüütud inimest. Joosep oli Shrenhardi põueoda maast wõtnud ise üteldes:

„Sa näed minu käes seisab praegust tema elu, ma wõin teda surmata kui mul on tahtmine, aga ma ei taha. Las elab edasi, ehk surgu oma haawadesse kui heaks arwab."

„Kas tuled nüüd minuga tagasi," pööras ta wihaselt Anni poole.

„Ei iialgi tule ma enam sinuga, miks tapsid sa tema ära, ma armastan teda rohkem kui sind, käi minema sa mõrtsukas ja ära puutu temasse mitte." Anni oli need sõnad ärewalt ja hingeldades rääkinud, kuna ta ise põlglikult Joosepit silmitses.

„Ah nii, sedamoodi on siis sinu armastusega lood. Kas sa Arthur Mändmetsa enam ei armasta, ja nii sama ka oma seaduslikus abielus meest. Nii on kõik sinu armastus sa truudusetu naine." Joosep oli neid sõnu ärewalt kahwatute huulte wahelt rääkinud. „Ma ütlen sulle, sõnas Annile üsna ligi astudes kui sa ka põlwili mu ees paluks, ei wõtaks ma sind tagasi." Neid sõnu rääkides pööras ta end ringi ja põgenes nii ruttu kui tal jalad kandsid sest hirmsast paigast eemale.

— — —

Pikapeale toibus Anni esimesest kohmetusest ja nähes, et Joosep ära põgenes, hakkas ta oma seisukorda waatlema. Shrenhardi oigamine kostis talle nüüd kõrwu, mis näitas, et noormees oli weel elus. Anni rebis oma aluspesu küljest mõned riideribad ja sidus nendega haawad kinni nii hästi kui see tal korda läks. Selle peale wõttis ta nooremehe kaabu lähedalt maast ja tõttas sellega lähedal olewast allikast wett tooma. Weega niisutas ta haawatu pead ja andis ka talle juua. Noormees toibus warsti ja küsis, et kuhu tema wihawaenlane on jäänud, ja miks ta teda päris ära ei tahtnud surmata. Nüüd hakkas juba Shrenhard rohkem toibuma kuid siiski suur werekaotus andis end tunda. Anni aitas haawatu istuma kuid ta oli siiski nii nõrk, et uuesti rohule tagasi langes.

Lähedalt teelt oli kuulda auto mürinat, mis kiirelt lähines. Hoidku küll kedagi siia nüüd tulemast sosistas Anni ning jooksis autole wastu, sest tal tuli nüüd uus mõte pähe. Ta lehwitas kergelt taskurätikuga püüdes märku anda et ta sõita soowis. Masin peatus ning paar härrat waatasid aknast wälja. Anni palus härraseid endale appi et saaks haawatut haigemajja toimetada. Ühiselt kanti haawatu autosse ja sõidutati haigemajja. Linna jõudes paigutasid nad haige lähemasse haigemajja. Nagu arstid tõendasid ei olnud haawad mitte rasked, paari nädali pärast arwati, et haige wõib juba lahkuda haigemajast.

Nüüd saatis Anni oma päewi Shrenhardi korteris edasi ja tahtis temaga õnnelik olla. Ta tundis end Shrenhardiga õnnelikuma olema kui kunagi kellegi teisega. Selle Itaalia noormehe waade on palju kirglisem ja sügawam kui sellel inimesel, kes on külmas põhjamaa süles üles kaswanud. Eks ole ju lõunamaa päikesel palju kuumem ja heledam waade, seda tunnistawad ka kirju ja wärwirikas taimewõõ mis siin pinnal kaswawad. Nii on ka lugu inimesega, nii on lõunamaa inimene palju teisem kui põhjamaa poeg. Lõunamaa nooremehe palaw armastus oli Anni südamele nii sama nagu päikesekiired õrnale taimele.

Shrenhard oli hariduse poolest palju kõrgemal järjel kui Joosep sellepärast wõis ta ka rääkida Annile kõigest mis wiimasel tundmata oli. Anni süda oli nüüd täielikult Itaalia nooremehe päralt.

Shrenhard oli juba niiwõrd paranenud et jällegi teatris näidentitest osa wõttis. Ka Anni wõis teatri mängudest osa wõtta sest oli ju tema Shrenhard samas teatris näitleja.

Anni pani juba pikemat aega tähele et keegi kaasnäitleja Shrenhardi peale armsaid pilke heitis. Kord tuli niisugune näidend, kus pidi kahe nooremehe wahel kaksikwõitlus ettetulema ühe neiu pärast. Üheks noormeheks oli Shrenhard, kuna teise meesterahwa osa Florelda enda peale wõttis. Näidend oli hästi kätteõpitud ning pidi nüüd hästi wälja tulema.

Floreida astus näitelawale nüüd meesterahwa riides ning mängis ka ühtlasi armastuse osa.

Peagi tuli näidendi pönewam silmapilk kätte. See noor Itaalia naisterahwas kes oli ennemalt Shrenhardi armuosaline olnud seisis nüüd oma armsamaga wastamisi, kelle oli üks wõõras naisterahwas temalt ärawõtnud. Just see äratas wihatule lõkkele Floreida palawas rinnas. Ta oli juba mitmel korral wandunud Shrenhardile kätte maksta kuid ei olnud leidnud selleks parajat silmapilku. Nüüd näis aga selleks paras silmapilk tulnud olema kus ta wõis kättemaksta.

See ilus naisterahwas kelle pärast pidi nüüd kaksikwõitlus tulema kahenooremehe wahel seisis seljanajakile jäneda puu najal ja waatles wõitlust pealt ja lausus. „See kumb jääb teise wõitjaks seda tahan mina armastada, sest mina armastan wahwust."

Neiu luges üks, kaks, kolm ning lõi igakord lugedes käed kokku. Wastased jooksid kokku pöueodasid ees hoides. Shrenhard mõtles, et Floreida ka nii sama näidendit mängib nagu temagi. Floreida aga waritses seda silmapilku mil saaks oma oda wastase südamesse puurida.

Wõitlus ei olnud pikk sest äkitselt puuris Floreida oma oda sügawalt Shrenhardile rindu. Wiimane tuikus ja langes oiates maha.

„Miks tapsid minu sa Floreida?" sosistasid ta kahwatud huuled, ning peale selle kaotas ta meelemärkuse. Nüüd nägid ka pealtwaatajad, et asi oli tõsine aga mitte enam näidend. Näitelawale lasti kohe eesriided ette ning peagi toimetati arst kohale.

Arstid waatasid haawa üle ja panid ta lahasse. Arstide arwates oli haaw elukardetaw.

Waheajal oli Floreida end ümber riietanud ning tõttas haawatu juurde tagasi. Ta langes Shrenhardi ette põlwili ja palus ärdasti.

„Kallis Shrenhard, andesta mulle ma ei teadnud mitte suures meelesegaduses ja wihahoos, mis ma tegin. Sa teadsid, et ma sind palawalt armastan, sina aga

murdsid oma tõotust ja hakkasid üht teist naisterahwast armastama. Seda ei suutnud ma aga kannatada ja sellepärast ma tahtsin sulle kättemaksta."

Shrenhard ei wastanud midagi Floreidale waid oigas ainult mõne korra mis tunda andis, et haawatu seisukord küllalt raske on.

Arstide soowil oli haawatu üksinda kästud jätta, et tal oleks rahulisem olla.

Floreida ei leidnud aga enam kusagilt rahu. Ta tundis suurt kahetsust oma teo üle ja soowis nüüd, et haige haaw wõimalikult kergem oleks.

Ta ei suutnud kaua rahutusele wastu panna mis tema südamesse maad oli wõtnud, ja läks ühe kõrwalukse kaudu sinna tuppa kus Shrenhard haawatult woodis lamas Floreida astus tasasel sammul Shrenhardi woodi ette ja silmitses oma magawat ohwrit. Sügaw kahetsuse tunne tungis õnnetu naisterahwa hinge, kui ta pilku oma ohwri kahwatule näole heitis.

Miks pidin ma kül seda tegema, kas pidi seda kõike tarwis olema, nii lendasid mõtted tal kiirelt peast läbi. Wõibolla on tal praegust suur walu sellest haawost mida ma talle lõin, kui ta peaks paranema kas hakkab ta mind weel kunagi armastama wõi ei? Ehk armastab oma praegust mõrsjat endiselt edasi. —

Jah, ka see walu polnud sugugi kerge see mis ta selle wõõra naisterahwa armastamisega ja ühtlasi minu unustamisega mulle südamesse lõi.

Meeleheitlikult põlwitas naisterahwas haawatu woodi ette.

Sel ajal kui Floreida haige noormehe ees põlwitas, awas haige parajasti oma silmad, noormees kohkus esiteks ära kui nägi oma woodi ees wõõrast naisterahwast põlwitamas, suur oli aga ta üllatus kui ta põlwitajas oma waenlase ära tundis.

„Kallis Shrenhard, ometi ükskord awasid sa oma silmad, tõota kas lubad mulle minu rasket süüd andestada wõi mitte, sellega wõtaksid sa suure walukoorma mu hingelt ära."

Haige noormees pani tähele naisterahwa hinges kahetsust oma teo üle, mis ta äkilise meelega oli enne toime pannud. Ta waimusilma eest lendasid kiirelt mööda endised õnnelikud ajad, kus ta selle naisterahwaga oli end õnnelikuna tunnud. —

Kuidas oli ta teda enne palawalt armastanud ja tema omaks lubanud jääda. Siis tuli aga äkki see wõõras naisterahwas nende õnne wahele. Tema waade mõjus nooremehe peale, nii et ta unustas oma endise armastatud Floreida ja oma südame temale kinkis.

Noore kuumawerelise Itaalia naisterahwa hinge ei olnud aga see mahtunud, tema süda oli endiselt nooremehe küljes kinni ega saanud tema küljest end lahti kiskuda. Siis oli ta suures meeleheites hirmsa teo korda saatnud.

Nüüd aga põlwitas see naisterahwas tema woodi ees ja kahetses oma tegu ja palus temalt andeksandmist. Noormees wõttis oma jõu kokku, kõhatas korra oma hääle puhtaks ja pööras pool sosinal naisterahwa poole.

„Mitte sina ei ole süüdlane Floreida, waid nii sama ka mina, mina ärritasin sind sellele teole . . . Noormees jättis jutu katki, äge palawiku hoog tuli talle peale.

„Sa ära püüa rääkida palju, see on sulle raske ja sünnitab asjata walu, ütle mulle ainult üks sõna, sest saab mulle küllalt."

Haige oli end wahepeal jälle kogunud ja sõnas Floreida rääkimise peale talle silmi waadates. „Mida pean ma siis sulle wastama" ja noormees laskis oma silmad ringi käija, nagu püüaks ta kusagilt parajat wastust otsida. Ta hinges oli käimas suur wõitlus ja pingutus, millest ta nii kergesti jagu ei tahtnud saada. Jah, mida pean ma talle wastama, kas pean talle kõik andestama mida ta teinud, ja selle kelle pärast see naisterahwas mind hoawas, tema pärast unustama? Floreida nägi ära, et noormees temale nii pea ei tahtnud wastata waid millegi üle oma mõtteid pingutas, mida ka tema arusaama arwas, ning neiu oli meeltheitmas.

„Shrenhard, palus neiu murtud häälel, luba ma wõtan su käe oma pihku, see rahustab mu meelt ja südamewalu, kui sa tõesti ei taha enam mulle andestada ega taha mind enam näha, siis ei taha ma ka enam elada. Ma tahan siin sinu haigewoodi ees oma kurwad elupäewad lõpetada, et sinul mitte enam rohkem teepeal ees olla. Neiu pilk oli nüüd nooremehe näo peale sihitud nagu ootaks ta sealt weel midagi oma murtud südamele. Siis oli kuulda ukse taga samme, keegi tuleb käis mõte tal peast läbi. Rewolwer läikis neiu käes, kõlas pauk ja wiimane langes põrandale.

Arst kes koridorist tulles pauku oli kuulnud, kiirendas oma samme paha aimates ja tõukas äkitselt ukse lahti. —

Ta ees lamas põrandal maas naisterahwas, kuna ta kõrwal lamas läikiw rewolwer ning hõre suitsupilw kattis toa.

Noor arst kogus end ruttu ta astus naisterahwa juurde, kiskus tal riided rinna pealt lahti ja hakkas haawa järgi waatama.

Neiu oli kergelt haawatud. Kuul oli küll südame poolt rinnast sisse tunginud aga oli ainult kergelt haawanud. Haige oli praegu sügawas minestuses. Ruttu püüdis arst werejooksu takistada. Ta tegi hädasideme, ning sidus haawa kinni. Siis kõlistas ta omale abi kes haige aitaksid ära kanda. Kutsutawad ilmusid peagi kohale. Nüüd pandi Floreida, kes ennast ise haawanud oli kanderaamile ja kanti kõrwalolewasse tühja ruumi kus rawitsemine uuesti käsile wõeti.

Shrenhard, kes alles isegi wäga haige, oli see juhtumine tundwalt põrutanud. Ta lamas oma woodis suures palawikus, kuna kahwatute huulte wahelt mõned segased sõnad kuuldawale tulid. Arst silmitses teda terawalt, katsus pead ja werelööki ning sõnas oma kaaslastele. „Hingamine on kaunis korras poleks nüüd enam seda wahejuhtumist olnud selle naisterahwaga oleks ta warsti terwisel olnud, sest see on nagu näha teda kõwasti

ärritanud. Aga siiski hoolsa rawitsemise läbi wõib tast weel pikapeale terwe mees saada."

Nüüd anti haigele rohtu, mis ta südant pidi rahustama ja talle uut jõudu andma. Siis heideti pilku weel korraks haige peale, ning mindi teist haiget waatama.

Floreidale anti samuti kangeid rohtusid, ning peagi lõi noor naisterahwas oma silmad lahti.

„Mis on minuga juhtunud, olid haige esimesed sõnad. Kus on Shrenhard?" Rahustage, rahustage end preili, rahustas arst. Shrenhardil ei ole ju ometi mitte surmaw haaw. Päüdke aga wõimalikult rahulik olla, siis tuleb terwis peagi tagasi.

Arst kes ka mõlemite haigete wahekorda tundis, püüdis nüüd haige meeleolu weel tõsta ja sõnas juurde.

„Ma loodan, et teie mõtted ühekorra kokku lähewad ja et saate ühekorra mõlemad weel õnnelikud olema."

— — —

Nüüd heidame pilku wähe tagasi ja waatame kuidas käib selle naisterahwa käsi, kes ka selles kurbmängus tegelane on ja kes oli Shrenhard Shulbergi armastuse wõitnud.

Anni kes Shrenhardi juhatusel ja soowil oli esimesele kohale istuma pandud, et kogu waatemäng oleks paremini näha.

Ta istus noore abielupaari Ragner Groiteri ja tema abikaasa Milwi Erene kõrwal. Noor proua oli Annile hea sõbranna ning ühtlasi armastas ka wäga teatris käija.

Etendus oli olnud wäga põnew, mil põhjusel ka iseäranis rohke pealtwaatajate pere oli kokku tulnud.

Kui wõitluse silmapilk kätte jõudis ja kõigile hirmus tõde selgeks sai mis näitelawal aset leidis tõusis saalis üldine segadus. Anni kes asjakäiku lähedalt oli näinud langes suurest ehmatusest minestusse, kuid toibus peagi hoolsa Milwi Erene rawitsusel. Milwi abikaasa ei waatanud aga Anni peale kuigi hea silmaga.

Härra Ragner sai asjast wäga hästi aru ning teadis mil põhjusel oli terwe kurbmäng sündinud. Tema arwates oli kõiges selles kurbloos Anni süüdlane. Oli ju Floreida temale sugulane ning nad olid olnud alati heas wahekorras. Ta püüdis aga oma meelepaha sellepärast alla suruda, et ta abikaasa ali Anniga heas wahekorras ja läbikäimises. Et ta oma noort abikaasat ei tahtnud pahandada, tegi ta porem end nagu erapooletuks.

Wahepeal oli rahwas teatrist juba lahkuma hakkanud, elawalt endi wahel sündmust arutades. Mõned arutasid asja üht, ja teised teist moodi. Küll orwati, et on õnnetujuhusega tegemist ja wõib ka olla wihawaenuga.

Anni seisis kui ei mõistaks ta enam midagi peale hakata. Rahwa kõne kõmises tal kõrwus, kuna peas igasugused mõtted lendasid. Mis pean ma kül lõpuks tegema, küsis ta eneselt. Shrenhard on raskelt haawatud, ja kas ta üldse enam paraneb on teadmata. Nüüd ei wõta mind ka Joosep enam wastu, kui ma tahaksin tema juurde tagasi minna.

Küsiwalt, nagu nõu otsides, waatas ta oma sõbrannale otsa ja sõnas: „Kallis Erene, andke mulle nüüd head nõu mis pean ma peale hakkama, nagu näete on asi kõige pahem. Kas wõiksite mind nii kauaks enda juurde wõtta, kuni näen kuidas kõik asi läheb ja saan endale mingit kohta muretseda?“

„Miks mitte, heameelega, sõnas heasüdamline proua. Ma aga ei tea oma pead seda asja otsustada waid räägin enne sellest oma abikaasale. Ma loodan, et tal ka sellewastu midagi ei wõiks olla. Wiimasel polnud ka selle wastu suuremat midagi ning otsustati siis ühisel nõul Anni endi juurde teenistusse wõtta.

Sellest ajast peale hakkas nüüd Anni oma uues kohas elutsema. Et noorproua hea inimene oli ei olnud Annil tema teenistuses suuremaid raskusi. Elu paistis talle siin parem kui ta seda oli endale enne julgenud ettekujutada.

Selle asemel oli aga Annil oma raskused siiski kanda. Nüüd kus Shrenhard oli haigewoodis, ja Joosepist oli ta ka muidugi põlatud. Anni sai nüüd hingeliselt palju kannatada mis tema peale ka palju mõju awaldas. Tema lõbus meeleolu oli täiesti kadunud ja selle asemel oli kurbusejoon noore naise südames maad wõtnud.

Kuu aega oli Annil ilma mingi suurema wahejuhtumiseta möödunud. Ta polnud oma uuest elukohast kellegile mingit märku annud ega polnud ta ka Shrenhardist midagi kuulnud.

Ühel päewal kui Anni oli jälle oma mõttetesse süwenenud, astus proua Groiter tuppa. Nähes Annit sügawas mõttes ja mureliku näoga, küsis ta osawõtliku näoga, mida see jälle peaks kurwastama. „Ei maksa mitte nii palju kurwastada, see mõjub teil wiimaks terwise peale. Jätke maha kõik mured ja tehke rõõmus nägu ette."

Anni oli oma proua juttu naeratades kuulanud ega lausunud sellepeale midagi.

Nähes, et proua otsib oma käekotist midagi, muutus Anni meeleolu weidi rõõmsamaks. „Kas toote mulle kirja wõi mõningaid uudiseid."

„Kirja mul just ei ole, aga uudiseid on mul natukene küll," sõnas proua ja ulatas Annile kaks pilti ja kihlakaardi.

„Shrenhard ja Floreida on kihlatud, sõnas Anni sellepeale kuna ta palged ära kahwatasid, ja pärast uuesti punaseks muutusid.

„Seda ma mõtlesin kohe. Tähendab nad on siis terwed ja juba kihlatud. Nii see nüüdne elu on, esiteks tapawad ja pärast kihlawad." Proual ei jäänud ka muud kui Anni sõnu tagant tõendada.

„Millal peaksid siis need pulmad olema?"

„Oli kuulda, et teise kuu kümnendal, sõnas proua.

„Tõesti imelik inimene wõib see Shrenhard olla.

Ta wõib andestada isegi enda mõrtsukale ja pärast isegi temaga weel abielluda!"

„Ega wana arm ei roosteta," sõnab proua omalt poolt juurde.

Proua wõttis kaardid laualt ja läks sellepeale uksest wälja. Anni jäi kesk tuba seisma ja waatas minejale järele, kes ust enda järele kinni tõmbas.

Sügaw kahetsusetunne wõttis Anni südames nüüd maad ja tasaselt sosistas ta oma kahwatute huulte wahelt.

„Oh Shrenhard, miks olid sa ometi nii muutlik ja lasksid kõik nõnda sündida." Wiimaseid sõnu rääkides olid pisarad noorel naisel mööda palgeid alla jooksnud.

Sel päewal kui Shrenhard Shulbergi ja Floreida Helbergi pulmapäew oli, pidi Anni üksi koduhoidjaks jääma sest, et tema härra ja proua olid mõlemad pulmapeost osawõtma palutud.

Anni käis tubades edasi ja tagasi ega teadnud mida ettewõtta. Ta waatas tihti aknast wälja nagu ootaks ta sealt kedagi tulema, tõstis waase kummutil, tõukas jalaga toole ja tõstis neid pärast jälle uuesti üles. Südamerahu oli täielikult tal kadunud kuna selleasemel oli pahameel ja kurwastus maad wõtnud.

Nõnda oli lõpuks õhtu kätte jõudnud ning päike weeres metsade ja mägede taha parajasti looja.

Anni läks kööki, et õhtust walmistama hakata. Ehk küll majahärra ühes oma abikaasaga pulmapeol oli, pidi ta hoowipoisile ikkagi midagi õhtust walmistama.

Õhtusöögil märkas ka tema, et Anni meeleolu just kuigi lõbus ei olnud. Naljatades pöörab ta ennast suure kassi poole kes alati lauaääres istus, ja küsib temalt.

„Kuule kass kas oled sa meie perenaisel mõne taldriku katki teinud, et ta meel nõnda halb on?

Anni kes pliidi juurest hoowipoisi kõnet oli kuulnud lausus naeratades selle peale. „Miks teie oma wana sõpra süüdistate tema ei ole midagi kurja teinud."

Hoowipoiss ei wastanud Anni jutu peale midagi. Heitis korra pilgu sinna poole naeratas ja ei wastanud rohkem sõnagi.

Wahepeal oli sõõja endaga walmis saanud ja läks wälja, et puid weel homseks walmis tuua.

Peale õhtuste toimetuste walmissaamist läks Anni oma tuppa ja heitis woodi, et piinawatest mõtetest sell moel wabaneda. Uni ei tulnud aga peale waid jättis ootaja saatuse hoolde.

Kurwalt ja üksinda oli Anni nüüd omas toas ega teadnud millega oma kurbtust ja igawust ära peletada.

Samuti kui Anni üksilduses istus, oli ka hoowipoiss Endel üksi omas toas ja mõlgutas mõtteid. Talle kerkis tüdruku kuju tihtipeale silme ette kellega ta natukese aja eest kõnelenud oli. „Paistab päris kena tüdruk olema kui läheksin natukene tema juurde aega wiitma. Pererahwas on ka kodunt ära ja mis ma siin ikka üksinda wahin.“

Sellepeale silus noormees oma pead, kohendas riideid ja sammus tüdruku toa poole.

Ta koputas ja kui toast sisse õeldi, astus Endel üle läwe tuppa. „Wabandage, et teid tülitama tulen, mul tuli mõte teie seltsis wähe jutustada ja aega wiita. Nagu näha olete nii sama üksinda toas nagu minagi.“

„Eks istuge sõnas Anni ja wiipas käega tooli poole.“

Wõõras tänas, jäi aga püsti ja püüdis Anniga juttu teha.

„Teie olete ka alati kodune inimene kas teil ka mõnd tuttawat pole kellega wõiks wahest igawatel tundidel aega mööda saata?“

„Pole mul siin suuremat tutwusi midagi, sõnas Anni. Olen wõõras siin linnas ega tunne siinseid inimesi kuigi hästi.“

„Sama wiga on ka minul, et pole tutwusi ega ka sõprade ringkonda.“

„Minu elukäik oli ennemalt palju rõõmsam kui ta nüüd on, seletas haawipoiss kes kõnelemise hoogu oli sattunud.

Alles aasta tagasi elasin ma oma hea abikaasaga rõõmsaid ja õnnelikke päewi. Oleks sel ajal keegi mulle ütlenud, et see ilus elu peagi saab lõpetud, poleks ma seda kuuldagi tahtnud waid oleksin talle naernud näkku. Saatus aga ei tahtnud, et meie peaksime nii õnnelikke päewi kaua elama.

Siis tuli surm oma kurja käega ja wiis minult mu armsa abikaasa ära. Nüüd on ta juba üle poole aasta mulla põues puhkamas ja kõigist neist maapealsetest muredest waba."

„Niisugune on siis minu elukäik olnud," seletas Endel oma elulugu Annile.

„Kas teie wast olete nüüd nii lahke ja jutustaksite ka oma elulugu minule mõne sõnaga."

„Minu elulugu pole just teab kui roosiline olnud, ega ole ka just kõige pahem. Wahel oli minu elumeri ilus ja waikne kuid wahest ka tormine ja mässaw."

„Nii see on teie räägite päris tõsist juttu. Ega igakord ei ole elumeri ilus ja waikne, mõnikord on ta ka tormine."

„Istuge ometi toolile, miks teie püsti seisate, teie olete ju isegi terwe päew tööl olnud," sõnas Anni.

„Tänan, tänan küll saab, ega ma nii wäsinud ei olegi. Mees kes riigiteenistuse on läbiteinud ei tohi ju nii ruttu ära wäsida." Ta astus naisterahwale lähemale ja sõnas: „Wast olete ehk wäsinud ma tülitan teid siin oma lorigа, ehk tahate puhkama minna."

„Pole sellest midagi rääkis Anni amalt poolt, ega sest puhkamisest nüüd nii hädа ei olegi. Aega ju on pikal õhtul küllalt, et juttu westa.“

Noormees wõtab Anni käe ja sõnab: „Teid teeb wist rahutuks Shrenhardiga endine wahekord.

„Teate teie siis meie endist wahekorda Shrenhardiga?“ —

„Jah ma tean sellest loost nii mõndagi, sõnas noormees kui ma alles siia tulin siis härra rääkis mulle ühekorra neist juhtumistest.“ —

Anni kes enne oli rahuliselt nooremehe kõnet kuulanud, muutus nüüd rahutumaks. Närwiliselt näppis ta pabarilehe kallal mis tal peos oli, nagu oleks see toiming tal just nimelt tähtis. Weri oli näkku walgunud mis selget tunnistust andis, et tal Shrenhardi meeletuletus ei meeldinud.

„Preili Anni, unustage möödunud ajad milleks neid kõiki nii südamesse wõtta. Aeg wõib ju kõik haawad parandada ja teie elulaewa jällegi õigele teele paigutada.“

Wiimaseid sõnu rääkides oli noormees tugewalt Anni kätt surunud ja talle sügawalt silmi waatanud, nagu otsiks ta sealt oma sõnadele kinnitust.

„Praegusel korral oleme peaaegu ühesuguses seisukorras,“ jutustas noormees nüüd juba hoogu sattudes edasi.

„Kas ei wõiks meie õndi wahel midagi tõsisemat ning paremat wahekorda luua. Oleks meil siis ju palju parem ja lõbusam igawaid aegu mööda saata.

Teie olete tõesti haruldane naisterahwas keda ma üldse olen kunagi kohanud. Teie silmawaade on nii mõjuw, et kes neid silmi on korra näinud nendest nõnda kergelt lahti ei saa.

Mida arwate minu küsimuste kohta preili Anni ja mida arwate mulle sellepeale wastata?“ —

Annil, kes nooremehe juttu oli kuulanud, kattis nüüd kerge puna üle ta ilusate põskede. Kiirelt lendasid minewiku warjud ta waimusilmade eest mööda. Shrenhardi kuju kerkis jällegi ta waimusilmade ette, ehk ta teda küll oli püüdnud oma meelest ära wõõrutada. Sellest see ka siis tuligi, et ta ei saanud nooremehe küsimustele nii ruttu wastata.

Naisterahwa silmadest luges aga noormees nõusoleku pilku mida aga see weel awaldada nii pea ei tahtnud.

Kui noormees oma küsimust weel püüdis korrata ei jäänud ka Annil muud üle kui tema küsimusele jaatawalt wastata. Lõunamaa nooremehe silmawaade ei jätnud ka selle põhjamaa naisterahwa südant liigutamata, kelle süda isegi armu igatses.

Nii loos Anni endale jällegi uue tutwuse Ragnerite hoowipoisi Endel Weebreyga.

Nüüd istusid mõlemad kaasteenijad ühiselt käsikäes ja ajasid juttu endistest ja praegustest aegadest. Anni südamest olid peagi ununenud endised rasked haawad. —

See noormees wõis oma jutuga ta rahutut südant waigistada ja endised mured ja walud eemale ajada.

Rääkides ei pannud kumbki tähele millal aeg nii kiirelt möödus kuni suur seinakell ühekorra kaks löi ning hilist öötundi kuulutas. Noormees tõusis istmelt üles, surus weel korra tugewalt Anni kätt ning tegi minekut.

Oma tuppa astudes kuulis ta, et keegi habustega wärawa ette sõitis. „Wist on härra juba tagasi," rääkis ta enda ette ja tõttas wälja, et hoowiwärawaid awada. Raskeid wärawaid lahti tõmmates nägi ta, et härra parajasti waorimehelt maha astus ja oma abikaasat järele aitas. Hoowipoiss terwitas wiisakalt, aitas noorehärral

sumadani tuppa kanda, jättis head ööd ja läks üle õue enda ette wilistades tuppa. —

— — —

Joosep tormas kui hirmust aetud mööda pimedaid, tänawaid edasi. Ta ei teadnud isegi kui kaua ta oli nõnda tormanud kui wiimaks suurt wäsimust oma kehas tundis. Süda peksis tormiliselt kuna tugew hingeldamine kiirest tormamisest tunnistust andis. Ta peatus ühe tänawaristsel ja wõttis kaabu peast, et end õhtuse jaheda õhuga weidi jahutada. Hirmus möödunud silmapilk ei tahtnud tal meelest ära nii ruttu minna. Mida tegin ma kül oma suures wihahoos, — küsib ta iseendalt. Peaks see haawatu nüüd tõesti minu käe läbi surema, mis saab siis edaspidi minust? Ja selles kõigis on süüdlane see naisterahwas, ei mitte keegi mun. — Kõrwus aga kumisesid ikkagi weel alles hilja kuuldud sõnad: „Ei iialgi tule ma enam sinuga tagasi sa südametu mees, sa oled ta tapnud, — oled ta mõrtsukas." „Wõtku kurat niisugust naist!" Kas pean siis mina õige teda weel paluma minema?

„Kui on ta juba korra läinud siis mingu ma tahan ta oma südamest täiesti wälja heita. Kui ei ole enam naisi siis ei ole ka see enam naine kellega wõiks läbikäija."

Sammudes kuuleb ta, et keegi lähineb, oli juba jutu ajamist kaunis selgelt kuulda. Joosepil polnud tahtmist kellegiga kokku puutuda, ta keeras teiselepoole tee äärt, et mitte kellegile oma ärewat meeleolu näidata.

Peagi märkas kõndija, et oligi oma korteri ukse ees. Tuppa astudes süütas lambi ning istus wäsinult sohwale, et wäsinud jalgu puhata. „On ehk ka mul närwide jõuks rohtu kodus, sõnas ta ja hakkas kapist midagi otsima ning tõi sealt punase weinipudeli wälja. Ta jõi ühe jutiga kaks klaasi täit pudelist ära, wiskas siis klaasi lauale ja istus uuesti sohwale.

„Wana Allendorf lubas end reisuks walmistama hakata, parem lähen waatan kaugel ta oma asjaga juba on. Puhkamisest ei tule mul nii-kui-nii praegust midagi wälja.

Kohale jõudes tõttas wanahärra talle rõõmust särawal näol wastu.

„Tulge aga tulge tahapoole mu hea sõber, nagu näete olen end juba reisuwalmis seadnud."

„Tulge istuge siia ja kõnelege kuidas teie seisukord ka nüüd on? Kuidas on lugu teie Anniga, on ta juba koju tulnud?" Joosepil ei meeldinud Anni meeldetuletus, see kiskus jällegi wanad haawad weel rohkem lahti ja tuletas allesjuhtunud sündmust talle meelde.

„Ei ole minu Annit kül weel kusagilt wälja tulnud ega tulegi. Ühtlasi on ka meie wahel igasugused wahekorrad lõpnud. Mul pole enam isu siin linnas elada waid tahaksin siit meeleldi kiirelt minema saada. Praegust ei ole mul tuju rohkem enam sest asjast kõneleda edaspidi räägin teile rohkem. Olen nüüd ka nõus teiega ühiselt pikka reisu ettewõtma." —

„Teie rõõmustate mind oma sõnadega tõesti härra Grauberg, kui lugu nii on siis pole muud kui seatke aga endid reisuwalmis, et meil enam ei oleks asjata takistuisi."

Wanahärra jutt oli olnud Joosepile meelepärane. Ta jättis nägemiseni ja tõttas kiirelt oma korteri poole mis sealt mitte kaugel ei olnud.

Nüüd algas kibe asjadepakkimine ja korraldamine, milles ta kaunis osaw oli. Kaks suurt sumadani wõtsid kõik suurema jao kraami endi sisse kuna muist wähemaid asju wäiksesse käsikohwri äramahtus. —

Kui kõik walmis oli waatas ta weel hoolega toas ringi nagu kartes midagi maha jääma. Kõik on siis sedakorda koos, ega ole mul siia tuppa enam midagi mahajäämas. Nüüd pole muud kui kiiremalt minema.

Ta jättis pakid esialgu põrandale nagu nad olid ja tõttas majaperemehele oma minekust teatama ja ka ühtlasi lõpuarwet tegema. Härra Shweldmann kellele Joosep oli juba ennemalt teatanud oma lahkumisest ei pannud nüüd nooremehe minekut ka palju imeks. Küsis muuseas uue reisu eesmärgist ja nii äkilisest sõidust.

Kui Joosep oli oma korteri arwe tasunud jättis ta korteri peremehega südamlikult jumalaga ja tegi minekut.

„Õnn kaasa teile härra Grauberg, ning pidage ka mind meeles kui te wõõrsil olete sõnas peremees lahkujale järele.

Joosep tõttas kiirelt minema, et woorimeest leida kellega saaks oma pakkisi Allendorfi juure toimetada. Otsitaw oli tal peagi käes, pakid pandi wankrisse ning sõideti ära. —

Hommikul wara olid mõlemad reisijad jalul. Peagi oli woorimees ukse ees kes pakid ja kohwrid peale pani ning siis algas ühine sõit jaama. —

Teel püüdis Joosep oma rusutud meeleolu ilusa looduse silmitsemisega lahutada. Kaugemale ja kaugemale jäid neist tuttawad majad ja kohad maha, kuni lõpuks jaama esisel peatuti. Nüüd oli wanahärral Joosepist suur abi. Noormees aitas tal pakkisi kanda mida wanahärral kaunis ohtrosti kaasas näis olema. Rong millega nad wälja sõitma pidid oli jaamaesisel ja pidi mõne minuti pärast wäljuma.

Nüüd oli wanahärral jällegi Joosepist suur abi. Noormees awitas tal pakkisi peale toimetada, et õigeks ajaks rongile jõuda. Olid reisijad end wagunisse sisseseadnud kõlas wile ja rong hakkas tasaselt liikuma. —

Joosep heitis pilgu läbi akna wälja ja püüdis weel ümbrust silmitseda. Tal oli tunne nagu näeks ta seda maastikku weel wiimast korda. Ilusad maakohad kadusid kiirelt silmist, kuna wahetewahel mõned postid waguniakendest mööda wilksatasid.

Joosep tahtis oma meeleolu weidi lahutada. Tal polnud enam isu üksilduses istuda ja aknast wälja waadata. Teises waguninurgas istus salkkond lõbusaid noormehi kes endi wahel rõõmsalt jutlesid ja naljatasid. Joosep istus noormeestele lähemale, et saaks wast nende seltsis igawat aega mööda saata.

Noormehed alustasid lõbusa laulu üles, et endi ja teiste reisijate meeleolu tõsta. Joosep kuulas waimustadult ilusat laulu ja nüüd märkas ta isegi, et ta meeleolu märksa parem oli. Lauldes ja naljatades läks nüüd aeg kiirelt edasi. Joosep ja wanahärra olid koguni rõõmsas meeleolus.

Naljatades ja lauldes ei pandud tähelegi kuidas aeg möödus. Kiirelt tormas rong edasi, ikka lähemale ja lähemale wiies reisijaid oma eesmärgile. Hakkas juba lähenema õhtuhämarus kui rong lähines Berni waksalile. Juba wõisid reisijad silmitseda kaugelt linnatornisid ja kõrgeid maju. Linn näis olewat loodusliselt ilusal kohal, seda wõis ainsa pilguga kohe näha.

Rong peatus peagi uhke jaamaesise ees. Reisijad, kes suuremad tuttawad olid, pigistasid lahkumisel saajalt üksteise kätt ja astusid rongilt maha. —

Härra Allendorfile oli jaama, tütar ja wäimees wastu tulnud, et oma isa wastuwõtta. Wanahärra meel oli koguni rõõmus kui nägi, et ütar oli ka teda meelespidanud ja temale wastu tulnud.

Härra Allendorf tutwustas noorerahwale oma uut sõpra, ning siis asuti ühiselt teele linna poole kus wanahärral maja pidi olema.

Maja oli ilusal kohal teda ümbritsesid tagaküljelt ilusad suured puud, mis selle majale weel suurepärasema wälimuse andsid. Peagi kanti reisilt tulnud wanahärrale ja ta sõbrale maitsew õhtusöök lauale. Naljatades ja rõõmsas meeleolus istusid nüüd wõõrad lauda ja asusid

kehakinnitama. Wana hallipeaga teener pakkus toite ringi ja walas kallihinnalisi weinisid klaasidesse.

Õhtusöögi ajal rääkis wanahärra oma uuest sõbrast, elupeastjast oma lauakaaslastele.

„Kuulake teie koosolijad, alustas ta, see noormees kes istub siin minu kõrwal on minu hea sõber, kelle olen ma omale Itaaliast leidnud. See oli kord kui ma olin jälle oma igapäewasel supelusel, kui mulle krambid lõid ja ma pidin oma elu sinna jätma. Siis tuli see noormees ja päästis minu ära sellest hirmsast surmast. Poleks teda seekord seal olnud, siis wõibolla poleks ma mitte enam teie seltsis siin!"

Nüüd tõsteti ühiselt klaase ja lasti wanahärra ühes oma julge elupäästjaga elada.

Kõik seltskond oli Joosepist waimustatud ja tänasid teda tema wahwa tee üle. Iseäranis tänulik oli wana Allendorfi tütar, kes Joosepit tänas südamest tema wahwuse üle.

Kogu see aeg oli aga Joosep ise koguni sõnakehw. Kui talt midagi küsiti ehk jälle tema auks klaase kokku löödi wastas ta lühikeste ja otsekoheste tänusõnadega. Tihtipeale pidi wanahärra oma sõpra rõõmustama ja elustama, kui see jälle oma ette mõttesse jäi.

Oli juba hiline õhtutund kui seltskond laiali walgus, et reisilt tulijad saaksid puhkama heita. Joosepile oli ka wäsimus juba peale tulnud, nii polnud tal ka midagi sellewastu kui talle magamisase kätte juhatati. Peagi täitis suur waikus maja.

Hommikul ärgates oli kõigil meeleolu hea. Uni oli kõike hästi kosutanud, iseäranis heas tujus oli wanahärra. Rõõmsalt naljatas ta igaühega kes talle wastu juhtusid.

Peale hommikusööki tahtis majahärra oma asjad kõik läbiwaadata mida ta ka oma sõbrale näidata lubas.

Pärast wiis wanahärra oma sõbra rohtaeda et wärskes õhus jalutades aega wiita. Kesk aeda oli ilus weikene purtskaew, mis tibadena wett lilledele wiskas. Siin ja seal teeäärtes wõis igalpool ilusaid õitswaid wärwilisi lillesi silmitseda.

Kesk aeda oli ilus ilupuudest istutadud lehtla, kus kuuma päikesekiirte eest oli istuja kaitstud. Igalpool wõis näha suurt maitserikkust ja hoolsat korraldawat kätt.

Kõik selle oli seadnud ja korraldanud wana Allendorfi tütar Alice, kui ta alles kodus oli. Nüüd oli ta aga abiellunud enda mõisarentniku pojaga. Ehk noormees kül just Alice seisuse määriline polnud, aga et ta oli preili Alice südame kord ära wõitnud ei tahtnud ka wanahärra noorteinimeste õnnele teele ette minna. Wanahärra oli mõisa annud siis wäimehe ja tütre kätte milles need nüüd elutsesid.

Teener kandis weinipudelid lehtlasse, ilusa, ümarguse laua peale ja pöördus minema. Wanahärra juhatas oma sõpradele istekohad kätte ning siis hakati wabas looduses lõbutsema.

Wanahärra küsis wäimehe käest mõisa käekäiku järele, sest oli ta ju nüüd hulk aega kodunt eemal olnud.

„Kuidas on aga lugu selle suwilaga mille me minewal kewadel ehitasime. Kas on ka seal juba huwireisijaid sees?“

„Ikka on ka sõnas wäimees oma äiale kawalalt silmi waadates. Suwila on koguni täis. Seal on kõigilt poolt huwireisijaid sees. Mõned peatuwad päris pikemat aega. Isegi Eestist on neid sinna kokku woolanud.

„Ma kuulsin te rääkisite, et isegi Eestist olla seal teie suwilas peatajaid, rääkis nüüd Joosep wahele. Mul oleks ka hea meel kui näeksin hulga aja tagant oma rahwust.“

Warsti peale selle tõi teener kirja. Wanahärra silmitses posti templit ja märkas, et kiri oli ta enda mõisast tulnud.

Kirjas oli öeldud, et härrat palutakse mingisuguse tungiwa asja pärast kodu sõita. Mõne minuti pärast sõitsid Alice ja ta abikaasa mõisa poole teele.

Joosep ja wanahärra jäid nüüd kahekesi aeda juttu ajama. Wanahärra otsustas nüüd weidi puhkama heita, sest ilm oli ka lämmatawalt palaw. Wanahärra jäi peagi wait mis tunnistust andis, et temast uni juba mõimust oli saanud. Joosep aga selle wastu ei saanud oma silmi kinni lasta.

Mõtted ei annud talle rahu. Tal tuli meelde kodumaa, kodused sõbrad, tuttawad ja ta lahkumine kodumaalt.

Tule aga jälle peagi tagasi kõlasiwad ta wana tädi sõnad tal ikka kõrwus. Ka Miralda kuju kerkib ta waimusilma ette. Selgelt on weel meeles tal need sõnad mis ta rääkind oli Miraldale, siis kui Anni tal weel tundmata oli. Kuidas olid nad kõndinud kahekeisi Anniga ilusas Itaalia looduses. Ja kus peaks olema siis nüüd see Anni, see ilus Anni. Ta on muidugi kaugel ja ei tea kui roosiline käekäik wõib tal seal olla. Aga kes on selles süüdi, et see asi nõnda pidi minema? Wõib olla on ta ka õnnelikum praegust kui mina, kes wõib seda teada. Mina poleks teda kül mitte enesest ära tõuganud, Selles kõigis on ta ise süüdi, et see nõnda pidi minema. On ta ehk endale jälle mõne uue leidnud kes seda teab, see oli ju ta loomuses. Aga mis mina sellest nõnda palju mõtlen olgu tal neid nüüd wõi kümme ehk enamgi, minusse see enam ei puutu

Lõpuks sai uni mõtleja üle wõimust. Kaua ta maganud ei olnud se'lest sai ta aru sest päike polnud palju oma seisukohta muutnud. Wanahärra oli ka enda unest juba lahti saanud ja sammus Joosepi poole.

„Kuidas passis uni ka, mu noor sõber ja mida unes nägite head muidugi midagi?“

„Nägin oma wanu tuttawaid wastas Joosep."

„Kas oli see Anni, küsis wanahärra omalt poolt."

„Ei olnud just Anni waid keegi teine sõnas Joosep."

Kui unes nägite siis ehk näete ilmsi ka, sedasi ikka öeldakse, ma olen kuulnud,

„Kõik wõib ju olla, pea küsimus on aga see kas ta mind üldse näha enam tahabki."

Nõnda räägiti ja arutati mitmesugustest asjadest mis meelde tuli. Joosepi mõtted olid ikka ja jälle uuesti Miralda juures. Ta ei wõinud aimatagi, et temast põlatud ja unustud naisterahwas temast kuigi kaugel ei olnud. Et meeleolu parandada sammus ta rohuaeda, et ilusaid lillesid ja ilupuid silmitseda. Tõesti otse kui paradiisis kõndimine on siin, imestas noormees. Siin leidub igat wärwi lilli. Kui ka meie kodumaal sarnaseid ilusaid lilli leiduks. Nõnda mõteldes ei pannud noormees tähelegi millal aeg oli möödunud ja et päike oli madalasse wajunud. Joosep seadis nüüd sammud uuesti maja poole.

Nagu kuulsime juba, et eelnimetatud kaupmees, kelle juures meile tuttaw Miralda teenistuses oli, kaunis heal järjel elas. Et aga ta proua nõrga terwisega oli, siis soowitasid arstid talle kuhugile lõunamaale terwist parandama minna. Kaupmees tahtis oma abikaasa terwise eest kõigeparema tahtmisega hoolt kanda. Nii nad olid siis ühel päewal reisi Shweitsi poole alustanud, et siin kuulsal ja loodusliselt ilusal Alpi maadel oma terwist rawitseda. Wanaproua ei tahtnud mitte suurt teenijaskonda kaasa wõtta sellepärast sõitis ta ainult kahekeisi oma noore teenija Miraldaga.

Ligemale kuu aega oli nüüd sellest päewast juba möödunud kui terwiseparandajad Shweitsi jõudsid. Suwila milles nad aset olid wõtnud oli loodusliselt ilusal kohal ja linnale lähedal. Igapäew käis proua Miralda seltsis mägedel jalutamas ja oma terwist soojas kliimas rawitsemas.

A. 12. 800.

M. MARK.

Truudus võidab.

Romaan elust.

V anne.

Hind 20 senti.

Joh. R. Heidmets'a trükk, Põltsamaal, 1935. a.

ENSV R. Kirjandusmuuseum
Sl 13837
103
400946

A. 12. 800.

1935: 2100

Ilusatel õhtutel kui Miralda oma tööst waba oli ja kui proua ei tahtnud enam wälja minna, jalutas Miralda üksinda ja ka wahest oma allestutwunenud sõbranna seltsis. —

Hylenhausti mõisapõllud ulatasid just Neushatteli järwe lähedusse.

Suwila oli ka loodusliselt ilusale järwe lähedale weikesele mäekingule ehitatud, et rohkem huwireisijaid endapoole meelitada.

Suwilast waadates wõis saada waatleja wäga ilusa pildi. Mäe rinnakult all pool seisis suur uhke järw mis päikesepaistel waatlejale wastu sinetas. Järwe kallast ilustasid suured ja wõimsad ilupuud, mis oma oksi alla poole painutasid.

Ühel waiksel ilusal õhtul tahtis Miralda oma meelt weidi lahutama minna. Oliwad nad ju siin wõõrsil üksinda ega polnud ühtki kodumaalast kellega mõne sõna oleks juttu westnud.

Ehk küll aeg kaunis hiline oli mõtles neiu siiski oma meelt ilusal õhtul weidi lahutada. Ta sammus mööda kitsast jalgrada ja silmitses ilusaid lillesid ja puid. Mõned üksikud jalutajad tulid talle wastu kes wististe omalt jalutuskäigult juba tagasi tõttasid.

Parem ongi kui teisi enam jalutamas ei ole, mõtles Miralda iseeneses, ma tahan üksildust. Üksinda on mul palju parem kõndida, ma saan siis wabalt mõtelda ja unistada, ei ole kes mind eksitaks. Nõnda mõteldes ei märganud ta isegi millal ta oli järwe äärde wälja jõudnud. Nüüd oli aga järw täies omas suuruses neiu ees.

Ehataewas wärwis järwe pinna ilusa roosa-punaka wärwiga üle. Suured puud peegeldusid weest wastu. Miraldale näis nagu poleks ta sarnast ilusat pilti weel kunagi näinud. Tuul mängis õrnalt laintega mis tasaselt laksudes wastu kallast käisid. Näis nagu oleks ka järwelgi midagi mõttes.

Miralda istus järwe äärde pingile ja silmitses ilusat loodust. Ta istus üksinda pingi peal, aga ta mõtted käisid kaugel kodumaal ringi.

Mõtted lendasid lapsepõlwest kuni käesolewa ajani. Talle tuli meelde elu kodumaal ja sealsed inimesed. Kuidas ta oli Joosepiga õnnelikult elanud ja õnnelikust elust unistanud. Nüüd oli aga see inimene kusagil kaugel ära ja on jällegi õnnelik teisega.

Ta tõusis pingilt üles ja sammus pikki järwekallast edasi, et oma mõtteid ehk sel moel saaks lahutada. Teiselt poolt oli näha kõrgeid mäetippe midā ehapuna nagu kullaga üle külwas.

Talle tuli meelde õõsine unenägu mille üle ta oli kogu päewa mõtelnud. Mis wõis see küll tähendada, et ta oli teda weel unes näinud. Miks pidi Joosep end weel temale näitama ja pealegi weel surnult. Wõib olla ongi ta juba surnud ja wõib olla mitte. — Põõsast mööda sammudes lendas sealt üks lind parinal wälja. Äkilisest parinast ehmatas neiu, sest ta oli kogu aeg ametis oma mõttetega olnud. Ta sammus pingi juurde tagasi, et weel natukene ilusat loodust silmitseda.

Ta otsis taskust weikese taskuraamatu ja hakkas sinna sisse oma igawuse peletamiseks kirjutama üht tutwat laulu, mis tal meelde oli jäänud:

Sel waiksel õhtul olen üksinda,
Ma omast armastusest tahan mõtelda.
Mu armastus, see kurb on surmani,
See tõusta pole wõinud hõiskeni!

Ja ununenud ainsas waatuses,
Kui mõistmatuma elu saladuse ees.
Ma oma pilku saadan kaugele
Ja pisar kipub mulle laugele!

Salmisi lõpetades tõusis neiu pingilt üles ja sammus tutwat teerada mööda suwila poole tagasi. Ta mõtles, et kõik on nüüd juba suwilas puhkama heitnud, aga ligemale jõudes näeb ta, et suwila ümbruses weel küllalt elu ja liikumist on. Mõned kes on õhtusel jalutuskäigul olnud puhkawad nüüd endid wäljas pinkide peal ehk jalutawad liiwatud teedel ringi.

Miralda waatles weel õhtuseid jalutajaid ja sammus oma toa poole, mõteldes ehk wast tema proua ootab juba.

Hylenhausti mõisa pärishärra Johan Gottfried Allendorf oli end oma sõbraga juba küllalt wälja puhanud ja kawatses sõbrale oma mõisa näidata kus tema tütar ja wäimees elas.

Wanahärra teatas seda oma teendrile ka, et ta maale sõidab oma mõisa ja suwilat waatama ning ütles oma teendrile, et ta ilusti maja järele walwaks. Teendrile anti ka käsk, et ta auto walmis telliks.

Peagi oli uhke tõldauto ukse ees millesse hallipeaga wana härra ühes oma noore sõbraga sisse astus.

Kiirelt lendasid nad kõrgete majade tägastiku wahel edasi. Juht näis oma asja hästi mõistwat, masina käsitlemine näis tal mänguasi olewat.

Peagi jõudsid nad linna piiridest wälja lagedale teele. Siin sai weel natukene aega sõitu, ning auto peatus pidurdades uhke Hylenhausti härrastemaja ees.

Wäimehe ja tütrele oli wanahärra oma sõidust juba ette teatanud. Nüüd tõttasid mõlemad trepilt alla külalistele wastu. Peale terwituste ja käesurumiste juhatati wõõrad söögituppa, kus laud igasuguste söökide- ja jookidega kaetud oli.

Peale lõunasööki mindi ühiselt rohtaeda ja parki waatama. Ilusad kruusatud teed wiisid igalepoole pargi serwa. Tee äärtes õitsesid mitmetõugu lilled, millele Joosep ei teadnud nime anda. Pargi keskel oli ilus suur tiik mille sees wäikene ilus saarekene asus. Saare peale wiis kõrge walgeks wärwitud kaarsild mis mõisatiigile weel suurepärasema ilme andis.

Pärast peale lõunat pandi hobused sadulasse ja mindi metsa lusti sõitma. Wanahärra oma kõrge wanaduse peale waatamata oli weel kirglik ratsutaja. Ta istus oma hobuse seljas weel üsna kindlalt ning oli elawas jutuajamises oma külalistega.

Päike oli juba alla weeremas kui Hylenhausti mõisa saksad mõisa tagasi sõitsiwad.

Peale õhtusööki heitis wanahärra puhkama kuna Joosep kes oli mõisast omale juba ühe tutawa leidnud,

kellega otsustasid nüüd ühiselt järwe äärde weel jalutama minna, sest siinne loodus pakub iseäranis huwi igale waatlejale.

Loojaminewa päikese kumast punetawad kõrgete mägede tipud nagu oleks nad punasesse uduloori mähitud; iseäranis kaugele küünitwad kõrgete mägede warjud päikese loojenemise ajal, nad paistawad nagu hiigla mustad kogud kus ei näi otsa ega äärt olema.

Et mägedele jalutust õhtuse aja pärast liiga kaugeks peeti, otsustati järwe äärde kõndida.

Mõlemad nooredmehed sammusid nüüd kitsast jalgrada mööda järwe poole.

Täna õhtul oli iseäranis palju rahwast järwe ääres jalutamas. Lähedalt mõisast oli isegi nooremaid wälja tulnud, et ilusat õhtut ära kasutada. Üks mõisa tööpoiss, kellel härmoonik kaasa oli wõetud, kuid ise ta just suurem mängumees ei paistnud olema. Mõisa toapoiss kes teadis, et Joosep hea mängumees on, toimetas asja nii, et Joosp pidi mängima hakkama.

Joosepil polnud ka selle wastu midagi, tantsuks tal suuremat huwi täna ei olnudki, pealegi polnud tal siinses tutwusringis ühtki tutawat preilit.

Tal oli nüüd endaga isegi küllalt tegemist. Nähes kuidas tantsijad paarid walsitaktis tast mööda hõljusid tulid talle meelde endised õndsad ajad. Kuidas oli ka tema rõõmus ja õnnelik olnud ning õnnelikust tulewikust unistanud. —

Mõned jalutasid teistest eemale järwe äärde ning tulid lõbusalt juttu ajades jälle jalgrada mööda tagasi.

Õhk muutus wahepeal juba märksa jahedamaks. Paks udu tõusis järwe pealt üles ja hakkes kogu ümbrust oma kaisutusse wõtma. Natukese haawal hakkasid ka tantsijad ja lõbutsejad wähemaks jääma. Peagi kadus kõigil tantsutuju täiesti ning peagi oli järwekallas lõbutsejatest pea täiesti tühi.

Joosep ja toapoiss sammusiwad ka mööda liiwatud teed mõisa poole.

Nüüd ei sammunud nad enam kahekesi, waid neil oli ka keegi preili kaasas, kes nagu Joosep hiljem kuulis toapoisile tuttaw preili pidi olema. Nimetatud neiu elas samuti seal samas mõisas kus tema isa aidamehe ametit pidas.

Toapoiss läks oma tutawat preilit koju wiima kuna Joosep omad sammud kojupoole seadis.

Samal õhtul kui järweäädres kooswiibimist ja tantsu oli peetud, oli ka Miralda wäljas jalutamas. Et tal polnud huwi järwe äärde minna, seadis ta oma sammud mägedesse.

Siin märkas ta mitmel pool jalutajaid paarisi, kes endid üksteise ligi hoidsid ja üksteisele magusaid armastussõnu kõrwa sosistasid.

Miralda tundis südames salajast igatsust, näis nagu poleks ta oma seisukorraga sugugi rahul. See oli aga kõik tühi unistus, ta oli siin ümbruses üksik ja pidi jääma üksikuks.

Ühel ilusal päewal läks proua oma teenija Miraldaga jälle mägedesse jalutama. Hommikunepäike oli suure kaste juba ammugi ära kuiwatanud. Selgel ilmal paistsid mäed kui lainetaw meri waatajale silma, kuna all pool maa tuhandetes wärwides säras.

„Kui kena tõesti on siinne loodus, otse paradiislik, aga siiski on mul juba igatsus kodumaa järele, sõnas proua. Ma tunnen enda juba kaunis terwe olewat olen juba tunduwalt paranenud, mis sa arwad Miralda kas hakkame warsti kodumaale tagasi sõitma?“ Wiimaseid sõnu rääkides oli proua taskurätiga higi näolt pühkinud, ning jäi nagu wastust ootates Miraldale otsa waatama.

„Minul on ükspuhas, kuidas proua ise arwab, kuidas proua soowib nõnda teeme. Nüüd aga waatame weel seda ilusat Shweitsi maastikku, et siis kui koju läheme teame seal jutustada. —

Miralda peatas äkki jutu ja jäi nagu midagi teraselt kuulatama. „Kas teie panite proua tähele üht hüüet wõi kiljatust, seal pool kus selle mäe kõrwal üks järsk kuristik on. Ühekorra käisin ma teiste seltsis seal ülewal. Sinna wiib kalju serwalt kitsas jalgrada. Kuulatame, wast on seal midagi juhtunud.“

„Teie Miralda minge waatama ehk on seal midägi juhtunud ja tulge teadustage siis mulle, ma istun niikauaks siia pingile puhkama."

„Ma lähen kohe," sõnas Miralda ning seadis sammud minekule.

Miralda läks kiirelt edasi kuna ta ise endamisi mõtles ja aru pidas mis wõis küll seal juhtunud olla.

Jalgrada mööda edasi sammudes kuulis ta peagi ärewat rääkimist, mis kuristiku poolt näis tulewat. Lähemale jõudes näeb ta üht naisterahwast kes rohule maha on pandud, ning üht noortmeest tema kohal kummardawat. Wististi mõni õnnetus juhtunud arwas Miralda, wõib olla on see õnnetu kuristikku langenud. Ta jäi lähema põõsa warju seisma, et sündmust lähemalt silmitseda.

Noormees oli naisterahwa kõrwal põlwili ja õõrus teda meelekohtadelt ning rääkis ise endamisi.

„Sa minu kallis Alice, kuidas libisesid sa ometi ja langesid alla, oh mikspärast lasksin ma sind ometi ees minna."

Nüüd tulid kaks meesterahwast jookstes teine poolt mäge, teerada mööda lähemale. Teine noormees kandis mingit nõu käes kus nähtawasti wesi sees pidi olema. Õnnetul niisutati nüüd pead wärske weega ja tehti muid hädaabiwitsemist. See wõis mõni arst olla, seda wõis kohe näha tema osawast rawitsemisest haige juures.

Õnnetu oli waheajal juba meelemärkusele tulnud sest teda oli kuulda juba tasaselt rääkimas, mille peale rawitseja teda õrnalt suudles. Nüüd aitasiwad juuresolijad naisterahwa istukile, kuna rawitseja talle pudelist midagi rohtu juua andis, mille peale wiimane toibus warsti.

Peagi oli naisterahwas rawitsemisel nõnda palju kosunud, et wõis püsti tõusta. Nüüd alles nägi Miralda et õnnetu üsna noor ja ilus oli, kuna see härra kes seda ilusat naisterahwast rawitses, seda noortmeest wäga tänas, kes wee tooja nooremehega kaasas oli, üteldes:

„Tänan teid südamest härra Grauberg, et minu abikaasale appi tõttasite."

Neid sõnu oli ka Miralda põõsa warjus kuulnud. Wõis see siis tõesti samane Grauberg olla kellega tema kord kodumaal tuttaw oli olnud? Aga see ei wõinud ju wõimalik olla, ühenimelisi on ju nii palju.

Grauberg pidi siis selle naisterahwa päästja olema mõtles Miralda edasi ning heitis uuesti pilku sinna poole kust ta neid sõnu alles oli kuulnud.

Üllatades nägi ta nüüd, et seal tõesti sarnane meesterahwas seisis kui Joosep Grauberg oli kelle juures tema kord teeninud aga näis see ju otse uskumata olema, kust wõis tema siia sattuda? Nüüd pean ma aga juba minema, wast ehk proua juba ootab mind ning noor tütarlaps hiilis põõsa juurest eemale, ise püüdes end warjata, et teda ei nähtaks ja lippas kergel sammul minema. Kohale jõudes jutustas Miralda prouale nähtud-sündmust nii nagu ta tõesti oli olnud, ning peatas siis äkitselt kui jutt läks päästjate noortemeeste peale.

Proua märkas kohe, et nende sõnade taga midagi peitub mida aga tüdruk wäljendada ei tahtnud.

Teenijat julgustades küsis proua uuesti mida seal siis weel juhtus.

„Teate proua ma nägin seal kuristiku juures oma wana peremeest kelle juures ma ennemalt teenisin, kui teile tulin. Joosep olla selle naisterahwa kuristikust wälja aitanud, nii palju oli nende jutust arusaada. Kui ma ta nime kuulsin ei tahtnud ma kauem seal olla waid tulin tulema.

Proua kes oli oma teenija juttu hoolega tähele pannud lausus selle peale omalt poolt, et wõis ju ka olla tema.

„Siis ehk läheb asjakäik nõnda, et mul hakkawad teenijad käest ära minema," naljatas proua sealjuures ise Miraldale otsa waadates.

„Seda nüüd just ei maksa karta, sõnas Miralda omalt poolt wõib ju olla oli see keegi teine ja kuigi oli ta tema mis sellest."

Nõnda juteldes sammusid mõlemad naisterahwad suwila poole. Teel jutustas ka proua, et ta kodumaale tahaks tagasi sõita kuid enne peaks siiski arstilt nõu küsima, mida tema sellest asjast arwab.

Jalutajad sammusid mõisa puiesteelt otse läbi, et siin wilum on kõndida ning olid peagi suwila ees. Päike hakkas juba mägede taha wajuma, kui mõlemad naisterahwad korterisse sisse astusid.

Järgmisel hommikul sõitis proua Berni, et tohtrilt nõu küsida kas on terwis juba küllaldaselt paranenud, ning kas wõiks kodumaale tagasi pöörduda. Et ta nõnda ruttu tagasi ei lootnud saada, pidi Miralda maja järele walwama.

Et igawust eemale tõrjuda mis Miraldale nüüd ikka kippus peale tulema otsustas ta täna jälle korraks järwe äärde kõndima minna.

Ta walis endale ilusa kõrge künka, kust ümbrus hästi silma paistis ja silmitses wirwendawat wetepinda.

Lõuna päike paistis heledasti kuna ümbruses mõned linnud järwe peal tiirlesid.

Ta istus suure lehtpuu alla pingi peale ja hakkas seal oma mõtteid mõlgutama.

Et ta teiste inimestega palju kokkupuutuda ei tahtnud oli ta endale selle üksiku waikse koha wallnud.

Ta pööras pilgud üles sätendawa päikese poole, kes oma kullaseid kiiri alla saatis, ning igat waatlejat oma poole meelitas. Ka tema südames meelitas kord armastuse päike lilled õitsema, aga need lilled närtsisid peagi ja päike peitis end pilwe taha warjule.

Mis peaks küll lillekesele kallim olema kui päike, teda nähes lõõwad lilled otsekui hõiskele. Kui aga ta end peidab siis lõõwad närtsima ilusad lillepead ja tõmbuwad kurwaks.

Ka Miralda palgeilt paistab tõsine ja kurb ilme, eks wõiks ka elupäike temagi südant, mis on nii kurblik ja mures, uuesti ellu ärratada?

Ta tõuseb puu alt ohates üles kuna ta suuris tumedais silmis, mis enne rõõmul, ütlemata rõõmul särasid,

paistab nüüd kurb ilme. Kurwalt waatleb ta ümbrust mis ilusti waatlejale silma paistab. Tasasel sammul lähenes ta järwele, kus kaldal ilusad weeroosid tasase tuule käes õõtsusid.

Neiu pilk lendab kaugele järwe peale nagu ootaks ta sealt kedagi tulema. Jällegi pöördus ta pilk tagasi walgeile wesiroosidele mis oma päid tuule liigutusel kalda poole kõigutasid nagu tahaksid nad ütelda kaldal seisjale. Ära kurwasta, tule siia meie juurde, siin on ilus elada. Miralda nagu kuuleks neid sõnu, ta waatab ikkagi laintesse, liikuwaid roose ja räägib iseeneses:

Teie armsad roosid, teie kutsute mind enda juurde, ma tahaksin küll teie seltsis uinuda sest seal jääks minu rahutu süda rahule.

Aga mis peaks siis tegema minu hea proua, kellega ma seltsis siia olen tulnud, siis peaks ta üksinda kodumaale pöörama. — Aga kui ilus on tõesti see wesi, näib nagu ootaks seal ees armastaw rind, nagu oleks seal elu igawesti ilus. . .

See naisterahwas kes enne oli kurwalt järwe ääres seisnud, on oma olekut korraga muutnud. Ta waatleb nüüd särawal silmil walgeid järweroose nagu ootaks teda seal armsama süda, nagu waataks sealt wastu armsama silmad. Ruttu laseb ta enda pilgu ümber käija nagu tahaks ta näha kas on kedagi ümbruses ja heitis enese äkilisest kaldast järwe laintesse.

„Miralda!“ hüüab äkitselt keegi hääl, ning pöösaste wahelt tuleb keegi noormees kiirelt lähemale. Ruttu walmistas noormees end uppujale abi andma, sest wesi ei olnud sealt kohalt mitte liiga sügaw.

Ta märkas peagi, et uppuja ei olnud kaldast wäga kaugel ja ujus kiirelt õnnetule lähemale. Ta sai uppujal käest kinni haarata ja hakkas teda kalda poole tõmbama. Kaldale jõudes pani ta õnnetu rahule maha. Et ta ainult minestuses oli lõi ta peagi silmad lahti ja silmas enda kohale kummardamas tuttawat noormeest.

„Joosep, sina siin, kuidas wõib see olla wõimalik wõi näen ma und.“

„Kõik on võimalik, ma olin siin järwe ääres kõndimas ja nägin sind järwe hüppawat. Ma hüüdsin sind küll nimepidi aga sa ei kuulnud."

Miralda ajas enese püsti ja hakkas Joosepist pikkamisi eemalduma.

„Kas tahad sa põgeneda minu eest, kas ei ole ma selle wääriline, et sa ei taha minuga rääkitagi."

Miralda jäigi seisma kuna Joosep talle tasasel sammul lähenes.

„Ütle mulle kallis Miralda, kas suudad mulle andestada weel minewiku eksitused?"

Miralda waatas uuriwalt küsijale silma ja wastas. „Mis tähendawad sinu sõnad, mis on mul sulle andestada."

„Miralda ma armastan sind endiselt, wasta mulle kas wõid mind wastu armastada?"

„Miks pärast sa räägid sarnaseid sõnu, sa tahad minu südant jällegi uuesti haawata. Kuidas wõid sa mind armastada kui su süda on teise päralt."

„Mul ei ole enam ühtki teist kõik on mõõdas. Unusta kõik mis on juhtunud."

„Kui see on tõesti nii ja sinu sõnad õiged tahan ma sind endiselt armastada.

Kuidas juhtusid sa siia järwe äärde küsis Miralda ja waatas Joosepile uuriwalt otsa."

„Oh Miralda, see on pikk lugu kuidas mina siia sattusin. Sellest on juba midagi paar nädalit tagasi kui ma Hylenhausti mõisahärraga siia sõitsin. See tuli kõik juhtumisi ja kõik see asi oli nii iseäralik. Nüüd olen siin mõisas juba mõned nädalid olnud ja mitmed korrad järwe ääres jalutamas käinud.

Täna hommikul tundsin jälle üksildust ja tulin siia järwe kaldale oma igawust eemale peletama. Aga wasta mulle mis asi ajas sind niisugusele teole?"

„Sa küsid mis ajas mind sellele teole, see sama rahutu olek ja süda ajasid mind sellele teole."

„Lubad sa mulle endine olla, kallis Miralda," päris Joosep.

„Ma ei tea aga seda nii ruttu otsustada" wastas esimene.

Wast oled ehk rahul kui mina ise endi wahekorda otsustan? Waata see päike seal ülewal wõib meie südameid soojendada ja kaks südant jälle uuesti ühte liita.

Arglikult ja pikkamisi, nagu süüdlane panch noormees oma käe neiu piha ümber ja püüab teda suudelda mida wiimane aga takistada püüab. Lõpuks jäi noormees siiski wõitjaks ja surus oma huuled armastatud neiu huultele.

„Aeg läheb ehk juba lõunasse, ma pean koju minema, et oma prouale lõunat walmistada ta wõib iga silmapilk koju tagasi jõuda," sõnas Miralda.

„Miks pärast proua linna läks," küsib Joosep ja pöörab end Miralda poole.

„Meie tahame warsti kodumaale tagasi pöörata ja proua peab enne arstilt nõu küsima kas ta terwis on küllalt juba paranenud, et wõib reisu alustada."

Nüüd aitas Joosep neiule mantli selga ja siis hakkasid pikkamisi järwe kaldalt eemale kõndima.

„Ma tulen teid õhtul waatama kui lubad" sõnab Joosep, kui nad teelahkmel seisma jäiwad.

„Muidugi miks ei luba, nägemiseni siis õhtuni."

Miralda läks oma korteri poole kuna Joosep mõisa poole sammus. Lõuna oligi käes kui ta kohale jõudis.

Wanahärra kellel Joosepi äraolek juba silma oli paistnud kõndis nüüd pikkamisi mööda jalgteed talle wastu. Silmates oma sõpra teelt tulema oli wanahärra tuju jällegi hea ning siis mindi seltsis naljatades mõisa poole.

Seltsis astusid sõbrad söögituppa kus lõunasöök neid juba laual ootas. Täna oligi waid mees-pere lauas sest proua Alice oli haiglane ega tahtnud oma toast wälja tulla.

Mitmekordne heameel oli „Hylenhausti" mõisahärral täna jällegi oma noore sõbra peale, kes seda kõik ise oli ära teeninud. Weiniklaasid lasti kaunis tihti ringi käija kuna tuju seda paremaks weel läks.

Ehk wanahärra küll täna weini kaunis ohtralt oli pruukinud ei jäänud tema terawate silmade ees ükski asi warjule mis ta aga näha tahtis.

Kui sõbrad kahekesi omawahel olid, märkas wanahärra, et Joosepil ei ole täna mitte kõik korras ja et ta tuju just kõigeparem ei ole ning küsib: „Sõber, nagu näha pole teil täna tuju just kõigeparem kas on keegi tuju jalutuskäigul rikkunud wõi nägite midagi järwe kaldal mis nii südamesse hakkas."

„Ma nägin oma wana tuttawat preilit järwe ääres täna, muud midagi" wastas küsitaw ja püüdis juttu seekord ära lõpetada.

„Joome siis nüüd leitud preilikese terwiseks," sõnas wanahärra ja walas weini klaasidesse. Sõbrad lõid klaasid kokku ja rääkisid omawahel naljatades edasi. Peaasi oli aga wana Allendorfil, näha saada oma sõbra tuttawat neidu.

Peale lõunasööki heitis wanahärra puhkama kuna Joosep sammus mõisa parki kus ta kõndides järelemõtles möödunud ja läbielatud aegu.

Päike oli waheajal juba madalasse wajunud, seda oli Joosep ka ootanud, sest nüüd lähenes ju aeg kus ta Miraldaga pidi kohtama.

Miralda oli ka õhtu saabudes oma korteri ilusti maitserikkalt korda seadnud, laua õhtusöögiks kattnud, lilled waasidesse pannud, nii et midagi enam soowida ei jäänud.

Proua oli ka koju jõudnud ning märkas oma teenija head tuju kohe kui see tema mantlit seljast ärawõtta aitas.

Proua rääkis, et kuu aega on weel ärasõiduni, nõnda oli tohter arwanud. Terwis oli küll juba kaunis hea kuid nii ruttu ei wõinud nad pikka teekonda alata, haigus wõis ju jälle korduda.

„Teie olete weel noor ja teil on hea terwis käes, teie ei oska seda hinnatagi kui kallis see on kui ta uuesti inimesel tagasi tuleb! Sellepärast peab inimene teda ka hoidma."

„Ka mina tahaksin teile midagi kõnelda, wõttis Miralda sõna. Ma olin täna järwekaldal kõndimas teie

äraoleku ajal sest mul oli igaw üksinda kodus olla. Oli ju tänane ilm nii kena ja wäljakutsuw. Seal jalutades kohtasin oma wana tutawat, härra Graubergi kellega hulk aega jutul olin. Ta küsis minu elukoha ja käekäigu järele, mida ma talle siis mõne sõnaga lühidalt jutustasin."

„Ta ütles enda elama praegust siin Hylenhausti mõisas juhuslikult olla saanud headeks sõpradeks selle mõisa wanahärraga kelle juures ta nüüd wõõrusel on. Ta ütles muuseas, et see härra olla wäga heasüdamega inimene ja oma kõrge seisuse peale waatamata peab ka alamatest inimestest suurt lugu, kes aga oskawad temaga head wahekorda sõlmida. Kui me ühekorra sõitma hakkame, siis lubas Joosep meiega seltsis kodumaale tulla."

„Wõi sarnased lood olid mägestikus täna, siis nägite ka ühekorra mägedes waremalt teda nagu rääkisite."

Õhtu oli juba wahepeal kätte jõudnud kui uksele koputamine kostis. Uks tehti lahti ja Joosep astus sisse, nagu ta tulla oli lubanud. Kaupmehe proua oli Joosepile juba sellest ajast tuntud kui nad kodumaal elasid. Oli ju Joosep olnud alati nende hea ärisõber.

Joosep jutustas mõne sõnaga oma elukoha ja palus proualt luba Miraldat õhtul wälja kõndima.

Proual, kes wastutulelik inimene oli oma teenija wastu, ei olnud ka sellest midagi. Pealegi tahtis ta peale õhtusööki kohe puhkama heita. Head und soowides astusid mõlemad noored inimesed toast wälja. —

Õhtu oli ka täna wäga ilus. Täiskuu tõusis mäetippude tagant üles ja näis punane olema nagu warahommikune päike. Noored inimesed kes uue tutwuse olid loonud, seadsid oma sammud läheduses olewa mäekünka poole mis ka loodusest küllalt ilustud oli. Ühelt poolt küljelt säras peegelsile järwepind kuna teisel paolel kerkis kõrge mäeahelik waatajale silma. Kuu paistel oli kõik loodus üliwäga ilus.

Kuu waatas ülewalt just nagu õrnal pilgul alla kahe noore inimese peale kes nüüd nii üksmeelselt lähestikku

wäikese pingi peal istusid. Tasa waikselt rääkis nüüd noormees neiuga, kes oli kord nii waljult üles astund.

Ta palus andeks oma eksimist, mis ta tütarlapse wastu eksinud oli. Miralda ei süüdistanud ka teda just wäga palju tal ei meeldinud üldse enam minewiku meeldetuletamine, ta tahtis nüüd paremate pilkudega tulewikku waadata.

Joosep wõttis tütarlapse käe oma pihku ja sõnas: „Olgu siis nii nagu ma sulle ütlesin kallis Miralda milleks sul siis enam kahelda maksab."

„Ma ei wõi ju siin midagi otsustada nõnda äkitselt, kõik see näib nagu läbi paksu udu millest läbinäha on raske."

„Jäta juba oma arwamised sest udust. Udu, olgu ta kui paks tahes ei suuda wastu panna kui päike kord oma kullaste kiirtega alla waatab."

„Kui on meie wahekord ennem juba hea olnud, miks ei wõiks ta siis enam jällegi heaks muutuda, eks ole nii — kas lubad."

„Sa tahad mind waid rahustada Joosep oma sõnadega tahad minu haawu uuesti lahti kiskuda."

Joosep muutus neid sõnu kuuldes tõsiseks. Rõõmus läige oli ta silmist pea täiesti kadunud, waikides istus ta neiu kõrwal ja näis nagu oleks ta kõnewõimet kaotanud. Läks enne hulk aega ära kui ta uuesti kõnelema hakkas.

„Kas tahad sa siis, et meie wahekord peab külmaks jääma ja meie jäädawalt peame üksteisest lahkuma? Miralda, kas oled siis tõesti nii kiwiseks muutunud."

Miralda kes oli nooremehe juttu waikides ja tõsiselt kuulanud toetas nüüd oma pea nooremehe rinnale.

Sellest järeldas noormees, et neiu just mitte külmaks ei olnud muutunud. Oli ju tal tõesti põhjusid teda põlata. —

Tormiliselt surus noormees neiu oma rinnale ja surus pika suudluse ta huultele ning sõnas: „Ärgu o'gu nüüd enam mingit takistust meie õnne wahel, ma olen sind uuesti leidnud ega lase nüüd enam wabaks." Pikkamisi wõttis noormees oma põue taskust sõrmuse ja surus selle Miraldale sõrme.

„See olgu meile tõendajaks meie kindla wahekorra üle.“ —

Näis nagu oleks nüüd ka loodus ilusamaks muutunud. Kuu waatas alla ülewalt tumedalt taewawõlwilt nagu tahaks ta ütelda. Olge kindlad oma sõnas ja teos.

Miralda surus end wastu Joosepit ja sõnas. „Küll on siin Shweitsis aga suurepärane maastik, siin on alaline kewade.“

Tõsine ja waikne oli nüüd Miralda nägu kuupaistel näis ta Joosepile ilusaim kui ta weel enne kunagi oli olnud.

Miralda awaldas soowi juba koju puhkama minna, sest oli juba hiline õhtutund kätte jõudnud.

Seltsis sammusid mõlemad armastajad suwila poole. Koju jõudes jutustas Joosep oma plaanidest ka wanahärrale, mida see ka heaks kiitis. Kuulda saades, et nimetatud tüdruk selle aja jooksul ühtki teist armastama ei olnud hakanud.

Nüüd näib paras aeg tulnud olema kus ma oma lubadust teostama peaksin hakkama, arutas wana Allendorf enda toas istudes. Pean ma ju oma lubamist täitma ja oma elupäästjale tema osa andma. —

— — —

Paar nädalat peale selle jutuajamist kutsus wanahärra Joosepi oma kirjutustuppa, et temaga paremini ja põhjalikumalt läbirääkida. Wajas ju tema noor sõber nüüd rahalist toetust ja seda oli wanahärra otsustanud talle anda.

„Teate sõber algas ta juttu. Ma otsustasin täna oma lubadust täita ja teile, teie kihluste puhul, wäikest kingitust teha.“ Neid sõnu rääkides wõttis ta paksu kokkupandud rahapakikese ja sirutas selle nooremehe poole.

„See oleks siis minu lubadus ja ka ühtlasi teile kihluste puhuks kingiks minu poolt.“

Joosepil ei olnud enäm imestusel otsa, ta poleks nii suurt rahasummat oma sõbralt lootnudki mida see talle nüüd pakkus. Wõis ta ju sellega muretult omale uut eluaset alustada.

Noormees ei jõudnud oma lahket sõpra küllalt tänada selle heateo eest mida see talle teinud. Wiimane lükkas aga nooremehe tänu tõrjudes tagasi.

„Pole siin enam midagi tarwis tänada minu kohus on oma elupäästjat ise tänada. —

— — —

Härra Allendorfi suwilas peeti suurejooneliselt Joosep Graubergi ja Miralda Saare kihluse pidustust.

Olid kutsutud mõned tuttawad Joosepi ja Miralda poolt. Ka wana Allendrof oli omalt poolt mõned lähemad sõbrad pidustusest osa wõtma kutsunud.

Noore proua Alice terwis tuli ka tema mehe hoolsa rawitsuse peale tagasi. Proua Alice kuulda saades, et tema isa hea sõber olla kihlatud, soowis ka hea meelega seda pruuti näha saada.

Ta saatis kutse neile õhtusöögile ilmuda, et ka weel mõned sõnad saaks juttu ajada ja kuulda kuidas elatakse neist eemal kaugel põhja poolsel maal.

Noor proua Alice sai Miraldaga kohe headeks sõpradeks. Pea kogu õhtu istusid noored inimesed koos ja jutustasid kumbki oma kodumaa ilust. Ka Shweitsi ilusatest metsadest ja suurepärastest jõgedest teadis proua Alice wõõrastele palju jutustada.

Kuulda saades, et nad aga juba mõne nädali pärast kodumaale tagasi tahawad pöörata, palus noor proua neid teinekord weel oma poole wõõrusele, said ju mõlemad perekonnad üksteisega hästi läbi. —

Oli juba hiline öötund kui Joosep, Miralda ja kaupmehe prouaga minema hakkasid. Südamliku jumalaga jätmise peale lahkuti lõpuks majast ja säeti sammud koju poole.

Joosep saatis naisterahwad oma korteri wärawasse ja pööras siis sammud koju poole tagasi.

Teisel päewal hakkas wanahärra ärasõiduks ettewalmistusi tegema. Enne aga palus ta weel oma noort sõpra ennast külastama tulla kui ta sõitu kodumaale alustas.

Joosep wõttis kutse tänuga wastu ja lubas enne ärasõitu oma wana, hea sõbraga südamlikult jumalaga jätta.

Waheajal möödusid päewad kiirelt edasi. Nädal kadus nädali peale ilma, et keegi oleks tähelegi pannud kui kiiresti ajaratas edasi tormas. Mõlemad noored inimesed Joosep ja Miralda ei tunnud enam wõõral maal igawust. Tihti olid nad üheskoos ilusat loodust waatlemas mis tore Shweitsi maastik neile pakkus. Ka Miralda oli oma saatusega nüüd täiesti rahul. Olj ju nüüdne käesolew aeg kõik rasked haawad jälle kinni pannud mis raske minewik oli löönud. Näis nagu näeksid nad nüüd alles tõeliselt kui ilus on kõik nende ümbrus. —

Tihtipeale hakkasid mõlemad õnnelikud noored inimesed juba kodumaast unistama ja sinna ihkama.

Miraldal iseäranis tõusid igatsuse tunded kodumaa wastu. Tihti rääkis ta oma lapsepõlwest ja noorusepäiwist kodumaal. „Kui armas oli lapsena kodumaa wainul mängida ja sealt lilli noppida mis meeldisid nii üliwäga.“ —

„Ehk küll siin on loodus palju ilusam kui ta seda on meie kodumaal, siiski on kodumaa pind mulle palju armsam. Mul ei ununenud meelest kodumaa kullerkupud ja sinililled mis nii armsad ja õrnad mu silmile paistsid kui ma metsa all nende ilu waatlemas olin. Mul näib praegu nagu kuuleks ma ilusal kewadõõl õrna õõbiku laulu lähedal olewast metsast omale kõrwu kostwat.“

„Minul pole sinu tahtmise wastu midagi kallis Miralda, kui on sul igatsus kodumaa järele siis sõidame nii pea kui saame, meil pole siin suuremat takistust enam midagi.“

Ühel jalutuskäigul kui nad jälle kahekesi oliwad kõndimas tähendas Joosep: „Tead Miralda, lähemate päewade sees juba alustame sõitu kodumaa poole. Ma olen teinud juba mõned ettewalmistused selleks.“

„See on suurepärane rõõmustas Miralda. Ma igatsesin juba ammugi kodumaad näha saada.“ —

Kodus rääkis Miraldo, et Joosep kawatseb juba lähemal ajal Shweitsist lahkuda ja kodumaale tagasi pöörata pika äraoleku järele.

„See on tore, et ka temal siit elust isu täis on ja et ta kodumaale tagasi tahab sõita, rõõmustas proua. Siis algame juba hommen reisi Selleks ajaks püüame endid reisuwalmis seada.“ —

Järgmi el hommikul oli kõik reisu walmis korda seatud. Proua Alice ühes oma abikaasaga saatsid wõõrad südamlikult teele. Pealegi ondsid nad endi hobused linna sõiduks, et neil ei pruugiks enam r oorimeest minna otsima.

Tugewatel hobustel oli tee linna lühikese ajaga läbi traawitud. Kutsar kes pukis toredaid loomi juhtis ümises rõõmsalt mingit lõbusat lauluwiit enda ette.

Peagi peatuti ilusa Hylenhausti mõisa härrastemaja trepi ees. Wanahärra seisis juba trepil ja wõttis wõõraid rõõmsa näoga wastu. Ta hoolas silm oli aknast juba märkanud, et talle head sõbrad külla sõidawad. Peale lahket terwitust palus ta külalised tuppa kuna kutsarit hobused hoowi ajada käskis, et loomad wõiksid weidi puhata.

Kuuldes sõbralt tema kawatsust muutus wanahärra tuju halwemaks. „Kas juba nii ruttu tahate sõitma hakata ja meid siia maha jätta. Olime me ju head sõbrad ja wäga hääs läbisaamises. Aga noh mis sinna ikka parata igal on ju oma kodumaa armas. Aga ma tahaksin enne weel mõned sõnad nii neljasilma all kõneleda. Läheme minu kirjutustuppa seal on selleks kõige soodsam koht.“

Kirjutustoas toetas wanahärra leentooli pakkus oma sõbrale wastas lauda istet ning sigarit suitsetades algas:

„Mõtlesin teile rääkida weel mõned sõnad teile wanasti tuttawast preili Annist. Wast ta ehk ei huwita teid enam aga meie ju wõime siiski rääkida mis meie teame.

Keegi minu sugulane külastas mind mõne päewa eest. Ta on Prantsusmaalt ja olla ka käinud Feldmannide pool.

Seal olles olla neid ka tütre ja väimehe poole võõrusele palutud. Ah jah, ma unustasin ütlemata, et minu vennapojaga oli ka üks teine noorhärra seltsis olnud kelle õde Itaalias elab.

Ragnerite juures külaliseks olles on see noorhärra nende ilusa teenija peale hakkanud silma heitma, ega ole sellest pärast enam kuidagi loobuda tahtnud.

Sellest olla aga märku saanud Ragnerite hoovipoiss, kellel ka vist armatawasti oli Anniga wahekord olnud.

Lõpuks läinud nad riidu kahekesi selle iluduse peale, noor prantslane olla „kütnud" hoovipoisi kõrvad üsna kuumaks. Asi oleks teab kui halvaks võinud minna kuid härra Ragner saanud parajal ajal vahele ja lõpetanud tüli ära. Peale selle juhtumise kohe oli härra Ragner tüdruku ametist lahti lasknud, öeldes, et mingu kuhu süda soovib. Nimetatud juhtumine olla preili Annit nõnda pahandanud, et lubanud otseteed kodumaale tagasi sõita."

„Või sarnased lood siis on juba juhtunud, tähendas Joosep. See oli juba tema iseloomu sees, et ta niisuguste asjadega hakkama sai. Hea võib see küll olla, et ta kodumaale lubas pöörata kuid mina temaga küll seal enam kokkupuutuda ei taha."

Suur seinakell löi teist pauku juba. See tuletas Joosepile meelde, et aeg on lahkumiseks, sest sõit pidi väljuma juba kell kolm. Tasaselt tõusis noormees toolilt üles, et viimist korda jumalaga jätta.

„Olen teile tõesti südamest tänulik teie lahkuse ja isaliku hoole eest minu vastu. Mul pole küll kerge lahkuda kuid ei ole midagi parata."

Wanahärral tulid pisarad silmi nooremehe sõnade peale. Ta tõmbas kapi ukse lahti, kust väikese pakikese välja võttis ja Joosepile tasku surus sõnades.

„Olgu see veel teile vahvuse ja truuduse palgaks mis olete ausasti ära teeninud."

Südamlikus käe pigistuses lahkusid sõbrad lõpuks üksteisest. Wiimased sõnad olid tal weel mis Joosepile kõrwu kostsid. „Sõitke mind weel korraks waatama mu hea sõber!“

Rong oli juba jaamaesisel kui nad jaama jõudsid.

Et reisijaid just wäga palju ei olnud ei teinud piletite muretsemine kuigi suurt raskust.

Peagi oli kõik ärasõiduks walmis seatud, ning sõit algas moodsas kiirrongis kodumaa poole.

Rõõmulõige paistis kodumaale sõitwate reisijate silmist kui nad waguni aknast silmitsesid maha jäädwaid maakohti ja maju mis kiirelt iga minutiga neist eemale maha jäi.

Tahtmatult mõtlewad mõned pealtwaatajad, miks rändawad tagasi ilusalt lõunamaalt inimesed ja linnud, mis sunnib neid lahkuma ilusalt maalt kus palmide salud, ilusad puud ja kirjuwärwilised linnud lauldes õhus keerlewad. —

Neid rändureid sunnib lahkuma sealt üks tunne, üks igatsew tunne kodumaa järele.

See igatsus on tugewam ja wõimsam kui lõunamaa ilus loodus. . .

Reisijad jõudsid lõpuks ilma suurema wahejuhtumiseta kodumaale tagasi. Joosep tundis rõõmuwärinat südames kui ta Tallinna waksalis rongilt maha astus kus kõik oli tal nii tuttaw ja armas. Nüüd kuulis ta jälle oma emakeel tigalpool räägitawat, mida wõõrsil nii harwajuhul kuulda wõis.

Peagi oli korter leitud kus reisijad esialgu peatuma jäid.

Siin kodumaa pealinnas puhkasid reisijad end wäsitawast reisust wälja.

Kaupmehe proua oli kõigerohkem pikast reisist wäsinud ja haiglane. Sellepärast otsustas ta weel nii kaua paigal püsida kuni abikaasa järele tuleb, et siis seltsis koju sõita.

Joosep ja Miralda waatasid Tallinnas kõiki ilusamaid ja tähtsamaid kohti mis neile huwi pakkusid.

Paari päewa pärast oli kaupmees, kes abikaasalt teaduse saanud, Tallinnas. Abikaasade jällenägemise rõõm oli kirjeldamata. Nähes oma abikaasat nüüd nii priske ja terwe oli kaupmees koguni üllatatud. „Ma poleks wõinud aimata, et lõunamaa kliima nii parandawalt wõib inimese peale mõjuda," rääkis ta imestawalt.

Nüüd kirjutas Miralda oma wana tädile jälle hulga aja tagant ja palus teda ennast külastama tulla.

Teisel päewal sõitsid kõik seltsis Lehtsalu poole.

Waksalist mindi läbi metsa jalgsi, sest oli ju ilus kewadine aeg. Joowastawalt lõhnas wärske kewadine loodus nagu terwitades reisijaid, kes aasta pärast teda jälle waatama tulnud.

Jalgtee ääres mis heinamaalt läbi wiis seisid toomingad walgeis õitelooris kroonitud nagu laulatusele minejad mõrsjad. Õhku täitis lõbus lindude laul. See tuletas reisijaile meelde, et nemadki on kaugelt siia jõudnud ja on rõõmsad, et nende pikk tee on õnnelikult lõppenud.

Oja kaldal kus wäikene sillake üle wiis, kaswas natukene maad eemal suur kaheharuline toomingas, mille okstel rõõmsalt kaks ööbikut laksutasid. See sulatas meie reisijate südamed, iseäranis noortel armastajatel.

Naeratawal pilgul waatawad Joosep ja Miralda üksteisele silma ning õrnalt surub Joosep oma mõrsja kätt.

Metsast wälja jõudes lahkuwad teekäijad üksteisele kätt andes. Kaupmees kutsus Joosepit ja Miraldat ennast külastama weel enne kui nad Tallinna tagasi sõidawad.

Kaupmees läks küla poole kuna Joosep ja Miralda jalgrada mööda oma maja poole läksid.

Oli juba õhtu kätte jõudnud kui nad kohale jõudsid. Teekäijad istusid pingile mis sirelipõõsa alla oli tehtud.

See oli Joosepi enda käte töö.

„Kõik nii wõõraks ja waikseks jäänud, sõnas Joosep ümbrust silmitsedes, näib nagu polekski enam see maja."

Miralda koputas tasa akna peale, mille peale taas kobinat kuuldi. Miralda astus ukse poole kust wana naisterahwas wälja tuli. Lahkesti teretades astus Miralda talle wastu.

„Tere, tere preili kes teie siis olete, mitte sugugi ei tunne?“

„Kas siis tädi Miraldat enam ära ei tunne naeris Miralda rõõmsalt.“

„Wai Miralda, tere, tere armas laps, kust sa siis sija jõudsid, eks läheme siis tuppa. Kas olete sealt kaugelt maalt juba tagasi ja kuidas on proua terwis? Istu ometi tooli peale.“

„Tänan, tänan küll ma saan, mul on üks wõõras weel wäljas.“

„Miks ta siis sisse ei tule ja kes ta siis on ega ometi Joosep?“

„Wist küll“ kostab Miralda naeratades.

Jutu peale astubki räägitaw sisse. Teretades pigistab ta oma tädi kätt.

„Eks ma ole nüüd jälle tagasi nagu ennegi.

Nüüd otsiti tädile linna kosti, kuna teine jälle oma poolt tõi teekannu lauale, mis alles pliidi peal soe oli, ning istuti ühiselt lauda.

Tädi päris kuidas nad kahekeisti kokku saanud. Joosep jutustas talle lühidalt loo ära, ning rääkis ka, et ta on nüüd Miraldaga kihlatud. Siis wõttis Joosep weinipudeli wälja kuna tädi oma poolt klaasid lauale otsis.

Klaasid löödi kokku ja lasti üksteist elada weel kaua.

Peale õhtusööki päris tädi weel mõningaid asju järele, et aga linnast tulijad wäsinud olid ja puhkama tahtsid heita lõpetati jutuajamine ja mindi puhkama.

Hommikul ärgates jutustati weel palju mis läbi elatud ja mis nüüd uuesti ette tuleb wõtta. Kui Tallinna minekust räägiti oli ka tädi sellega nõus.

Ühel päewal kui Miralda oli oma wana peremehe, kaupmehe poole läinud rääkis tädi Joosepile ühe jutu mida ta ütles alles hiljuti kuulnud olewat ja millest tahab nüüd kõneleda.

„Tead ka, alustas ta juttu. Wana Metsa Rein on oma koha wanema tütre kätte annud, kuna Aadu, Anni mees olewat oma isa tallu tagasi kolinud.

„Wana Rein ootanud kül tütart tagasi tulema, aga kui wiimaks tunnud end haiglase olema kortnud, et ehk sureb ära ja koht jääb wiimaks wõõraste kätte. Lasknud siis wäimehe ja tütre oma juure kutsuda ning lasknud siis koha wanema tütre nimele kirjutada.

Wäimees on oma koha nüüd rendile annud ja ise Metsale kolinud, et olla parem koht. Aadu pole kül heameelega tahtnud Metsalt ära minna aga pole midagi olnud parata, wana Rein ei muuda enam oma plaani mis ta korraks ettewõtnud. Oleks Anni kodu olnud, poleks ka Rein oma kohta teise tütre kätte annud. Tont teab kuhu ta läks ütelnud wana Metsa Rein, et tast enam midagi ei kuule. —

Mõni päew peale selle kui teine wäimees Metsale kolinud ilmunud ka Anni äkitselt koju. Kuulda saades, et Aadu Metsalt ära ja oma isa tallu tagasi läinud olnud teise meel päris paha. Aga kes on selles süüdi siis muud kui ta ise. Nüüd on ta alles õe juures, eks näis kui kauaks ta nüüd sinna jääb."

„Kes sulle seda lugu kõike nii täpselt jutustas", päris Joosep omalt poolt?

„Kes mulle rääkis mis sa sellest küsid, ega ma wana inimene siis ometigi waletama sulle ei hakka. —

Krati Miili oli siin kõrwal emale rääkinud ja ema rääkis minule. Miilil olla meel paha olnud, et Anni koju tulnud, ega siis Johannes enam nüüd kodus seisa, nagu ennegi kui Anni alles kodus oli. Tihtipeale olla Johannes Metsal olnud."

Õues kostsid jala sammud ja Miralda astus tuppa oma pakkisi seina äärde maha pannes.

Peale lõna läks Joosep härra juurde kuulama kuidas majaga lugu jääb ja ühtlasi teatama, et ta linna elama läheb. Härral olla meel päris tusane olnud kui kuulnud, et sarnane tubli mees tahab jällegi ära minna, aga nüüd wõib ju igaüks minna kuhu tahab.

„Mul jäi ka teile arwe tegemata enne kui teie ära läksite rääkis parun ja wõttis rahatasku wälja. Siin on teie raha."

Tänades wõttis Joosep raha wastu ja lahkus siis mõisahärrat jumalaga jättes.

Teisel päewal sõitis Joosep Grauberg ühes oma pruudi Miralda ja wana tädiga Tallinna. Warsti tuli ka Miralda tädi Petrogradist oma õetütart waatama. Et ta wana ja haiglane oli ei soowinudki ta enam tagasi minna waid lubas siia elama jääda ja oma elupäewad kodumaal lõpetada.

Kaua ei elanud Grauberg üüri korteris. Mõne päewa pärast oli Joosepil ja Miraldal suur ja ilus kahekordne maja linna ostetud, kus nad endid ka jäädawalt ühendasid.

LÕPP.